

**ЈАВНА НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКА УСТАНОВА
ИНСТИТУТ ЗА ЗАШТИТУ И ЕКОЛОГИЈУ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА**

Видовданска 43
78000 Бања Лука
Република Српска, БиХ
Тел: +387 51 218 318
Факс: +387 51 218 322
ekoinstitut@inecco.net
www.institutzei.net

**ИЗВЈЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЈЕНИ
УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ПРЊАВОР
(2017-2037)**

-ФИНАЛНИ ИЗВЈЕШТАЈ-

ИНВЕСТИТОР: ОПШТИНА ПРЊАВОР

децембар 2017. године, Бања Лука

ПРЕДМЕТ:	ИЗВЈЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЈЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ПРЉАВОР (2017-2037)
ИНВЕСТИТОР:	ОПШТИНА ПРЉАВОР
НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ:	ЈНУ "ИНСТИТУТ ЗА ЗАШТИТУ И ЕКОЛОГИЈУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ" БАЊА ЛУКА
УЧЕСНИЦИ У ИЗРАДИ : Проф. др Предраг Илић Мр Денис Међед, дипл. инж. прех. технол. Сања Бајић, дипломирани биолог мастер еколог Љиљана Ерић, дипл. инж. хем. технол. Светлана Илић, дипл.инж. пољ. за заштиту биља Силвана Рачић-Милишић, дипл.инж. пољ. Ненад Дамјановић, дипл.инж.руд. Весна Митрић, дипл.инг. техн. за заштиту животне средине Ранко Вељко, дипл.инж. маш.	
ДИРЕКТОР: Проф. др Предраг Илић	

САДРЖАЈ

СЕРТИФИКАТ ISO 9001:2008.....	6
ЛИЦЕНЦА ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЈЕЛАТНОСТИ ИЗ ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	7
РЈЕШЕЊЕ О ОСНИВАЊУ ПРОЈЕКТА	8
1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЈЕНЕ	9
1.1. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА И ПРОГРАМА И ОДНОСА СА ДРУГИМ ПЛАНОВИМА И ПРОГРАМИМА	11
1.1.1. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА И ПРОГРАМА	11
1.1.2. Однос плана и програма са другим плановима и програмима	35
1.2. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ НА КОЈЕ СЕ ИЗВЈЕШТАЈ ОДНОСИ	52
1.3. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБЛАСТИМА ЗА КОЈЕ ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ ДА БУДУ ИЗЛОЖЕНЕ ЗНАЧАЈНОМ УТИЦАЈУ	65
1.4. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПЛАНУ ИЛИ ПРОГРАМУ И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЈЕНЕ ЗА КОЈЕ ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ ДА БУДУ ИЗЛОЖЕНЕ ЗНАЧАЈНОМ УТИЦАЈУ	72
1.5. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЈЕШЕЊА КОЈА СЕ ОДНОСЕ НА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПЛАНУ И ПРОГРАМУ, УКЉУЧУЈУЋИ ВАРИЈАНТНО РЈЕШЕЊЕ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПЛАНА И ПРОГРАМА И НАЈПОВОЉНИЈЕ ВАРИЈАНТНО РЈЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	74
1.6. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА БИТНЕ СА СТАНОВИШТА ЦИЉЕВА И ПРОЦЈЕНЕ МОГУЋИХ УТИЦАЈА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЈЕНЕ	74
2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЈЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА ..	76
2.1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ.....	76
2.2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА.....	77
3. ПРОЦЈЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА СА ОПИСОМ МЈЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	82
3.1. ПРИКАЗ ПРОЦЈЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ВАРИЈАНТНИХ РЈЕШЕЊА ПЛАНА И ПРОГРАМА ПОВОЉНИХ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ СА ОПИСОМ МЈЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ, ОДНОСНО УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	82
3.2. ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЈЕШЕЊА И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ РЈЕШЕЊА.....	85
3.3. ПРИКАЗ ПРОЦЈЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ПЛАНА И ПРОГРАМА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЈЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ, ОДНОСНО УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	91
3.3.1. МЈЕРЕ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ, ОДНОСНО УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	104
3.4. НАЧИН НА КОЈИ СУ ПРИ ПРОЦЈЕНИ УТИЦАЈА УЗЕТИ У ОБЗИР ЧИНИОЦИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ УКЉУЧУЈУЋИ ПОДАТКЕ О ВАЗДУХУ, ВОДИ, ЗЕМЉИШТУ, КЛИМИ, ЈОНИЗУЈУЋЕМ И НЕЈОНИЗУЈУЋЕМ ЗРАЧЕЊУ, БУЦИ И ВИБРАЦИЈАМА, БИЉНОМ И ЖИВОТИЊСКОМ СВИЈЕТУ, СТАНИШТИМА И БИОДИВЕРЗИТЕТУ, ЗАШТИЋЕНИМ ПРИРОДНИМ ДОБРИМА, СТАНОВНИШТВУ, ЗДРАВЉУ ЉУДИ, ГРАДОВИМА, ОПШТИНАМА, И ДРУГИМ НАСЕЉИМА, КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКОЈ БАШТИНИ, ИНФРАСТРУКТУРНИМ, ИНДУСТРИЈСКИМ И ДРУГИМ ОБЈЕКТИМА ИЛИ ДРУГИМ СТОРЕНИМ ВРИЈЕДНОСТИМА	108
3.5. НАЧИН НА КОЈИ СУ ПРИ ПРОЦЈЕНИ УЗЕТЕ У ОБЗИР КАРАКТЕРИСТИКЕ УТИЦАЈА, ВЈЕРОЈАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ/РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА ДИМЕНЗИЈА (ТРАЈАЊЕ, УЧЕСТАЛОСТ, ПОНАВЉАЊЕ), ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА	

(ЛОКАЦИЈА, ГЕОГРАФСКА ОБЛАСТ, БРОЈ ИЗЛОЖЕНИХ СТАНОВНИКА, ПРЕКОГРАНИЧНА ПРИРОДА УТИЦАЈА), КУМУЛАТИВНА И СИНЕРГИЈСКА ПРИРОДА УТИЦАЈА	109
4. СМЈЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКИХ ПРОЦЈЕНА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА ПРОЦЈЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	111
5. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ТОКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА И ПРОГРАМА	113
5.1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА И ПРОГРАМА	113
5.2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	114
5.3. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА	117
5.4. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА	119
5.5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ ЗАВИСНО ОД ВРСТЕ И ОБИМА ПЛАНА И ПРОГРАМА	121
6. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЈЕНЕ	123
7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА, ОПИС РАЗЛОГА ОДЛУЧУЈУЋИХ ЗА ИЗБОР ДАТОГ ПЛАНА И ПРОГРАМА ИЗ АСПЕКТА РАЗМАТРАЈУЋИХ ВАРИЈАНТНИХ РЈЕШЕЊА И ПРИКАЗ НАЧИНА НА КОЈИ СУ ПИТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ УКЉУЧЕНА У ПЛАН ИЛИ ПРОГРАМ	125
8. ЗАКЉУЧЦИ ДО КОЈИХ СЕ ДОШЛО ТОКОМ ИЗРАДЕ ИЗВЈЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЈЕНИ	126
9. ДРУГИ ПОДАЦИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА СТРАТЕШКУ ПРОЦЈЕНУ	140

СПИСАК ТАБЕЛА

Табела 1. Приоритетне области дјеловања на очувању животне средине у складу са Акционим планом за животну средину БиХ (НЕАП)

Табела 2. Постројења која својим производно-технолошким процесима врше утицај на животну средину

Табела 3. Општи и Посебни циљеви и индикатори вредновања значајних утицаја урбанистичког плана на животну средину

Табела 4. Процјена утицаја у односу на посебне циљеве стратешке процјене утицаја у двије варијанте

Табела 5. Критеријуми за вредновање величине утицаја

Табела 6. Индикатори и надлежни органи за праћење стања животне средине

**ЛИЦЕНЦА ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЈЕЛАТНОСТИ ИЗ ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ
ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ**

Министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију на основу члана 67. Закона о заштити животне средине («Службени гласник Републике Српске» број 71/12), члана 5. Правилника о условима за обављање дјелатности из области заштите животне средине («Службени гласник Републике Српске» број 28/13) и Рјешења о испуњености услова за обављање дјелатности из области заштите животне средине број 4-Е/03 од 15.06.2015. године, **и з д а ј е**

Л И Ц Е Н Ц У

**Јавна научноистраживачка установа „ИНСТИТУТ ЗА ЗАШТИТУ И
ЕКОЛОГИЈУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“ Бања Лука**

Испуњава услове за обављање дјелатности из области заштите животне средине. Ова лиценца важи од **20.06.2015. године до 20.06.2019. године**. Провјера испуњености услова за обављање дјелатности из области заштите животне средине вршиће се у складу са одредбама Закона о заштити животне средине и Правилника о условима за обављање дјелатности из области заштите животне средине.

Број регистра: 4-Е/03

Бања Лука: 15.06.2015.године

РЈЕШЕЊЕ О ОСНИВАЊУ ПРОЈЕКТА

Назив пројекта: Нацрт извјештаја о стратешкој процјени утицаја на животну средину урбанистичког плана Општине Прњавор (2017-2037)

Датум издавања:
12.12.2017. године

Број захтјева: 1114/17

Број радног налога: 1075/17

Контакт тел:
051/218 – 318

Факс:
051/218 - 322

e-mail :
ekoinstitut@inecco.net

Наручилац / инвеститор:

Општина Прњавор

Адреса наручиоца:

Карађорђева 2
Прњавор

Контакт тел:
Тел: +387 51 663-740

e-mail :
opština@prnjavor.ba

Предметни обухват: ИЗВЈЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЈЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ПРЊАВОР (2017-2037)

Рјешење издао директор:

Проф. др Предраг Илић

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЈЕНЕ

Стратешка процјена утицаја - **CEA (Strategic Environmental Assessment)** је процес који локалној управи обезбјеђује приказ утицаја развојног плана на животну средину.

Стратешком процјеном утицаја на животну средину се обезбјеђује укључење аспекта заштите животне средине у израду планских, програмских, стратешких и других развојних докумената. Циљ увођења стратешке процјене је да се заштита животне средине не посматра искључиво секторски, него да се обезбиједи детаљно и цјеловито сагледавање свих развојних докумената са аспекта заштите и да се предложе рјешења и мјере којима ће заштита животне средине бити остварена на оптималан и рационалан начин

Област стратешке процјене у Европској Унији регулисана је Директивом о процјени утицаја одређених планова и програма на животну средину¹ из 2001. године док је Протокол о стратешкој процјени утицаја на животну средину Уједињених нација² усвојен 2003. године. Обавеза израде стратешке процјене утицаја секторских развојних планова и програма на животну средину уведена је у Републику Српску ступањем на снагу Закона о заштити животне средине у 2012. години ("Службени гласник Републике Српске", број 71/12). Према члану 48. тог Закона стратешка процјена се врши за планове у области просторног и урбанистичког планирања, или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, телекомуникација, туризма, очувања природних станишта и биљног и животињског свијета, којима се успоставља оквир за одобравање будућих развојних пројеката одређених прописима којима се уређује процјена утицаја пројеката на животну средину.

Примјеном стратешке процјене утицаја у планирању, отвара се простор за сагледавање промјена насталих у простору и уважавање потреба предметне средине. Планирање подразумијева развој, а стратегија одрживог развоја захтијева заштиту животне средине. Студијом утицаја на животну средину се није могао усмјеравати развој због њене ограничене улоге у планирању, док примјена Стратешке процјене утицаја на животну средину омогућава постављање новог система процјене уз уважавање сазнања о степену нарушености одређеног простора.

Увођењем Стратешке процјене утицаја на животну средину у процес просторног и урбанистичког планирања, она постаје незаобилазан и потенцијално веома ефикасан инструмент у систему управљања и заштите животне средине. На основу стратешке процјене утицаја на животну средину, све планом предвиђене активности биће подложне критичком разматрању са становишта утицаја на животну средину, у поступку доношења планова, након чега ће се доносити одлука да ли ће се приступити доношењу планова и програма и под којим условима – или ће се одустати од истих.

Основна начела стратешке процјене су:

1. ***Начело одрживог развоја*** – одрживи развој јесте усклађен систем техничко-технолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју у коме се на принципима економичности и разумности користе природне и створене вриједности са циљем да се сачува и унаприједи квалитет животне средине за садашње и будуће генерације. Разматрањем и укључивањем битних аспеката животне средине у припрему и усвајање одређених планова и програма и утврђивањем услова за очување вриједности природних ресурса и добара, предјела, биолошке разноврсности, дивљих и биљних животињских врста и аутохтоних екосистема, односно рационалним коришћењем природних ресурса доприноси се циљевима одрживог развоја.
2. ***Начело интегралности*** – политика заштите животне средине која се реализује доношењем планова и програма заснива се на укључивању услова заштите животне средине, односно очувања и одрживог коришћења биолошке разноврсности у одговарајуће секторске и међусекторске планове и програме.
3. ***Начело предострожности*** – свака активност мора бити спроведена на начин да се спријече или смање негативни утицаји одређених планова и програма на животну средину прије њиховог усвајања, обезбједи рационално коришћење природних ресурса и сведе на минимум ризик по здравље људи, животну средину и материјална добра.
4. ***Начело хијерархије и координације*** – процјена утицаја планова и програма врши се на различитим хијерархијским нивоима на којима се доносе планови и програми. У поступку стратешке процјене планова и програма повећани степен транспарентности у одлучивању обезбјеђују се узајамном координацијом надлежних и заинтересованих органа у поступку давања сагласности на стратешку процјену, кроз консултације, односно обавјештавања и давања мишљења на план и програм.
5. ***Начело јавности*** – у циљу информисања јавности о одређеним плановима и програмима и о њиховом могућем утицају на животну средину, као и у циљу обезбјеђења пуне отворености поступка припреме и доношења или усвајања планова и програма, јавност мора, прије доношења било какве одлуке, као и после усвајања плана и програма, имати приступ информацијама које се односе на те планове и програме или њихове измјене.

Израда стратешке процјене утицаја на животну средину Урбанистичког плана подручја општине Прњавор је захтјевана Одлуком о приступању изради Стратешке процјене утицаја на животну средину Урбанистичког плана подручја општине Прњавор, а која је објављена у Службеном гласнику Општине Прњавор, бр. 27/17.

1.1. Кратак преглед садржаја и циљева плана и програма и односа са другим плановима и програмима

Повод за израду Стратешке процјене утицаја на животну средину је израда Урбанистичког плана општине Прњавор.

1.1.1. Кратак преглед садржаја и циљева плана и програма

Садржај текстуалног дијела Урбанистичког плана општине Прњавор

ОПШТА ДОКУМЕНТАЦИЈА

2. ТЕКСТУАЛНИ ДИО ПЛАНА

A. ПРИПРЕМА

A.1. СТРУЧНА ПРИПРЕМА

A.1.a. Анализа Одлуке о приступању изради Плана

A.1.б. Подлоге за израду плана

A.1.в. Природна добра од великог и изузетног значаја

A.1.г. Непокретна културно-историјска добра од великог и изузетно значаја

A.1.д. Анализа претходног документа просторног уређења који је истекао

A.1.ђ. Наслијеђене планске обавезе

A.1.е. Информациони основ

A.2. ОСТАЛА ДОКУМЕНТАЦИЈА ПРИБАВЉЕНА У ФАЗИ СТРУЧНЕ ПРИПРЕМЕ

Б. АНАЛИЗА И ОЦЈЕНА СТАЊА:

Б.1. ПРОСТОР И СТАНОВНИШТВО

Б.1.a. ПРОСТОР

Б.1.a.1. Природни услови

Б.1.a.2. Остварени урбани развој

Б.1.a.3. Правни и имовински статус земљишта

Б.1.a.4. Остварена организација простора

Б.1.a.5. Заштита животне средине

Б.1.a.6. Земљишна политика

Б.1.a.7. Процеси конверзије намјене земљишта

Б.1.a.8. Контролисан и неконтролисан урбани развој

Б.1.a.9. Земљишта контактних зона

Б.1.a.10. Земљишта у функцији заштите

Б.1.a.11. Комунална опремљеност

Б.1.a.12. Идентификовање градских дијелова

Б.1.б. СТАНОВНИШТВО

Б.1.б.1. Демографски развој

Б.1.б.2. Структуре становништва

Б.1.б.3. Дистрибуција становништва

Б.2. РАЗВОЈНИ ПОТЕНЦИЈАЛИ

Б.2.a. Становништво

Б.2.б. Природни ресурси

Б.2.в. Антропогени ресурси

Б.2.г. Простор

Б.3. ИЗГРАЂЕНОСТ И ФУНКЦИОНИСАЊЕ ПРОСТОРА

Б.3.а. Стамбени фонд

1. квантитативна обиљежја
2. квалитативна обиљежја
3. распоред станова (становништва у простору)
4. стандард становања

Б.3.б. Центри са распоредом и капацитетима јавних служби и садржаја

Б.3.в. Привреда

Б.3.г. Непривреда

Б.3.д. Инфраструктура

Б.3.ђ. Остварени урбани стандард

Б.4. ПОСЕБНА ПОДРУЧЈА

Б.4.а. Културно-историјско наслеђе

Б.4.б. Наслијеђе природе

Б.4.в. Ресурси

Б.5. ОЦЈЕНА СТАЊА ИЗГРАЂЕНОСТИ И ФУНКЦИОНИСАЊА ПРОСТОРА

Б.5.а. Природни услови

Б.5.б. Природни ресурси

Б.5.в. Становништво

Б.5.г. Стамбени фонд

Б.5.д. Инфраструктура (комунална опремљеност)

Б.5.ђ. Привреда

Б.5.е. Непривреда

Б.5.ж. Заштита животне средине,

Б.5.з. Културно-историјско наслеђе,

Б.5.и. Наслијеђе природе

Б.5.ј. Правни и имовински статус земљишта

Б.5.к. Земљишта контактних зона

Б.5.л. Земљишта у функцији заштите

Б.5.м. Процеси конверзије намјене земљишта

Б.5.н. Земљишна политика

Б.5.њ. Урбани стандард,

Б.5.о. Урбани развој,

Б.5.п. Организација простора.

В. ПРОБЛЕМИ РАЗВОЈА И УРЕЂЕЊА ПРОСТОРА

В.1.а. Природни услови,

В.1.б. Природни ресурси,

В.1.в. Становништво,

В.1.г. Стамбени фонд,

В.1.д. Инфраструктура,

В.1.ђ. Привреда,

В.1.е. Непривреда,

В.1.ж. Заштита животне средине,

В.1.з. Културно-историјско наслеђе,

В.1.и. Наслијеђе природе,

В.1.ј. Правни и имовински статус земљишта,

В.1.к. Земљишта контактних зона,

В.1.л. Земљишта у функцији заштите,

В.1.м. Процеси конверзије намјене земљишта,
В.1.н. Земљишна политика,
В.1.њ. Урбани стандард,
В.1.о. Урбани развој,
В.1.п. Организација простора.

Г.ЦИЉЕВИ

Г.1.а. Природни услови,
Г.1.б. Природни ресурси,
Г.1.в. Становништво,
Г.1.г. Стамбени фонд,
Г.1.д. Инфраструктура,
Г.1.ђ. Привреда,
Г.1.е. Непривреда,
Г.1.ж. Заштита животне средине,
Г.1.з. Културно-историјско наслеђе,
Г.1.и. Наслијеђе природе,
Г.1.ј. Правни и имовински статус земљишта,
Г.1.к. Земљишта контактних зона,
Г.1.л. Земљишта у функцији заштите,
Г.1.м. Процеси конверзије намјене земљишта,
Г.1.н. Земљишна политика,
Г.1.њ. Урбани стандард,
Г.1.о. Урбани развој,
Г.1.п. Организација простора.

Д.ПРОГРАМ (КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА)

Д.1.а. Природни услови,
Д.1.б. Природни ресурси,
Д.1.в. Становништво,
Д.1.г. Стамбени фонд,
Д.1.д. Инфраструктура,
Д.1.ђ. Привреда,
Д.1.е. Непривреда,
Д.1.ж. Заштита животне средине,
Д.1.з. Културно-историјско наслеђе,
Д.1.и. Наслијеђе природе,
Д.1.ј. Правни и имовински статус земљишта,
Д.1.к. Земљишта контактних зона,
Д.1.л. Земљишта у функцији заштите,
Д.1.м. Процеси конверзије намјене земљишта,
Д.1.н. Земљишна политика,
Д.1.њ. Урбани стандард,
Д.1.о. Урбани развој,
Д.1.п. Организација простора.

Б.ПЛАН

- Б.1.а. Концепција уређења простора
- Б.1.б. Границе уже и шире урбане зоне
- Б.1.в. Границе осталих земљишта у обухвату плана и контактним зонама
- Б.1.г. Критеријуми за формирање зона (цјелина и подцјелина)
- Б.1.д. Урбанистички и други услови за уређење градског грађевинског земљишта и других земљишта по цјелинама
- Б.1.ђ. Природни услови са мјерама за заштиту, очување и активирање природних ресурса
- Б.1.е. Пожељна земљишна политика
- Б.1.ж. аспоред и концепција општих центара, јавних функција, радни зона и објеката непривреде, као и центара рекреације
- Б.1.з. Мјере заштите културноисторијског наслијеђа, наслијеђа природе заштита животне средине
- Б.1.и. Мјере заштите људи и добара за случај елементарних непогода, ратних катастрофа и технолошких акцидената
- Б.1.ј. Рјешења саобраћајне, водне, енергетске, комуналне и друге инфраструктуре
- Б.1.к. Критеријуми и правила за уређење, коришћење и изградњу свих врста планираних објеката и зона, односно намјена
- Б.1.л. Услови за спровођење плана документима просторног уређења нижег реда по територијама, приоритету и остали услови

3. GIS АНАЛИЗЕ БИЛАНСА ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ПО ДЕФИНИСАНИМ УРБАНИМ БЛОКОВИМА ЗА ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ И ПЛАНСКА РЈЕШЕЊА

3. ГРАФИЧКИ ДИО ПЛАНА

А.КАРТЕ СТАЊА:

- 1. ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПЛАНА СА ДЕФИНИСАНИМ УРБАНИМ БЛОКОВИМА 1:10000
- 2. ПОСТОЈЕЋА ФУНКЦИОНАЛНА И ПРОСТОРНА ОРГАНИЗАЦИЈА - синтезна карта постојеће намјене површина 1:10000
 - 2а. СТАНОВАЊЕ 1:5000
 - 2б. ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ,
 - 3в. КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКО И ПРИРОДНО НАСЉЕЂЕ 1:5000
 - 3г. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ—шуме, пољопр. површине и урбано зеленило 1:5000
 - 3. КОМУНАЛНА ОПРЕМЉЕНОСТ 1:10000
 - 3а. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА 1:10000
 - 3б. ХИДРОТЕХНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА 1:10000
 - 3в. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА 1:10000
 - 3г. СИТЕЗНА КАРТА 1:10000

ГЕОЛОШКЕ ТЕМАТСКЕ КАРТЕ 1:10000

- 4а. ГЕОЛОШКА КАРТА
- 4б. ХИДРОГЕОЛОШКА КАРТА 1:5000
- 4в. ИНЖИЊЕРСКО-ГЕОЛОШКА КАРТА 1:5000
- 4г. СЕИЗМОЛОШКА КАРТА и карта минералних сировина 1:5000
- 4.д. КАРТА ПОДЗЕМНИХ ВОДА И ЊИХОВЕ ЗАШТИТЕ 1:5000

5. КАРТА ВЛАСНИШТВА НАД ЗЕМЉИШТЕМ 1:10000
6. ИЗВОД ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПРЊАВОРА 1:10000

Б.КАРТЕ ПЛАНИРАНОГ РЈЕШЕЊА:

1. ПЛАНИРАНА ФУНКЦИОНАЛНА И ПРОСТОРНА ОРГАНИЗАЦИЈА
синтезна карта планиране намјене површина 1:10000
2. ЦЕНТРИ И РАСПОРЕД ЈАВНИХ ФУНКЦИЈА, РАДНИХ ЗОНА И ОБЈЕКТА
НЕПРИВРЕДЕ КАО И ЦЕНТАРА РЕКРЕАЦИЈЕ 1:10000
3. ИНФРАСТРУКТУРА, ПРАВЦИ, КОРИДОРИ И КАПАЦИТЕТИ ЗА
САОБРАЋАЈНУ,
ЕНЕРГЕТСКУ, КОМУНАЛНУ И ДРУГУ ИНФРАСТРУКТУРУ 1:10000
4. КАРТА ПРИОРИТЕТА ИЗРАДЕ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА НИЖЕГ РЕДА СА
ГРАНИЦАМА ОБУХВАТА 1:10000

Основни циљеви Урбанистичког плана општине Прњавор

Један од основних циљева израде Урбанистичког плана је дефинисање реалних просторних могућности за раст и развој будућег града (општинског центра). Истовремено ово подразумијева успостављање хармоничног односа развоја града према природном и створеном окружењу, односно очувању и унапређењу животне средине.

Граница обухваћеног простора захвата подручје површине 2084,8 ha.

Граница обухвата Плана креће од тремеђе к.о. Околица, Гаљиповди, Ратковац и иде ријеком Лишњом у правцу сјеверозапада, која у нарави представља границу к.о. Ратковац и Гаљиповац. Граница обухвата даље долази до границе к.о. Гаљиповци, Гаљиповци Доњи и Ратковац, те наставља границом к.о. Гаљиповци Доњи, Ратковац до локалног пута кроз село Ратковац означеног као к.ч. 693, к.о. Ратковац и иде наведеним путем до границе к.о. Ратковац и Коњуховци. Даље наставља локалним путем кроз село Коњуховци означеног као к.ч. 565 и к.ч. 839, к.о. Коњуховци, те долази до четворомеђе парцела к.ч. 839, 837, 297 и 303/2, к.о. Коњуховци, даље наставља у правцу сјевера границом парцела к.ч. 297, 303/2, 312, 302, 314/1, 314/2, 333, 300, 295/2, 334, 335 и долази до пута у к.о. Коњуховци означеног као к.ч. 336. Ту се граница ломи у десно у правцу истока, иде наведеним путем до споја са улицом Рајка Малешевића означеног као к.ч. 836, к.о. Коњуховци, која представља и границу к.о. Коњуховци и Прњавор. Ту се граница поново ломи у лијево, у правцу сјевера и иде границом к.о. Коњуховци и Прњавор до тремеђе к.о. Коњуховци, Прњавор и Караћ. Граница даље наставља у правцу југоистока границом к.о. Прњавор и Караћ и долази до тремеђе парцела кл. 1889, к.о. Прњавор и к.ч. 727/1 и 728, к.о. Караћ.

Граница даље наставља границом парцела к.ч. 727/1, 728, 729, 715/5, 715/4, 714/1, 715/9, 715/7, 715/1, 715/3, 715/8, 696/3, 697/1, 697/5, 697/8, 697/9, 697/, 696/1, 696/4, 687/3, - 687/15, 687/14, 687/13, 687/11, 687/10, 687/9, 687/8, 687/7, 687/6, 681, 674, 668/3, 668/5, 628/10, 664/2, 663/2, 670/11, 664/3, 670/3, 670/8, 669/2, 669/3, 663/1, 672/2, пресијеца регионални пут Прњавор - Србац означен као к.ч. 1627, к.о. Бабановци, наставља десном ивицом наведеног пута до споја са путем кроз село Бабановце означеног као к.ч. 1628. Ту се граница ломи у правцу југа и иде наведеним локалним путем до раскршћа са локалним путем кроз село Бабановце означеним као к.ч. 1634/1, звано мјесто Криж. Граница даље наставља у правцу истока и иде путем к.ч. 1634/1 до локалног пута означеног као к.ч. 1515, к.о. Бабановци - гдје се граница ломи у правцу југа и иде наведеним путем до тремеђе к.ч. 1515, 1517 и 1575, наставља

границом к.ч. 1517, 1575, 1574, 1573, 1571 и 1576, те долази до ријеке Вијака која представља границу к.о. Бабановци и Вучијак. Наставља у правцу истока. ријеком Вијака до тромеђе к.ч. 3872/1 (ријека Вијака), 634/1 и 1/6, к.о. Штрпци Горњи наставља границом парцела к.ч. 1/6 и 634/1, к.о. Горњн Штрпци, прелази Магистрални пут Прњавор - Дервента и наставља у правцу истока десном ивицом наведеног пута означеног као к.ч. 3834/1 те долази до тромеђе парцела к.ч. 3834/1, 434/18 и 430 к.о. Горњи Штрпци и наставља у правцу југа ивицом доводног канала до пута означеног као к.ч. 3840/1 (пут за Лепире), гдје граница ломи у правцу југоистока, иде наведеним путем до тромеђе парцела к.ч. 3840/1, 593/1 и 593/2, наставља у правцу југозалада и иде границом парцела к.ч. 593/1, 593/2, 593/3, 593/4, 593/5, 598/1, 591, 590/3, 585/7, 585/9, 585/11, 585/13, 584/2, 582/3, 803/7, 803/9, 800/1, 797, 796, 600 и долази до пута означеног као к.ч. 3841/2, гдје граница ломи у десно и иде наведеним путем до тромеђе парцела к.ч. 3841/2, 678 и 680 к.о. Горњи Штрпци. Ту се граница ломи у правцу југозалада и иде границом парцела к.ч. 678, 683/1, 676, 674, 672/3, 675, долази до пута к.ч. 659, иде наведеним путем, долази до тромеђе к.ч. 659, 652/1 и 652/2, наставља границом парцела кл. 652/1, 652/2, 651 и долази до потока Гњилаћ, који представља границу к.о. Горњи Штрпци и Вучијак, иде поменутиим потоком у правцу југа до ушћа потока Нетача у поток Гњидаћ, даље наставља у истом правцу потоком Нетача означеним као к.ч. 864, к.о. Вучијак и долази до локалног пута означеног као к.ч. 205 к.о. Вучијак, гдје се граница ломи у правцу југозалада и иде путем к.ч. 205 до раскршћа са путем к.ч. 211, к.о. Вучијак. Граница даље наставља локалним путем к.ч. 211 и иде у правцу сјевера, заобилази мјесно гробље означено као к.ч. 210, наставља поменутиим путем у истом правцу до раскршћа са путем означеним као к.ч. 127 к.о. Вучијак. Даље граница ломи у правцу сјеверозалада, иде путем к.ч. 127 к.о. Вучијак, долази до моста преко доводног канала у Лужанима, ломи у лијево и наставља у правцу југозалада ивицом доводног канала до ријеке Вијаке која представља границу к.о. Вучијак и Околица, наставља истим правцем ријеком Вијака до тромеђе к.о. Вучијак, Околица и Доња Мравица. Граница даље наставља границом к.о. Околица и Доња Мравица, долази до тромеђе к.о. Околица, Доња Мравица и Мравица, наставља границом к.о. Околица и Мравица, долази до тромеђе к.о. Околица, Мравица и Гаљиповци, даље наставља у правцу сјевера границом к.о. Околица и Гаљиповци и долази до ријеке Лишња одакле је граница обухвата и почела.

Плански период за који се доноси План је 2017-2037.година - двадесет година.

Општи циљеви

1. Оптимално коришћење простора урбаног подручја, за складан друштвено-економски развој и просторни размјештај физичких структура, рационално коришћење изграђених капацитета и максимална заштита природних и културних вриједности животне средине као услова природне репродукције човјека и друштва.
2. Стварање функционално просторне организације града у циљу превазилажења разлика између села и града, између осталог и кроз дисперзију становања.
3. Дефинисање и реализовање квалитетних регионалних односа.
4. Стварање просторне организације *"европског града"* која омогућује сталан и перспективан развој и стварање услова за складан развој уз задовољавање основних човјекових потреба.

5. Стварање "одрживог града" који функционише на такав начин да су сви његови грађани у стању, са свим својим различитостима, као квалитетима, испуне сопствене потребе, а да при томе не угрозе стање природних система или животне услове других људи, како у садашњем времену, тако и у будућности.
6. Формирање организованог и рационалног простора грађевинског земљишта, уз обезбјеђење једнаких услова за становање, рад и рекреацију и равномјерну дистрибуцију мреже пратећих садржаја за простор у обухвату Плана.
7. Формирање и усавршавање урбане структуре «града» кроз дефинисање регулације и услова изградње и реконструкције за поједине зоне (цјелине).
8. Заштита човјекове средине у сврху стварања оптималних услова за здрав и пријатан живот; успостављањем склада природних и створених вриједности, његовањем и подизањем зеленила, заштитом водотока као општег друштвеног добра, постизањем таквих густина насељености које омогућују здраве и хумане градске амбијенте.
9. Утврђивање мјера заштите средине и заштите културно-историјског наслеђа
10. Стварање оптималних просторних услова за несметани развој привредних капацитета и њихово укључивање у међународне економске токове.
11. Учинити град безбједним од елементарних и других катастрофа у будућем развоју кроз планирање мјера заштите у физичким и просторним структурама.
12. Дефинисање потребних објеката и мрежа техничке инфраструктуре и саобраћаја за период до 2037 године.

Задаци Плана који из ових циљева произилазе су дефинисани по секторима:

Природни услови

1. Везано за природне услове, циљ је планираним претпоставкама у простору не нарушити природне одлике и карактеристике рељефа, тла, климе, воде, односно, максимално их сачувати за будућа поколења.
2. У свим сегментима дјеловати реално и рационално, водећи рачуна о екологији и одрживом развоју свих сегмената.

Природни ресурси

Са аспекта природних ресурса циљ је:

1. рационално и плански користити земљиште, како пољопривредно, тако, шумско и водно.
2. грађевинско земљиште користити плански, водећи рачуна о могућој санацији и рекултивацији неадекватно коришћеног земљишта, као и земљишта након коришћења у одређене сврхе,
3. сачувати пољопривредно земљиште и адекватно га користити,
4. у складу са технолошким и стручним достигнућима повећати употребну вриједност земљишта,

5. заштитити постојеће шуме и повећати површине под шумом, подизањем нових шума и подићи их на виши ниво заштите,
6. експлоатацију шума вршити у складу са позитивним прописима,
7. сачувати флору и фауну шумских станишта,
8. шумско земљиште и шуме инкорпорирати у површине градских паркова и зелених површина, користећи их у сврху спорта и рекреације и у сврху заштите,
9. воду и водене површине, добрим газдовањем сачувати за будући плански период, са посебним акцентом на заштиту, водотокова, обала ријека и потока, очувања флоре и фауне и сл.

Становништво

Основни циљеви у области становништва су сљедећи:

1. Подизање стопе наталитета и елиминисање негативног природног прираштаја на нивоу обухвата плана до 2020. године;
2. Повратак дијела предратног становништва, превасходно из иностранства;
3. Смањивање емиграције из обухвата плана према ентитетском центру и иностранству;
4. Доношење општинске популационе политике.

Стамбени фонд

Циљеви и задаци у домену становања:

Општи циљеви

1. Оптимално коришћење простора урбаног подручја, за складан друштвено-економски развој и просторни размјештај физичких структура, рационално коришћење изграђених капацитета и максимална заштита природних и културних вриједности животне средине.
2. Стварање функционално просторне организације града у циљу превазилажења разлика између села и града, између осталог и кроз дисперзију становања.
3. Обезбједити здраве услове становања кроз задовољавање основних потреба становника (физиолошких, психолошких, социолошких и др).
4. Створити равноправне и уједначене услове за живот у свим зонама становања.
5. Реализацији стамбене изградње треба да претходи и да је прати, јединствено истраживање, планирање и пројектовање.
6. Мјерама економске и урбанистичке политике миграције пожељно је усмјерити становништва, како би се на простору града постигло, максимално 60% становништва цијеле Општине.

Посебни циљеви:

Посебни циљеви садржани су у општим циљевима.

Односе се на развој друштвено-економске структуре и уређење физичких структура, а представљају полазне основе у спроведбеним плановима.

1. Полазећи од пројектованог броја становника у обухвату урбанистичког плана Прњавора, потребно је мјерама популационе, социјалне, економске и урбанистичке политике, обезбиједити глобални размјештај, тако да се број становника у ужем урбаном подручју повећа са садашњих 10544 становника на 11626 становника.
2. Сваком домаћинству, планерски обезбиједити могућност да до 2037. године има стан, подразумијевајући и замјенске станове, иако је стамбени суфицит изражен.
3. Повећати стандард становања са 24m² корисне стамбене површине по становнику на 30m² по становнику у становима у вишепородичним објектима - зградама, а с обзиром на суфицит стамбеног фонда у индивидуалном сектору, задржати достигнуту корисну површину од 56m² по становнику у становима у објектима индивидуалног становања.
4. Остваривање планиране програмске величине просјечног стана од 73m² бруто грађевинске површине по домаћинству као усвојени стандард становања за 2037. годину.
5. Повећати укупни комфор становања у смислу обезбјеђења пратећих садржаја за квалитетно становање, као што су снабдјевачки, услужни и културни садржаји, потребне површине отвореног простора јавних, поплочаних и зелених површина, дјечијих игралишта, зона мирујућег саобраћаја итд.
6. Омогућити разноврсну понуду локација и услова за стамбену изградњу у смислу дефинисања нових локалитета за различите типове стамбене изградње и усвајања система ревитализације и уређења запуштених стамбених четврти у циљу њихове боље функционалне и просторне искориштености, те заштита постојећим квалитетних стамбених насеља од девастације.
7. Постизање оптималних густина и квалитета становања у свим дефинисаним зонама, у циљу формирања квалитетне континуалне урбане матрице града и заштите ресурса шумског и пољопривредног земљишта у ширем урбаном подручју.
8. Увођење јасне стамбене политике за угрожене категорије становништва у складу са европским стандардима.
9. Стварање мјешовитих зона становања, пратећих садржаја и рада у складу са новим тенденцијама планирања градова у смислу остваривања компактне, атрактивне и разноврсне урбане матрице.
10. Омогућити изградњу стамбених насеља и групација за одређене рањиве категорије становништва
11. Подржати изградњу стамбених групација за младе, перспективне људе.

Инфраструктура

Саобраћај

На основу сагледавања и анализе постојећег стања путне инфраструктуре, планираног и очекиваног друштвено-економског развоја и поставки из Просторног плана Републике Српске, произишли су циљеви развоја саобраћајног система:

- предвидјети нова, квалитетна и дугорочна рјешења,
- извршити изградњу и повезивање нових саобраћајница кроз урбано подручје, како би се стекли услови за диференцирање локалног и транзитног саобраћаја и смањила непотребна кружења,
- реконструисати и доградити путну мрежу за све видове саобраћаја,
- изградњом нових дионица, обезбиједити алтернативне правце кретања дуж најоптерећенијих видова кретања,
- формирати основну уличну мрежу у функцији планираног размјештаја активности и становања,

- изградити површине за мирујући колски саобраћај, а посебно у централној зони града,
- предвидјети раздвајање пјешачког и колског саобраћаја у централној зони са остваривањем одговарајућих пјешачких зона (тргова, паркова, стаза и сл.).

Хидротехничка инфраструктура

Изузетне особине воде и њен егзистенцијални значај за живот човјека, развој људске цивилизације и живи свијет уопште, формирали су веома специфичан однос појединаца и људских друштава према овом јединственом ресурсу. У свим цивилизацијама воде се третирају као друштвено и јавно добро.

Међутим, адекватно сагледавање развоја дјелатности на водама и у вези њих, које ће обезбиједити друштвени и економски развој, а при томе неће угрозити животну средину, изузетно је тежак и деликатан задатак. Посебно се уочава проблем обезбјеђења довољне количине воде захтијевањем квалитета за све заинтересоване кориснике.

Вода, као неопходна животна потреба (пиће, справљање хране, хигијена и сл), мора се обезбиједити свим становницима на подручју општине. Развој водоснабдијевања у Прњавору, мора се кретати ка обезбјеђењу испоруке воде корисницима и ка повећању квалитета испоручене воде.

Развој водоводних система, мора бити праћен развојем канализационих система и одговарајућим третманом (пречишћавањем) отпадних вода и адекватном заштитом квалитета вода.

Ради стварања услова за коришћење вода и очување еколошких система у водама и око њих, неопходно је реализовати мјере заштите квалитета вода. Основни облик заштите квалитета вода састоји се од провођења техничко-технолошких мјера на отпадним водама и концентрисаним изворима загађивања (предтретман, прикупљање и пречишћавање отпадних вода), контроле расутих извора загађивања и мјера на потенцијалним и посредним изворима загађивања.

У складу са иницијативом Директиве Европске Уније о водама, морају да се пречистите отпадне воде насеља већих од 2000 еквивалентних становника најмање секундарним (биолошким) третманом, док се у одређеним осјетљивим зонама као што су изворишта подземних вода, сливови акумулација за водоснабдијевање мора примјенити терцијарни третман.

У свјетлу горе изнесеног, сви корисници вода треба да се према води односе у духу познате изреке: "Према води се треба односити не као да смо је наслиједили од својих предака, већ као да смо је позајмили од својих потомака".

Као главни циљеви у области управљања водама могу се издвојити:

- Санација, реконструкција и проширење водоводне и канализационе мреже;
- Елиминација губитака у водоводној мрежи;
- Смањење степена мијешања оборинских и фекалних вода;
- Програм заштите површинских вода и приобаља.

Снабдијевање водом

Квалитетно и поуздано снабдијевање насеља како у обухвату Урбанистичког плана, тако и на осталим просторима општине Прњавор хигијенски исправном водом за пиће, захтијева радове на повећавању капацитета транспортних и дистрибуционих цјевовода, повећању квалитета воде, ширење водоводне мреже на остала насеља која немају ријешено квалитетно централно снабдијевање водом из

јавног водовода, повећању резервоарског простора, формирању потребних висинских зона, и смањењу губитака. Осим тога, задовољење ових потреба потребно је остварити кроз благовремено и квалитетно одржавање система и објеката система. Не треба занемарити и запоставити смањење губитака у систему, јер је то велика унутрашња резерва, којом се могу постићи захтијевани циљеви, самим тим остварити потребе за водом.

Такођер је јако важно успостављање и провођење прописаних мјера санитарне заштите изворишта и осталих објеката водоводног система.

Канализација

Отпадне и употребљене воде са простора обухвата урбанистичког плана Прњавора треба системом водонепропусних колектора прикупити и одвести до крајњег реципијента (односно постројења за пречишћавање отпадних вода), уз обавезу постизања доброг статуса вода.

Како би се то испунило и постигао добар статус вода, као и прописана категоризација и класификација водотока, неопходно је и високоприоритетно извршити конципирање система диспонирања отпадних вода са дефинисањем етапности градње.

Канализацију оборинске воде је потребно водити посебним каналима и упуштати у природне реципијенте. На дијеловима терена гдје су изражена већа загађења (паркинзи за теретна возила, платои бензинских пумпи, саобраћајнице са великим интензитетом саобраћаја) сакупљене воде од падавина ће бити потребно претходно "третирати" на одговарајућим сепараторима уља и слично прије прикључивања на главне одводне колекторе, односно прије коначног упуштања у реципијент.

Заштита од вода

Циљ је урадити адекватан систем за заштиту од поплавних вода ријеке Вијаке и њених притока (регулације водотока).

Коришћење вода за остале потребе

Потребно је повећати коришћење вода за остале потребе. За потребе рекреације, неопходно је уредити обале и просторе поред водотока (формирати одговарајуће приобалне појасеве са обезбијеђеним слободним приступима обалама водотока (изградња и уређење одговарајућих пјешачких стаза и сл). Потребно је повећати коришћење воде за рекреацију и спорт у базенима и рекреационим центрима (изградња отворених и затворених базена, „aqua“ паркова, „wellness“ центара и сл).

Уређење обала водотока за потребе туризма и рекреације, подразумијева: уређење намјенских приступа ријеци, уређење обала са естетским критеријима, уређења простора да се људи могу да смјесте и крећу дуж обалне линије (свакодневна рекреација), хортикултурно уређење и сл.

Енергетска инфраструктура

Основни циљ овог планског документа је прилагођавање постојећих и изградња нових електроенергетских капацитета у циљу обезбјеђења и сигурности напајања постојећих и нових потрошача на подручју општине Прњавор.

На основу програмских елемената развоја појединих општина, те услова за димензионисање електро-енергетских мрежа процијениће се потрошња енергије и планирати изградња нових електро-енергетских постројења за плански период.

Планирање потрошње ел. енергије као и преносних система углавном ће зависити о плановима развоја индустрије, пораста броја становника, услова живљења и осталих планских елемената које садржи Урбанистички план Прњавора.

Кад је у питању област електроенергетска инфраструктуре, за потпунији увид, потребно је узети у обзир шире подручје и изван обухвата Урбанистичког плана Прњавора.

Према томе, у план се мора ући са сљедећим циљевима:

110 kV постројења

Да би се обезбједила квалитетнија испорука електричне енергије потрошачима и да би се напојни извори приближили потрошачима потребно је планирати изградњу 110 kV постројења са прикључним далеководом.

Горе наведеном изградњом дистрибутивно подручје РЈ „Електродистрибуција“ Прњавор снабдијевало би се електричном енергијом из двије (2) напојне тачке, чиме би се смањиле дужине средњенапонских водова, а тиме би се смањила преоптерећеност 20 kV мреже, те смањили и губици електричне енергије у средњенапонској мрежи.

Средњенапонска постројења

У циљу приближавања напојних дистрибутивних ТС, те средњенапонске мреже потрошачима на предметном подручју потребно је планирати:

1. реконструкцију 20 kV кабловске мреже на градском подручју (неке од планираних траса су реконструисане) уз новоизградњу више дионица кабловских водова, који ће допринијети квалитетнијем снабдијевању градског подручја у складу са регулационим плановима града,
2. реконструкцију и модернизацију постојећих дистрибутивних ТС и изградњу одређеног броја нових трафо-станица 20/04 kV на градском подручју,
3. планирано смањење губитака у електроенергетским дистрибутивним мрежама и приближавање републичком просјеку од 14 % губитака.

Плански циљеви потрошње електричне енергије

Посматрајући утрошену електричну енергију у периоду од 2011- 2016. год. може се закључити да је потрошња на предметном подручју Прњавора у протеклих 5 година порасла за око 11 %.

Изградњом привредних капацитета потребно је више пажње посветити изградњи преносних водова, што ће проузроковати и већу потрошњу електричне енергије и мање губитке у водовима.

На основу програмских елемената развоја општине који су обухваћени овим урбанистичким планом и регулационим плановима подручја Прњавора, те услова за

димензионисање електроенергетских мрежа, процијениће се потрошња енергије и планирати изградња нових електро-енергетских постројења за плански период. Према условима планских потреба одредиће се услови и планови обезбјеђења ел. енергије у границама општине Прњавор.

Планирање потрошње електричне енергије, као и преносних система, углавном, ће овисити о плановима развоја индустрије, пораста броја становника, услова живљења и осталих планских елемената које садржи Урбанистички план општине Прњавор.

Плански циљеви оптерећења

Имајући у виду повећање планираних индустријских капацитета, како у граду, тако и ван града, те планирањем нових индустријских зона, у план се мора ући са знатно већим процентом повећања вршног оптерећења на подручју општине, од процента по коме је оптерећење расло у протеклом периоду.

Расвјета

Овим планским документом планирана је типизација свјетилки уз побољшање карактеристика освјетљености постојећих и планских саобраћајница. Расвјету у насељима извести у складу са важећим ЈУ стандардима и препорукама ЈКО за поједине типове расвјете.

Освјетљење главних саобраћајница извести свјетилкама постављеним на челичним стубовима висине 9-12 m, заштићеним од корозије врућим цинчањем или другим видовима заштите. Користити свјетилке са извором натријум-високи притисак постављене уз руб саобраћајница у једностраном или двостраном насупротном распореду.

Споредне саобраћајнице и пјешачке стазе освијетлити свјетилкама са истим типом извора и на стубовима висине 4,5 m до 6 m.

Напајање расвјете појединих саобраћајница извести подземним нисконапонским кабловским водовима изведеним из кабловских разводних ормара који су смјештени у непосредној близини најближих трансформаторских станица.

Поштански саобраћај

Ради превазилажења постојећих диспропорција у развоју између привредног развоја и поштанског саобраћаја потребно је:

- постојећу поштанску мрежу реконструисати и доградити тако да се створе могућности за пружање ширег обима поштанских услуга,
- повећати број поштанских шалтера,
- планирати увођење савремених електронских система у процес поштанског саобраћаја.

Пошто се класични поштански сервис орјентисан на писмо непрестано смањује, пошта се мора орјентисати на стратегију развоја других дјелатности. Ово је посебно постало актуелно након раздвајања поштанских и телекомуникационих услуга и стварањем двије независне компаније.

Телекомуникације

Да би се предвидио пораст прикључака у периоду до 2037. године, потребно је узети у обзир неколико параметара:

- предвиђени раста броја домаћинства,

- економски ниво развоја,
- проценат раста броја прикључака у протеклих 10-так година у РС и ближем окружењу.

На основу тако усвојене методологије у обухвату плана може се направити преглед укупног броја прикључака фиксне телефоније до 2037. године. Пројекција капацитета аутоматских телефонских централа (АТЦ), које ће бити изграђене, одредиће се на основу процјене потенцијалних телефонских претплатника заокружујући капацитете на пуну вриједност конструктивних јединица. Као норматив је да се на 100 становника планира око 36, а на 30 m² пословног простора (администрација) 1 телефонски прикључак.

У наредном планском периоду доћи ће до повећања броја телефонских претплатника и повећања капацитета телефонске централе. Капацитети телефонске централе повећаће се у складу са потребама за новим телефонским прикључцима. На основу планираног броја телефонских прикључака и на основу исказаних потреба на општинском подручју у плану је постављање додатних RSS-ова, који би се оптичким каблом повезали са главном АТЦ.

За побољшање јавних мобилних веза потребно је инсталисање додатних базних станица, што ће да одреди "Телеком Српске". Број потенцијалних корисника мреже за пренос података зависиће од привредног развоја, важности и улоге општине у Републици. Може се претпоставити да ће бити изграђена мрежа за пренос података и да ће бити прикључено укупно 20 терминала.

И поред тога што је на подручју општине пријем радио и ТВ сигнала доста доброг квалитета и даље ће се радити на изградњи радио-мреже на републичком, регионалном и општинском нивоу. Тиме ће се осигурати потпуно функционално коришћење радиодифузног система у редовним и ванредним условима.

Међутим, основни циљ је да се, поред увођења нових технологија у РТВ-мрежу, иста прошири и обухвати што веће подручје.

Са порастом броја становника и са модернизацијом у свим областима живота на овом подручју, као императив се намеће потреба за стварање и развој јединственог телекомуникацијског саобраћаја. Данашње вријеме доноси са собом значајан пораст захтјева за преносом нових услуга до корисника као што су истовремени пренос говора и података, брзи Интернет, дигитална кабловска телевизија, видео на захтјев и сл.

Да би се прилагодили овим потребама, оператори јавних телефонских мрежа са комутираним услугама морају бити флексибилни тј. мрежа мора да прихвата хибридна рјешења, чији су путеви засновани на технологији која нпр. по једном оптичком каблу преноси податке из различитих извора, различитим битским брзинама и различитим протоколима WDM (Windows Driver Model).

Уградњом нпр. опреме за оптичку инфраструктуру која подржава различите топологије мреже (линијску, прстенасту, мјешовиту) и лаган прелаз са једне архитектуре на другу, као и интегрисано управљање мрежом, поред већег капацитета и сигурности, може се постићи смањење неискоришћених капацитета и отклањање уских грла у јавним телефонским мрежама.

Осим тога, телекомуникациона мрежа треба да има могућност кориштења ISDN (Integrated Services Digital Network). Дигитални приступ обезбјеђује брзо успостављање квалитетне везе, мало грешака у преносу, а сам говорни сигнал је без сметњи и шума. У зависности од тога да ли се ради о базном или примарном ISDN прикључку може се имати двије или тридесет веза у истом тренутку по различитим уређајима.

Инсталисањем савремених дигиталних централа на ширем подручју Републике Српске стварају се широке могућности у говорној комуникацији, преносу података великом брзином, те преносу звука за аудиофреквенцију, радио и ТВ пренос.

При планирању, пројектовању и извођењу телефонских инсталација потребно је створити могућност проширења капацитета, како у телефонским кабловима, тако и у кабловима за кабловску телевизију, кабловима за информациони систем и сл.

Другим ријечима, градска мрежа мора прихватати кориснике са различитим саобраћајним захтјевима, омогућити им чак привремене капацитете, нпр. за посебне догађаје, као и подешавање капацитета према добу дана и сл.

За квалитетније покривање предметног подручја сигналом мобилне телефоније потребно је планирати постављање додатних базних станица.

У моменту израде предметног Плана, а све према мјерењима која су извршили овлашћени радиопланери, планирано је инсталисање базних станица на слједећим локацијама: Ратковац, Јошик АТЦ, „Градип“, „Комерц Мали“ и Јошик.

При одређивању локација за постављање нових базних станица потребно је узети у обзир могућност да се максимално користе постојећи високи објекти, односно, да се користе већ постојећи стубови (нпр. да се постојећи појединачни стубови користе за више оператера).

За обезбјеђење што квалитетнијег пријема РТВ сигнала у предметном обухвату потребно је проширити постојећу мрежу кабловске телевизије. Мрежу планирати тако да се створе могућности прикључења и на ванградска подручја.

Пољопривреда

Општи циљеви у области заштите и коришћења пољопривредног земљишта у планском периоду су слједећи:

1. рационално коришћење и чување квалитетног расположивог пољопривредног земљишта за пољопривредну производњу,
2. уређење и култивисање запуштеног пољопривредног земљишта примјеном савремених агротехничких и хидротехничких мјера,
3. наводњавање плодног пољопривредног земљишта,
4. изградња неопходне инфраструктуре у области пољопривреде (сушаре, хладњаче, клаонице, изградња стакленика, пластеника, производња садног материјала...),
5. привођење дијела неплодних и деградираних површина одговарајућој намјени,
6. Вршити сталну контролу плодности пољопривредног земљишта (сваке пете године) и смањивање на прописане стандарде штетних материја употребом пестицида и минералних ђубрива
7. Подстицање процеса укрупњавања, специјализације и интензификације породичних пољопривредних газдинства.
8. покретање и оживљавање пољопривредне производње у свим областима чиме би се створили услови за успјешније очување и побољшање пољопривредног земљишта у руралним дијеловима,
9. издавање друштвене земље у вишегодишњи закуп пољопривредницима,
10. Обнова и развој задругарства или других облика организовања пољопривредних произвођача,
11. производња ратарских култура прилагођених за брежуљкасто-брдско подручје као и воћарских култура,

12. производња крмног биља, концентроване сточне хране за исхрану стоке, обзиром на велике површине под ливадама тј.максимално укључивање ливада у функцију сточарства,
13. Увођење органске пољопривредне производње,
14. код коришћења пољопривредног земљишта, морају се уважити еколошки принципи коришћења пољопривредног земљишта који се огледају у сталној контроли плодности пољопривредног земљишта и кориштење на прописане стандарде хемијских инпута (пестициди, минерална ђубрива).
15. Законски регулисати бесправну изградњу на пољопривредном земљишту,

Шумарство

Циљеви за унапређење шумског фонда:

1. Повећање стабилности шумских екосистема,
2. трајно задржати садашње стање вриједности и шумовитост и радити на побољшању тога стања ради општекорисних функција шума и очувања животне средине,
3. трајно остварење што веће продукције дрвне масе по величини и квалитету,трајно остварење што већег приноса, у складу са потребама по квалитету и врстама дрвећа,
4. Превођење ниских и високих деградираних шума, у високе шуме,
5. остварење дугорочног циља, етапно остварујући што веће учешће вриједнијих врста дрвећа и што боље кориштење природних услова станишта,
6. стварање услова за што већу продуктивност рада у области узгоја, заштите и искоришћавања шума,
7. шумско-узгојни радови на мелиорацији и конверзији шума у више узгојне и састојинске облике,
8. Подизање нових шума вјештачким путем, садњом шумских садница и сјетвом сјемена шумског дрвећа, као и утврђивање станишта за подизање плантажа топола, нарочито у приватном власништва,
9. остварење што повољнијих економских ефеката власника шума.
10. Промоција шуме као мјеста за одмор, туризам, спорт и рекреацију,
11. Анимирање шире друштвене заједнице на заштити природе.

Привреда

Главне материјалне снаге и вриједности обухвата УП Прњавор су:

- геопрометни положај (кроз општину Прњавор и јужни дио обухвата плана пролази аутопут Бања Лука - Добој - примарна осовина развоја РС);
- постојећи капацитети у индустрији;
- туристички мотиви у самом обухвату (ергела липицанера "Вучијак", парк - шума Борик) и окружењу (бања Кулаши);
- квалитетно пољопривредно земљиште у југоисточном дијелу обухвата које омогућује развој ратарства, повртларства, сточарства и прехранбене индустрије;
- расположива радна снага.

Имајући у виду стање и структуру привреде у обухвату плана, циљеви привредног развоја у планском хоризонту би требало да буду усмјерени на:

- раст стопе запослености становништва на нивоу обухвата УП Прњавор;
- даља модернизација и проширење постојећих капацитета индустријских погона;
- формирање нове привредне зоне;
- развој ратарства, повртларства и сточарства у ободним дијеловима обухвата плана као предуслова повећања капацитета прехрамбене индустрије;
- развој туризма на бази транзита путника и роба у обухвату плана и природних и културних вриједности у окружењу;
- усклађивање привредног развоја са заштитом животне средине

Непривреда

Школство

Циљеви у основном образовању су:

- поштујући нормативе, обезбиједити услове оптималне за одвијање наставе за рад само у једној смјени, у складу са савременом тенденцијом у развоју школске функције
- распоред школских објеката ускладити са оптималним радијусом опслуживања до 1000 m.

Циљеви у средњем образовању су:

- у свим школама омогућити једносмјенски рад, повећањем капацитета, уз поштовање норматива.

Здравство

Основни циљеви у домену социјалне заштите и здравства су:

- Остварити оптималну просторну дисперзију и матрицу нових установа за предшколско образовање;
- Остварити репрезентативност комплекса дома здравља и осталих објеката намијењених за ову функцију;
- Обезбиједити потребан број апотека.

Јавне службе и администрација

Основни циљеви који се тичу јавне службе и администрације могу се дефинисати кроз сљедеће:

- Остварити оптималну просторну дисперзију и матрицу управно-административних објеката;
- Остварити репрезентативност комплекса и објеката намијењених за ову функцију;
- Сачувати све локалитете административних функција и дефинисати нове, ради постизања оптималне просторне дистрибуције за ову функцију и подмирења свих дефинисаних потреба у простору;
- Нагласити потребу за реконструкцијом постојећих објеката мјесних заједница;
- Планирати комбиновање функција мјесних заједница и културних садржаја по мјесним заједницама, типа поливалентних дворана и сл.

Установе културе

Основни циљеви у домену културе су:

- Планирати нове површине за музејски и галеријски простор.
- Реконструисати и опремити постојеће објекте културе ради повећања њихове репрезентативности и квалитета понуђених културних садржаја.
- Обезбиједити и планирати атрактиван простор у оквиру урбане матрице града за постојеће и планиране културне манифестације
- Инкорпорирати садржаје културе у друге функције, као што су пословање, трговина, угоститељство и сл.

У оквиру усвајања појединих норматива, свакако је потребно анализирати функционисање културних садржаја у зависности од окружења, односно пратећих садржаја, те препознати савремене трендове у развоју ове јавне функције. Чињеница је да се нпр. изградња биоскопа везује за тржишну функцију, те се на тај начин врши инкорпорирање у друге функције, као што су пословање, трговина, угоститељство. У складу са тим, потребно је препознати и друге функције, које у великој мјери одређују степен функционисања и атрактивности појединих културних садржаја у граду, те у том смислу треба афирмисати идеју да културни садржаји нису монофункционалне цјелине, већ интерактивно утичу на развој осталих функција (пословање, трговина, туризам, угоститељство, становање).

Вјерски објекти

Основни циљеви у овој области су:

- Остварити оптималну просторну дисперзију и матрицу вјерских објеката у складу са потребама свих конфесија;
- Остварити репрезентативност комплекса и објеката намијењених за ову функцију;
- Искорисити потенцијал који је у духовном и културолошком смислу наслијеђен за ове објекте и комплексе при дефинисању атракција у простору са аспекта туризма и амбијенталне вриједности градског пејзажа;
- Сачувати све локалитете вјерских функција и у складу са могућностима дефинисати нове локације, ради постизања оптималне просторне дистрибуције за ову функцију и подмирења свих дефинисаних потреба у простору;
- Дефинисати услове за позиционирање ових објеката у плановима нижег реда у складу са одређеним функционалним, локационим и амбијенталним условима који треба да се испуне;
- Планирати комбиновање функција вјерских објеката са културним садржајима и комплексима зелених површина, као компатибилним функцијама у простору;
- Дефинисати нормативе потребних површина за ову намјену у простору, те дефинисати потребе за пратећим садржајима и паркинг просторима, што тренутно није случај, те се јављају одређени проблеми при лоцирању и кориштењу ових комплекса.

Спорт и рекреација

Основни циљеви су:

- Обезбиједити потребне површине спортско-рекреативних садржаја које би задовољиле потребе становништва;
- Повећати квалитет и опремљеност постојећих спортских објеката и терена;
- Изградити довољан број спортских објеката и терена и равномјерно их дистрибуирати у простору;
- Искористити природне потенцијале за разноврсне облике рекреативних активности;
- Сачувати и реконструисати постојеће спортске објекте и терене и довести их у ниво који ће задовољити међународне стандарде, те побољшати услове за рад и такмичење на локалном, регионалном и државном нивоу;
- Дефинисати нове спортске садржаје ради постизања оптималне просторне дистрибуције и подмирења потреба становништва;
- Усмјерити развој нових спортских центара ка коришћењу и унапређењу природних ресурса.

Заштита животне средине

Концепт заштите животне средине захтијева континуирани мониторинг основних компонената животне средине и обезбјеђење санитарно-техничких и хигијенских услова у објектима и на јавним површинама. Унапређење квалитета животне средине подразумијева поштивање стандарда и прописа у области јавног здравља, заштите од буке и вибрација, штетних зрачења и других појава које указују на стање у животној средини.

Општи циљеви заштите животне средине се темеље на међународно утврђеним еколошким принципима и политици превентивних мјера и активности благовременог спречавања негативних утицаја, као и доношењу одлука о изградњи објеката након јасне процјене и утврђивања потенцијалних утицаја изградње и рада истих на квалитет животне средине.

Заштита животне средине ће се постићи остваривањем основних и посебних циљева који се односе на:

- заштиту подземних и површинских вода од загађења путем свеобухватног канализације и пречишћавања отпадних вода из насеља и индустрије;
- заштиту земљишта од загађења хемикалијама током интензивних пољопривредних активности, изградње објеката и инфраструктуре, загађења аероседиментима, одлагањем отпада на неподвижним мјестима, итд.;
- успостављање одрживог система управљања отпадом који подразумијева смањење стварања отпада, поновну употребу и рециклажу економски оправданих компоненти отпада за које постоји тржиште, као и пружање комуналних услуга свим корисницима на предметном подручју;
- заштиту ваздуха од загађења путем обезбјеђења јединственог система топлофикације, контролisanja аерозагађења од саобраћаја, као и поштовање микроклиматских услова при избору локација за производне објекте, активирањем постојећих и изградњом нових постројења за пречишћавање ваздуха код индустријских погона, кориштењем алтернативних горива, итд.);
- рационално кориштење електричне енергије и изградњу енергетски ефикасних објеката;

- заштиту од буке кроз адекватно планирање саобраћајница и регулисање саобраћајних токова, правилно лоцирање извора буке у односу на пријемник, контролисање буке, пројектовање заштитних зона и појасева за спречавање ширења буке у околину, итд);
- заштиту вегетације и унапређење пејзажних вриједности (заштиту од сјече дрвећа, различитих болести и елементарних непогода).

Неопходно је одговарајућим мјерама заштите животне средине и адекватним начином кориштења постојећих природних ресурса и културних садржаја, те правилном диспозицијом извора загађења унутар обухвата плана, обезбједити услове за развој, заштиту становништва и екосистема, и очување амбијенталних вриједности.

Културно-историјско наслеђе

Израда овог Плана врши се са циљем заштите, рестаурације, конзервације, санације и ревитализације објеката и локалитета који посједују културно-историјске вриједности, у циљу њиховог очувања и презентације, као дијела идентитета појединих улица, простора и читавог града.

Културно-историјско наслеђе је темељ очувања културног и националног идентитета, те културног и одрживог привредног развоја Прњавора. Као необновљив и ограничен ресурс оно захтјева очување, бригу, валоризацију и коришћење у духу одрживости, што подразумијева ниво заштите довољно ограничавајући да би се заштитило културно добро, а довољно слободан да би коришћење културног добра било економски оправдано.

Циљеви очувања културно-историјског наслеђа су:

- утврђивање систематске евиденције свих објеката културно-историјског наслеђа (укључујући и оне који нису била на списку заштићених у претходном режиму заштите);
- прикупљање података о уништеним археолошким локалитетима и отуђеном покретном археолошком материјалу;
- утврђивање приоритета у археолошким истраживањима, те конзерваторско-рестаураторским радовима на основу валоризације и утврђеног степена угрожености археолошких локалитета;
- спровођење планова за заштиту (идентификација, проучавање, валоризација, конзервација, презентација) и ревитализацију која подразумијева цјеловиту обнову, оживљавање укупног културно-историјског наслеђа на територији обухвата Урбанистичког плана а и шире (на територији општине Прњавор);
- чување и унапређење градитељског наслеђа као културно-умјетничког остварења и свједочанстава историје и културе;
- очување и унапређење културно-историјског наслеђа кроз принципе одрживе заштите;
- активација локалне заједнице - корисника простора, промовисањем значаја културно-историјског наслеђа, односно подизање свијести и разумијевање шире јавности о његовој важности за идентитет и друштвену заједницу.

Насљеђе природе

Као главни циљ, намеће се утврђивање систематске евиденције свих објеката и подручја која се сматрају природним добрима, те њихово очување у највећој могућој мјери и задржавање свих вриједности, почев од биотопа, биодиверзитета, до глобалне заштите пејзажа и предјела.

Такође, потребно је укључивање природних добара у планове развоја градског насеља и општине Прњавор (прије свега туризам – еко туризам, излетнички, екскурзиони, дјечији и омладински, културно-манифестациони и транзитни).

Земљишна политика

Земљишна политика (очување, заштита и коришћење пољопривредног земљишта, управљање грађевинским земљиштем и др.)

Земљишна политика представља политику чија је сврха управљање земљиштем као ресурсем од интереса за државу и локалну самоуправу. Има изразито мултидисциплинарни карактер (садржи економску, социјалну, административно - правну, еколошку димензију).

Земљишна политика може значајно допринијети квалитетном просторном развоју. У развијеним државама значајни приходи локалне самоуправе долазе од управљања земљиштем, нарочито од грађевинског земљишта (продаја, опремање, давање у закуп, кориштење).

Грађевинско земљиште представља један од најзначајних ресурса локалне самоуправе, а који у претходном периоду није био квалитетно искоришћен. Урбана земљишна политика представља сегмент земљишне политике који се бави градским грађевинским земљиштем као најпрофитабилнијом врстом земљишта. Пољопривредна земљишна политика је усмјерена на заштиту пољопривредног земљишта, прије свега најквалитетнијег пољопривредног земљишта.

У Републици Српској два закона регулишу проблематику земљишта и на тај начин земљишне политике:

- Закон о грађевинском земљишту и
- Закон о пољопривредном земљишту.

Веома је значајно да је по Закону о грађевинском земљишту ("Службени гласник Републике Српске" број 112/06), као и по претходној верзији овог закона, градско грађевинско земљиште више није само у државној својини, већ може бити и приватно. Нажалост, у Закону није усвојено аутоматско преношење парцела градског грађевинског земљишта која користе приватна лица у приватно власништво.

Закон о пољопривредном земљишту ("Службени гласник Републике Српске" 93/06) забрањује промјену намјене обрадивог пољопривредног земљишта I, II, III, IV и V катастарске, односно бонитетне класе у непољопривредне сврхе, осим у одређеним случајевима (већи број изузетака).

Овим законом се промовише заштита квалитетног пољопривредног земљишта, али проблем је што за класификацију пољопривредног земљишта користи два различита система мјера (бонитетне и катастарске класе).

Основни циљеви земљишне политике на подручју урбанистичког плана Прњавора су:

- рационално коришћење грађевинског земљишта,
- подстицање урбане обнове и погушћавања насеља,
- заштита квалитетног пољопривредног земљишта,

- промовисање инвестирања кроз ефикасно прибављање локација.

Инструменти земљишне политике (нарочито урбане земљишне политике) у планском периоду од 20 година требају бити следећи:

- планерски – урбанистичка и грађевинска регулатива (урбанистички и регулациони планови, планови парцелације, прописи о грађењу), забрана или рестрикција изградње на одређеној локацији;
- порески (фискални) - поред класичних пореза потребно је увести и друге порезе или општинске таксе, као што је порез или такса на повећану вриједност земљишта; на неизграђено земљиште; на промјену намјене земљишта, на комерцијално земљиште (за пословање и станове за издавање и продају). Могућа су и посебна изузећа од плаћања пореза или таксе;
- тржишни - слободно тржиште промета земљиштем, продаја земљишта, постојање приватних, јавних и мјешовитих предузимачких компанија, могућност прединвестирања у земљиште, укључујући и приватни капитал кроз конкретне програме и пројекте;
- финансијски-постојање различитих банкарских и других финансијских институција, као што су кредитне задруге, штедионице, инвестициони фондови, институционални инвеститори и могућност кредитирања производње грађевинског земљишта и изградње, као и развијено секундарно тржиште капитала и хартија од вредности и плаћање помоћу дионица и
- административни - експропријација, ограничавање права држања празног земљишта, обавеза уређења земљишта тј. парцелација, заштита природних и културних објеката.

Ово захтјева дефинисање и доношење одговарајуће правне регулативе за спровођење планова која се односи на следеће инструменте:

- аквизиција земљишта, коју јавне власти спроводе не само за имплементацију стамбених пројеката, већ и за развој економских активности и имплементацију развојних пројеката;
- експропријација (само за обезбјеђење јавног интереса);
- (ре)парцелација земљишта (спречавање парцелације - цјепања катастарских парцела у рубним зонама грађевинског земљишта које нису покривене плановима); и
- развој локалне инфраструктуре, као и, евентуално, могућност склапања уговора између локалне управе и власника земљишта о обавезној имплементацији плана.

Кључна ствар за ефикасно функционисање земљишне политике представља одређивање својине на земљишту. Локалне власти морају да имају следеће одговорности:

- стицање и располагање јавном својином - земљиштем, управљање земљиштем у локалној својини (куповање, продавање, издавање у закуп и др.);
- детаљније регулисање локалним прописима појединих законских рјешења, како би била прилагођена локалним условима;
- прикупљање јавних прихода (пореза и др.), у циљу финансијског оспособљавања за куповину земљишта, инвестирање у опремање земљишта, грађење и на тај начин капитализацију локалне имовине;
- комплетирање надлежности и одговорности за регулисање коришћења земљишта, "производњу" (уређење и опремање) грађевинског земљишта-локација, организовање и развијање јавних услуга, производњу станова и

одговорност за општи привредни и социјални развој. Локална агенција за обезбјеђење земљишта у смислу локација (Дирекција за грађевинско земљиште) треба да буде надлежна за координацију свих послова.

Велики значај за земљишну политику имају процеси које се односе на имовинска права и то:

- повраћај земљишта бившим власницима (реституција);
- реформа права закупа;
- комасација и репарцелација земљишта.

У БиХ још није усвојен Закон о реституцији земљишта, иако је прошло 12 година од утврђивања нацрта овог закона.

Код реформе права закупа потребно је регулисати различите аспекте закупа, концесионарства због инфраструктурног развоја и различитих видова лизинга у зависности од функција (становање, комерцијалне дјелатности, индустријске и друге).

Генерално, земљишна политика мора располагати одређеним инструментима као што су:

- економски инструменти (пореска и кредитна политика, формирање финансијских институција као што су развојне банке, хипотекарне банке, приватни фондови, развој тржишта хартија од вриједности и капитала итд.);
- организациони инструменти (формирање агенције за производњу земљишта – локација, промовисање партнерства јавног и приватног сектора);
- правни инструменти (доношење локалних прописа за прилагођавање законских рјешења локалним условима).

Урбани стандард

Повећање урбаног стандарда, представља циљ којем се тежи, како би се обезбиједили оптимални услови за живот и рад становника Прњавора. Циљ је стварање савременог европског града у мјери човјека, уважавајући одрживи развој.

Урбани стандард ће представљати оптималне величине стамбене површине, слободних јавних површина, зелених површина по кориснику, оптималне величине отворених и затворених простора у области школства, здравства, социјалних установа, установа културе, у области спорта и рекреације, снабдијевању, трговини, услугама, угоститељству, у свим областима инфраструктуре, са посебним освртом на оптимално рјешење мирујућег саобраћаја.

Висок ниво заштите човјекове средине као и оптималне густине становања, привреде и насељености, такође представљају циљ у остварењу урбаног стандарда.

Урбани развој

Правци које треба слиједити ка одрживом урбаном развоју:

1. Компактна форма града, ефикасно коришћење земљишта
2. Мање коришћење аутомобила, боља приступачност
3. Ефикасније коришћење ресурса, мање загађења и отпада
4. Обнављање природних система
5. Задовољавајући услови становања и свакодневног окружења
6. Здрави односи у друштву

7. Одржива економија
8. Учесће и укљученост заједнице
9. Очување локалне културе и локалних специфичности

Циљеви које треба достићи одрживим урбаним развојем:

1. Инфраструктура која доприноси еколошки одрживом коришћењу ресурса;
2. Смањење отпада и одговарајуће управљање отпадом;
3. Енергетски ефикасан саобраћај;
4. Компактне форме коришћења земљишта;
5. Интегрисано планирање саобраћаја и коришћења земљишта;
6. Процјена и надгледање локалне животне средине;
7. Сарадња са удружењима грађана у спровођењу програма заштите животне средине;
8. Смањење економске и друштвене поларизације;
9. Интеграција маргинализованих друштвених група у активности усмерене ка одрживости.

Организација простора

Општи циљеви

1. Један од основних циљева израде Урбанистичког плана је дефинисање реалних просторних могућности за раст и развој града.
2. Истовремено, ово подразумијева успостављање хармоничног односа развоја града према природном и створеном окружењу, односно, очувању и унапређењу животне средине.
3. Оптимално коришћење простора урбаног подручја, за складан друштвено-економски развој и просторни размјештај физичких структура, рационално коришћење изграђених капацитета и максимална заштита природних и културних вриједности животне средине као услова природне репродукције човјека и друштва.
4. Стварање функционално просторне организације града у циљу превазилажења разлика између села и града, између осталог и кроз дисперзију становања.
5. Дефинисање и реализовање квалитетних регионалних односа.
6. Стварање просторне организације «града» која омогућује сталан и перспективан развој и стварање услова за складан развој. Ово подразумијева задовољавање основних човјекових потреба.
7. Формирање и усавршавање урбане структуре «града» кроз дефинисање регулације услова изградње и реконструкције за поједине зоне (цјелине).
8. Заштита човјекове средине у сврху стварања оптималних услова за здрав и пријатан живот. То представља успостављање склада креативне хармоније природних и створених вриједности, његовање и подизање зеленила, заштита водотока као општег друштвеног добра, постизање таквих густина насељености које омогућују здраве и хумане градске амбијенте у којима се лако успостављају друштвени контакти.
9. Утврђивање мјера заштите средине и заштите културно-историјског наслеђа.
10. Стварање оптималних просторних услова за несметани развој привредних капацитета и њихово укључивање у међународне економске токове.
11. Учинити град безбједним од елементарних и других катастрофа у будућем развоју кроз планирање мјера заштите у физичким и просторним структурама.
12. Дефинисање потребних објеката и мрежа техничке инфраструктуре и саобраћаја за

период до 2037. године.

1.1.2. Однос плана и програма са другим плановима и програмима

ОДНОС ПЛАНА И ИЗМЈЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ДО 2025. ГОДИНЕ

На основу Измјена и допуна просторног плана Републике Српске до 2025.године Општина Прњавор припада примарној осовини развоја Републике Српске, на правцу Нови Град – Приједор – Бања Лука – Лакташи – Прњавор – Дервента – Модрича – Шамац – Бијељина са огранцима према Градишци и у долини Босне према Добоју. Такође припада првом развојном правцу, са могућношћу развоја на основу аграрних (ратарство, повртарство, воћарство, сточарство, рибарство), рударско-геолошких (гвожђе, грађевинске сировине), хидрогеолошких (термалне воде) и инфраструктурних (путеви, пруге, далеководи) потенцијала.

Према планираној регионализацији предметна Општина припада Бањалучкој мезорегији и развијеном подручју Републике Српске. Општина Прњавор би до краја планског периода Просторног плана Републике Српске требала имати 43 526 становника. У области становања је предвиђено да се до краја планског периода изгради 2.951 нових станова.

У складу са Одредбама просторног плана Републике Српске сви центри општина морају имати центре културе, обезбијеђене минималне просторне услове и запослене аниматоре и промотере културе. Сваки центар културе мора имати најмање једну универзалну салу примјерену потребама становништва. Сви центри општина са више од 20.000 становника морају имати домове културе који обезбјеђују комплексну понуду културних садржаја. Домови културе морају имати универзалну салу, галерију и друге функционалне просторе. Сви центри заједница села морају имати минималне просторне услове за задовољење културних потреба становништва, најбоље у осавремењеним задружним домовима.

Ради задовољења потреба становништва за спортом предлаже се:

- Сви центри општина у Републици Српској треба да имају спортске центре величине 5 до 25 хектара. Територијално и популационо највећи градови могу имати и по два таква центра. Центри имају комплексну структуру, тј. садрже разне врсте спортских објеката. За развој тих центара обезбјеђује се довољан простор, а центри се развијају етапно.
- Сви центри општина треба да имају градски стадион са фудбалским тереном и атлетским борилиштима, помоћним тереном и пратећим објектима.Опремљеност стадиона и величина гледалишта треба да су примјерени материјалним могућностима и потребама.
- Сви градови који имају више од 10.000 становника од 10 до 25 година треба да имају школски спортски центар.
- Објекте за мале спортове треба градити у дисперзији заједно са парковским и другим зеленим површинама.

У области саобраћаја планирана је рехабилитација пута Бања Лука – Прњавор – Дервента – Брод и изградња аутопута Маховљани – Добој, те ремонт пружне дионице Бања Лука – Јошавка – Добој у области жељезничке инфраструктуре.

Реализација пројекта гасификација сјеверног дијела Републике Српске је већ у току, а њиме је предвиђена изградња магистралног гасовода од Прњавора Мачванског (мјесто прикључења на гасоводни систем Србије) до Новог Града (са главним мјерно – регулационим станицама на улазу у све градове), те изградња дистрибутивних система у свим градовима у Посавини.

На територији Републике Српске наставиће се изградња вишенамјенских акумулација. Најзначајније планиране акумулације су планиране на Мљечаници, Укрини, Малој Укрини, Јабланици, Зеленом Јадру, Биоштици, Жељезници, Пресјеници, Миљацки а планира се наставак изградње малих акумулација за водоснабдијевање становништва на локалном и општинском нивоу. Такође је планирана изградња постројења за пречишћавање отпадних вода у већини општинских центара (примарни локални центри).

На основу спроведених активности на побољшању снабдијевања водом у Републици Српској утврђује се главно изворишта, Повелич за водоснабдијевање до краја планираног периода.

Планом су као рекреациони, културни, научни, пејзажни и други заштићени предјели издвојени слив Укрине, ергела липицанера, бања Кулаши са околином, рјечица Кремница.

Историјске грађевине и споменици са привремене листе на територији општине Прњавор су:

1. Жупна црква св. Анте Падованског
2. Зграда општине
3. Црква св. Георгија
4. Долине – филијална црква
5. Дренова – филијална црква
6. Палачковци – црква брвнара

Градитељске цјелине проглашене националним споменицима на територији општине Прњавор су:

1. Харем Градске џамије
2. Православна црква брвнара (црква светих апостола Петра и Павла) у Палачковцима, градитељска цјелина

Просторним планом Републике Српске дат је списак потенцијалних туристичких регија у Републици Српској са основним карактеристикама тих регија које имају потенцијални туристички значај. Врбаско – мотајичка зона је једна од потенцијалних туристичких регија у којој је, између осталих аутопут Бања Лука – Добој издвојен као потенцијал за развој транзитног туризма.

ОДНОС ПЛАНА И ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ПРЊАВОР 2010-2030

Важећи стратешки документ за општину Прњавор је Просторни план општине Прњавор 2010- 2030 у складу са Законом о уређењу простора («Сл. гласник РС», бр. 55/10) усвојен је фебруара 2012.год.. Носилац израде је "Пројект" а.д., Бања Лука. Период за који је План донесен је 20 година.

Значај и функција просторног плана

Просторним планом општине детаљније се разрађују и просторно дефинишу одређена утврђена просторним планом Републике, одређује намјена површина на подручју општине, а посебно утврђују границе урбаних подручја насељених мјеста, привредна, комунална и друштвена инфраструктура од значаја за општину, подручја привредних дјелатности, културно-историјског и природног наслеђа, туризма, спорта, здравства и рекреације, те усклађује коришћење и уређење простора са потребама одбране и потребама заштите животне средине.

Просторни план је основни развојни просторно-плански документ за изградњу и уређење општине Прњавор.

Просторни план представља непосредну основу и садржи смјернице и поставке за припрему и израду следећих просторно-планских докумената :

- урбанистичких и зонинг планова
- регулационих планова и урбанистичких пројеката за подручја и насеља за која није обавезно доношење урбанистичког плана односно ако такви планови нису донесени
- планова парцелације

Просторни план може представљати непосредну основу за привођење простора планираној намјени ако за одређени простор нису донесени проведбени документи просторног уређења (зонинг план, регулациони план, урбанистички пројекат, план парцелације) или није прописана обавеза њиховог доношења а у складу са чланом 49. Закона о уређењу простора и грађењу

Просторни план обавезан је за све субјекте. Обавезност Просторног плана односи се на све активности којима се планирају или непосредно одобравају интервенције на простору територије општине Прњавор.

Просторни план проводи се:

- доношењем урбанистичких и проведбених докумената просторног уређења, усаглашених са Просторним планом,
- забраном и спречавањем интервенција и других активности у простору које нису у сагласности са Просторним планом,
- посебним режимом контроле дјелатности штетних за животну средину,
- доношењем прописа и других мјера из надлежности Општине којим се уређују поједина питања урбаног уређења,

Визија развоја Општине до краја планског периода би требала бити базирана на индустрији и пољопривреди као њеној сировинској бази, уз значајно учешће услуга, првенствено трговине и саобраћаја. С обзиром на планиране пројекте саобраћајне

инфраструктуре Прњавор има потенцијал да постане успјешна транспортна раскрсница у БиХ што даје услове за привлачење инвеститора и повећање запослености.

Основни циљ организације, уређења и коришћења простора обухвата Плана је активирање просторних потенцијала општине Прњавор на основу принципа одрживог развоја, који почива на економској, социјалној и еколошкој одрживости, чиме ће се повећати привлачност општине за инвестирање и обезбиједити услови за повећање стандарда.

Посебни циљеви плана су следећи:

- ✓ заустављање негативних демографских трендова (депопулација, старење становништва) на великом дијелу обухвата Плана;
- ✓ рационално коришћење постојећег стамбеног фонда и побољшање квалитета стамбеног фонда до краја временског хоризонта Плана;
- ✓ смањивање развојних разлика између центра и периферије уз бржи развој подручја општине изван центра;
- ✓ остварити виши ниво и динамичнији развој привреде који би се заснивао на коришћењу сопствене сировонске базе (индустријски потенцијали, туристички потенцијали, пољопривредни потенцијали);
- ✓ рационално коришћење земљишта, на квалитетном земљишту, од I до V бонитетне класе, обезбедити пољопривредну производњу, а остале намјене ускладити према могућностима на земљишту лошијег квалитета; обезбеђење и заштита простора за лоцирање пољопривредних производних капацитета;
- ✓ повећање површина под шумама; побољшање квалитета и структуре шуме
- ✓ развијати систем насеља који ће омогућити једнаке услове за живот и развој;
- ✓ спољна повезаност општине (везе са суседним општинама; као и унутрашња повезаност на подручју обухвата Плана);
- ✓ опремити, побољшати доступност и обезбедити просторне нормативе објеката јавних служби у насељима одређеног централитета, у области здравства (активирање сеоских амбуланти), културе, спорта итд.;
- ✓ формирање нових и проширење постојећих производних зона, као што је нова туристичко -производна зона Вијак, на подручју К.О. Вучијак и Доњи Штрпци;
- ✓ простор са потенцијалима за развој досада недовољно развијених грана туризма, као што су сеоски, ловни, спортски, еко туризам, излетнички, наутички, ескурзиони, дјечији, омладински, културни и транзитни туризам (Превија, Љубић, Равно Брдо, слив Укрине, ријека Кремна, ергела липицанера) идентификовати и привести намјени;
- ✓ утврдити, резервисати и дефинисати зоне санитарне заштите изворишта воде; утврђивање и заштита потенцијалних изворишта; утврђивање, заштита и резервисање простора за водне акумулације вишеструке намене; заштита водотока од загађивања;
- ✓ резервација и заштита простора за изградњу нових објеката и инсталација за снабдевање електричном енергијом;
- ✓ резервација простора за изградњу нових поштанских јединица у центрима насеља;
- ✓ проблема депоновања отпада рјешавати у складу са Стратегијом управљања отпадом у БиХ функционисањем регионалне депоније и изградњом претоварних станица за отпад;

- ✓ трансгранична сарадња са општинама у окружењу; као и развој трансрегионалне сарадње;
- ✓ обезбједити даљу експлоатацију минералних сировина, магнезита, бакарне руде, грађевинског камена, термоминералних вода, цигларске и керамичарске глине, кварцног песка и др.; у току и након експлоатације минералних сировина смањити штетан утицај на околину и извршити рекултивацију деградираних површина;
- ✓ заштита и унапређење животне средине

Као основни циљ у области просторног уређења, а тиме и пољопривреде дефинише се обезбјеђивање рационалног кориштења земљишта и задовољавања свих потреба за земљиштем у оквиру расположивих површина, на бази утврђених површина, на бази утврђених потреба и могућности по намјенама /пољопривреда, шумарство, насеља, индустрија, инфраструктура/, уз услов да приоритет у намјени и коришћењу квалитетнијег земљишта има пољопривреда, а земљишта лошијег квалитета за остале намјене.

Израда и примјена дугорочне стратегије одрживог интегралног управљања, кориштења и заштите пољопривредног земљишта на подручју општине Прњавор у том смилу треба да представља један од основних циљева.

Као циљеви за област пољопривреде дефинишу се и:

- ✓ Заштита пољопривредног земљишта од деградације
- ✓ Примјена агротехничких мјера у циљу побољшања продуктивности пољопривредног земљишта
- ✓ Ревитализација сеоских задруга
- ✓ Рекултивације деградираних и запуштених површина
- ✓ Интензивирање воћарске производње
- ✓ Промовисање сеоског туризма као вида допунске дјелатности на селу

Шумско земљиште, шуме, биљни и животињски свијет јесу природно добро од општег и јавног интереса за све становнике у Општини. Посматрано са овог становишта, а за добробит садашњих и будућих становника локалне заједнице веома је важно знати да се о овим расположивим добрима мора водити трајна брига и пажња кроз одрживо интегрално планирање, кориштење и заштиту.

Као основни циљеви који се односе на газдовање шумама дефинишу се:

- ✓ Заштита, очување и унапређење затеченог стања шумског фонда на подручју општине
- ✓ Газдовање по принципима трајности прираста, приноса и прихода, као и трајности функције
- ✓ Шумско-узгојни радови у циљу просте и проширене репродукције и обнове шуме на локалном подручју;
- ✓ Шумско-узгојни радови на мелиорацији и конверзији шума у више узгојне и састојинске облике

- ✓ Подизање нових шума вјештачким путем, садњом шумских садница и сјетвом сјемена шумског дрвећа, као и утврђивање станишта за подизање плантажа топола, нарочито у приватном власништву
- ✓ Значајније силвикултурне мјере на рекултивацији Љубића
- ✓ Уређивање дијелова шумских комплекса погодних за излетнички туризам и подршка туризму уопште
- ✓ Повећање степена коришћења споредних шумских производа
- ✓ Повећање степена отворености шумских комплекса
- ✓ Спровођење мјера дефинисаних сертификацијом шума
- ✓ Стављање вриједних станишта под формалну заштиту, а у складу са Законом о заштити природе и IUCN стандардима.

Према пројекцијама становништва број становника до краја планског периода, односно 2030.год, у Општини било би 50 257, што је за 3 202 становника више у односу на последњу пописну годину, 1991.

Општи циљеви дефинисан овим планом за подручје општине Прњавор у области становништва су следећи:

- ✓ интензивније обнављање становништва, нарочито повећање удјела младог континента
- ✓ заустављање депопулације
- ✓ заустављање процеса старења становништва

Циљеви у области становања су:

- ✓ Побољшање квалитета стамбеног фонда (структура стамбених јединица, просјечна величина стана, опремљеност инсталацијама, старост стамбеног фонда, итд.).
- ✓ Повећање учешћа стамбених јединица у вишепородичним стамбеним објектима у укупном стамбеном фонду.
- ✓ Редуковање дефицита станова у односу на број домаћинстава;
- ✓ Обнављање дотрајалог стамбеног фонда;
- ✓ Изградња у циљу подизања стандарда у погледу броја соба и површине по члану домаћинства;
- ✓ Креирање нове стамбене политике.

Основни циљеви привредног развоја општине Прњавор у планском периоду требају бити:

а) Стварање предузетничке заједнице засноване на полицентричном развоју са пуном запосленостију што подразумева:

- ✓ планирање зоналних центара и развој локалне путне мреже;
- ✓ дефинисање олакшица за улагање у зоналним центрима;
- ✓ развој малих и средњих предузећа у зоналним центрима и средишту општине;
- ✓ дефинисање начина самозапошљавања становништва у руралним подручјим (пољопривреда, занатство итд.);
- ✓ стварање амбијента повјерења и сигурности за потенцијалне инвеститоре.

б) Развијање људских потенцијала и пословног окружења што подразумева:

- ✓ перманентно образовање;
- ✓ усклађивање понуде и потражње на тржишту рада;
- ✓ информатичко описмеђавање;
- ✓ развијање пословне културе те јачање менаџмент вјештине и предузетништва;
- ✓ стварање јавне, професионалне и ефикасне локалне управе.

в) Бити носилац промјена усклађених са регионалним окружењем и Републиком Српском што подразумева:

- ✓ стварање партнерских односа са грађанима и привредом, а у циљу коришћења конкурентских предности општине;
- ✓ припремање и организовање предузетничких инкубатора;
- ✓ предлагање и иницирање измјена законских прописа који су препрека стварању ефикасне управе и предузетничке заједнице.

Пораст буџетских средстава са доминантном развојном компонентом, што се прије свега односи на утврђивање минимума средстава у буџетској години у буџету општине, која имају развојну димензију и ићи ка томе да већи дио средстава буџета буду у функцији развоја општине Прњавор.

Ускладити привредни развој са континуираном заштитом животне средине, јер је иста предуслов привредног и сваког другог развоја.

У области просторне организације привреде, циљеви су:

- ✓ рационално коришћење простора за потребе привреде, што прије свега подразумева искориштавање постојећих просторних јединица привреде;
- ✓ проширивање постојећих производно-пословних зона и изградња нових у складу са динамиком привредног развоја.

Циљеви који се намећу у погледу јавних служби и других друштвених дјелатности су:

- ✓ Побољшање просторног распореда објеката јавних служби ради повећања њихове доступности становништву.
- ✓ Побољшање садржаја јавних дјелатности у служби побољшања живота и рада становништва.
- ✓ Усклађивање са просторним нормативима који важе за јавне службе, што значи изградњу нових објеката, проширење постојећих, као и санацију и адаптацију објеката који нису у функцији, или су имали сличну функцију.
- ✓ Подизање квалитета услуга јавних служби, како у квантитативне и квалитативне структуре људских ресурса, тако и у погледу адекватне опремљености.

Основни циљеви у области образовања су:

- ✓ Побољшање просторних услова у основним школама, према важећим прописима, нормативима и стандардима за школске објекте,
- ✓ Побољшање и обезбјеђење просторних и функционалних услова у школским спортским објектима у складу са нормама.
- ✓ Стање објеката културе је на незадовољавајућем нивоу, нарочито у руралном подручју Општине.

Већ је напоменуто да објекти културе не постоје ван општинског центра. Побољшање оваквог стања може се остварити лоцирањем или изградњом мањих објеката културе (универзалних дворана) по секундарним и локалним центрима, а који би служили за разне културно – умјетничке садржаје (гостовања позоришних представа, изложбе, музички наступи) у циљу побољшања и унапређења културе живљења локалног становништва. Овакви простори би се поред културних садржаја могли користити и за различите врсте окупљања становништва (друштвено – политичка функција), као и за потребе мобилних јавних служби. Као објекти културе у руралном подручју би се могли искористити и разни други објекти (попут напуштених школа, задружних домова) који тренутно нису у својој функцији, а чијом би се санацијом и реконструкцијом могли добити потребни објекти за културу.

Објекат културе у општинском центру не задовољава потребне просторне стандарде за планирани број становника, за планирани временски хоризонт Плана. До краја планског периода требало би обезбедити 3 150 m².

Здравство је веома битан сегмент при организацији јавних дјелатности, јер пружа сигурност локалном становништву, па је самим тим од есенцијалног значаја правилно просторно лоцирати објекте здравствене заштите, да би могли да што квалитетније и експедитивније пружају потребну помоћ.

Основни циљ је стога да просторни распоред објеката здравствене заштите на територији Општине буде усклађен са планираном мрежом насеља и динамиком демографских промјена.

Савремени концепт заштите животне средине захтева континуирано праћење степена аерозагађења, хидрозагађења, педозагађења, биљног покривача, фауне, хигијенског стања средине, здравственог стања људи, буке, вибрација, штетних зрачења и других појава и показатеља стања животне средине.

Заштита животне средине постићи ће се остваривањем више појединачних циљева, који се односе на:

- Заштиту вода од загађења, (свеобухватно каналисање и пречишћавање отпадних вода из објеката, одржавање постојећег и планираног водоизворишта, од великог је значаја регулисање одстрањивање отпада уз будну контролу да се не стварају нове депоније. Како отпадне воде мењају природни квалитет воде у водотоцима и уништавају биоценозу река то је одстрањивање штетних агенаса из њих неопходан пут у очувању квалитета водотока. Приликом планирања нових објеката или проширења постојећих још у фази израде пројектне документације па преко контроле пројектног елабората, грађевинске дозволе затим употребне истиче се као неопходност придржавања захтеву о предходном пречишћавању комуналних и индустријских отпадних пре упуштања у речне токове. Не лоцирање индивидуалних стамбених зграда по приватним њивама како би се избегло стварање потешкоћа основним комуналним потребама јер по

правилу овакви индивидуални стамбени објекти имају своје септичке јаме које угрожавају подземне воде.

- Заштиту земљишта од загађења (спречавање депоновања отпада на за то не предвиђеним местима, санација постојећих дивљих депонија, организација уклањања отпада успостављена на регионалном концепту, санација свих водопропусних септика, санација површина на којима је вршена непланска експлоатација шљунка, глине, контрола примене пестицида и других средстава за заштиту биља);
- Заштиту ваздуха од загађења (кроз изградњу јединственог система гасификације, контролисање аеро загађења од саобраћаја и осталих извора, поштовање мезо и микро климатских услова при избору локација за потенцијалне загађиваче, повећати коришћење фосилних горива са мањим садржајем загађујућих материја и обновљивих извора енергије);
- Заштиту од буке (кроз адекватно планирање саобраћајница и свих осталих потенцијалних извора буке, кроз њихово контролисање, спровођење различитих техничких мера заштите, итд).
- Заштиту вегетације, при чему се мисли на вегетацију планирану ПП-ом (заштиту од сече, различитих болести и елементарних непогода, као и угрожавања пејзажних вредности вегетације).

СТРАТЕГИЈА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

На територији Републике Српске налазе се квалитативно највредније биолошко-просторне цјелине на нивоу Босне и Херцеговине, гдје спадају: два национална парка Сутјеска и Козара, прашумски резервати Лом, Јањ и Перућица, Рамсарско подручје Бардача код Српца, те неколико парк-шума и заштићених пејзажа и бројни други вриједни објекти.

Правци приоритетног дјеловања у циљу побољшања стања у области заштите природних вриједности, препознати у овом стратешком документу, су: јачање институционалног оквира за управљање природним ресурсима, подстицање одрживог коришћења природних ресурса, смањење притисака, расподјела прихода од коришћења и одрживо финансирање заштите природе.

Полазна и недвосмислена потреба захтијева да се стање у области заштите природе у Републици очува и унаприједи. Природна богатства и ресурси требају се ставити у функцију развоја кроз доградњу постојећег система заштите животне средине. Убрзати се морају активности на припреми и увођењу адекватног система мониторинга природе, те креирању индикатора за праћење стања природе и животне средине, кроз успоставу мреже заштићених подручја у складу са програмом NATURA 2000. Мора се јачати институционални оквир за реализацију мјера заштите природе, као и других мјера у складу са европским стандардима. Посебно су важни изазови које постављају два кључна стратешка циља: прилагођавање концепту одрживог развоја и придруживање и приступање Босне и Херцеговине Европској унији.

Циљ ове стратегије је промовисање интегралног приступа у очувању, унапређењу и коришћењу простора Републике Српске, у складу са расположивим природним капацитетима. Задовољавајући своје потребе у простору човјек мијења карактер простора, утиче на природу, постепено је претвара у антропогенизовани простор, у већој или мањој мјери. Зато је битно релативизовати сукобе интереса у простору.

НАЦИОНАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ (НЕАП)

Документ НЕАП-а припремљен је 2003. године. Акциони план за заштиту животне средине укључио је оба ентитета БиХ и Брчко Дистрикт, дефинисао је осам приоритетних подручја за управљање животном средином, као што је приказано у слиједећој табели:

Табела 1. Приоритетне области дјеловања на очувању животне средине у складу са Акционим планом за животну средину БиХ (НЕАП)

Приоритетне области	Предложене мјере за побољшање стања животне средине
1. Водни ресурси/отпадне воде	- успостављање система управљања рјечним сливовима, - реализација пројекта дугорочног снабдијевања становништва у најугроженијим регионима БиХ укључујући и санацију губитака воде у водоводним системима, - изградња и реконструкција система за пречишћавање отпадних вода и канализационог система, - довођење система одбране од поплава на ниво потребне сигурности, - реализација пројекта кориштења воде за наводњавање у производњи електричне енергије.
2. Одрживи развој руралних подручја	- стварање предуслова за просторно уравнотежен и одржив развој руралних подручја, - успостављање система управљања пољопривредним земљиштем, - имплементација програма производње хране на биолошким принципима, - израда програма дугорочног развоја шумарства.
3. Управљање животном средином	- увођење информационих система, - увођење цјеловитог мониторинга животне средине, - израда програма интегралног планирања простора, - израда документационе основе за планирање и управљање животном средином, - израда програма за образовање и ширење информација у области животне средине.

4. Заштита биолошке и пејзажне разноврсности	- израда стратегије и националног акционог програма за уравнотежено управљање биолошком, геолошком и пејзажном разноврсношћу, - израда стратегије и националних програма заштите културног наслеђа у природном окружењу на основама еколошке коегзистенције, - израда програма за стављање под одговарајући режим заштите 15- 20% територије БиХ.
5. Управљање отпадом	- усвајање стратегија и планова управљања отпадом са оперативним програмима за њихову имплементацију. - уклањање дивљих одлагалишта и санација деградираних подручја, - санација(одређеног броја) постојећих депонија.
6. Привреда - одрживи развој привреде	- израда стратегије и успостављање система одрживог развоја привреде БиХ, - усклађивање пореског система са одрживим развојем и запошљавањем, - израда стратегије развоја енергетике, са избалансираним домаћим и страним изворима енергије, - имплементација стратегије борбе против сиромаштва, - формирање ентитетских фондова за стратешка истраживања, - формирање ентитетских фондова за рекултивацију простора, - реактивирање привредних субјеката који имају реалне услове за опстанак на тржишту, реорјентација истих промјеном намјене производње, - редуковање миграције на релацији село-град урбанизацијом руралних насеља и развојем производње у њима, - унапређење потенцијала за развој еко-туризма усклађеног са природним потенцијалима (бањски, планински, сеоски и сл.).

7. Јавно здравство	- израда регистра и катастра загађивача, одлагалишта, хемикалија, погона и постројења са опасним хемикалијама и ГМО, усклађивање законске регулативе са препорукама Здравствене организације, јачање инспекцијског надзора, формирање комитета за политику хране и исхране, - анализа контролних тачака у процесу производње, припреме и промета намирница, - успостављање система редовног информисања о здравственој исправности намирница, - оснивање регулаторних органа за јачање система надзора и превентивних мјера заштите излагања становништва зрачењу и израда плана активности у случају акцидентата, - доношење законских прописа за сигурно поступање са ГМО, - израда програма еколошки прихватљивог начина рјешавања.
8. Деминирање	- усклађивање рада са организацијом БиХ МАК.

ЛОКАЛНИ ЕКОЛОШКИ АКЦИОНИ ПЛАН (ЛЕАП) ОПШТИНЕ ПРЊАВОР ЗА ПЕРИОД 2011-2017

ЛЕАП на првом мјесту треба да допринесе одрживом развоју у локалној средини. Еколошки одржив економски развој се може постићи само планским приступом рјешавању проблема, те постављањем циљева који неће дозволити даље нарушавање квалитета животне средине. У складу с тим, развијена је и методологија израде локалног еколошког акционог плана која нуди нови приступ у планирању и провођењу заштите животне средине

Локални еколошки акциони план представља развојно-плански документ који на основу процјене стања животне средине, утврђених еколошких проблема и приоритета, те дефинисаних акција доприноси унапређењу стања животне средине подручја за који се он израђује.

Локални еколошки акциони план (ЛЕАП) општине Прњавор је један од стратешких општинских докумената, који са другим сличним документима усмјеравати будући развој општине и допринијети унапређењу услова живота у локалној заједници.

Током 2008. године је припремљен, а 2009. године је усвојен први ЛЕАП са предвиђеним акцијама у унапређењу стања животне средине за наредних шест година. Скупштина Општине Прњавор усвојила је дана 10.06.2015. године Одлуку о приступању изради ЛЕАП-а, за период од 2015. до 2020. године. ЛЕАП је усвојен 2016.године.

Документ обухвата постојеће стање животне средине, као и планирање за очување и унапређење исте, уз поштовање развојних и економских потреба становништва са приоритетним циљевима:

- унапријеђен квалитет вода;
- регулисано управљање отпадом;
- побољшан квалитет земљишта;
- побољшан квалитет ваздуха и коришћење потенцијала обновљивих извора енергије;
- плански уређен и заштићен простор;
- побољшано здравље становништва и развијена јавна свијест;
- заштићен биодиверзитет

Основни циљ израде ЛЕАП-а је израда стручне процјене стања животне средине на територији општине Прњавор, а затим обезбјеђење плана дјеловања на локалном нивоу који ће омогућити унапређење и очување квалитета животне средине, на тај начин да буду задовољене потребе садашњих генерација, а да се при томе не угрожава могућност да и будуће генерације буду у ситуацији да задовоље своје животне потребе.

Сектор воде и отпадне воде

Дугорочно гледано, општина Прњавор жели смањити емисију штетних материја из нетретираних комуналних отпадних вода у водне ресурсе за 60% те повећати ефикасност кориштења расположивих водних ресурса за 60%. За остварење овог плана у наредном периоду од 6 година општина Прњавор намјерава достићи следеће оперативне циљеве:

- ✓ повећана покривеност градског подручја канализационом мрежом за прикупљање отпадних вода за 10% и сво становништво које није обухваћено системом јавне канализације упознато са исплативим и технички прихватљивим рјешењима одводње и третмана отпадних вода;
- ✓ успостављен систем пречишћивача отпадних вода;
- ✓ комплетирана техничка документација за систем секундарног третмана отпадних вода урбаног дијела општине;
- ✓ смањење губитака у систему водоснабдијевања за 30%;
- ✓ успостављен систем заштите свих водозахватних подручја и свих изворишних подручја на општини Прњавор;
- ✓ заштита од поплава водних ресурса општине Прњавор је адекватно третирана у плану управљања водама слива ријеке Саве за Републику Српску;
- ✓ повећана покривеност за 20% руралних подручја водоводом, евидентирати сва позната нова изворишта и искористити их.

Праћење испуњења наведених циљева ће бити осигурано:

- праћењем броја новоприкључених објеката на систем јавне канализације
- праћењем броја одржаних састанака, посјета, консултација надлежних општинских служби
- праћењем степена финализације инвестиционо-техничке документације за систем третмана отпадних вода;
- праћењем m³ воде у систему водоснабдијевања;
- праћењем броја заштићених водозахватних подручја;

- праћењем дужине уређених ријечних корита заштићених од поплава;
- праћењем броја новоприкључених објеката на систем водонабдијевања

Сектор управљања отпадом

Дугорочно гледано, општина Прњавор жели смањити загађење животне и радне околине успоставом економски одрживог система управљања отпадом за цјелокупно (100%) подручје општине Прњавор. За остварење овог плана у наредном периоду од 6 година општина Прњавор намјерава достићи следеће оперативне циљеве :

- ✓ прихваћена општинска стратегија управљања отпадом;
- ✓ формирана и усвојена цијена третмана прикупљања и збрињавања отпада која осигурава економски одржив систем управљања отпадом;
- ✓ повећан капацитет у техничко-организационом смислу субјеката задужених за управљање отпадом за збрињавање 20.000 m³;
- ✓ смањене површине под дивљим депонијама за 60% на подручју општине Прњавор.

Праћење испуњења наведених циљева ће бити осигурано:

- праћењем степена финализације општинске стратегије управљања отпадом;
- праћењем степена финализације критерија и цијена за прикупљање и збрињавање отпада;
- праћењем броја новосклопљених уговора о одвозу смећа;
- праћењем смањења броја дивљих депонија.

Пољопривредно земљиште

Дугорочно гледано, општина Прњавор жели смањити загађење пољопривредног земљишта и унаприједити пољопривредну производњу кроз примјену савремених агротехничких мјера и рјешења која не загађују животну средину. За остварење овог плана у наредном периоду од 6 година општина Прњавор намјерава достићи следеће оперативне циљеве :

- ✓ спровођење едукације пољопривредних произвођача,
- ✓ подршка органској производњи,
- ✓ усвојена Основа заштите, уређења и кориштења пољопривредног земљишта
- ✓ санирана клизишта и заштита од ерозија и поплава,
- ✓ усвојен Локални план управљања отпадом.

Праћење испуњења наведених циљева ће бити осигурано:

- позитивном сарадњом са удружењима пољопривредних произвођача
- праћењем степена финализације општинске стратегије управљања отпадом;
- праћењем бројности сточног фонда,
- праћењем стања и површина обрадивог земљишта,
- праћењем стања на тржишту и конкурентности пољопривредних производа

Шуме и шумско земљиште

Дугорочно гледано, општина Прњавор жели постићи трајно одржавање здравља шумског земљишта, односно слиједити примарни задатак превентивних и репресивних заштитних мјера шумских биоценоза. За остварење овог плана у наредном периоду општина Прњавор намјерава достићи следеће оперативне циљеве :

- ✓ примјена шумско-узгојних мјера као темеља заштите шума,
- ✓ при обнови шума користити отпорне врсте на гљиве, инсекте и друге биотске факторе,
- ✓ одржавање шумских колских путева,
- ✓ заштита од пожара и хитно реаговање ТВЈ Прњавор;
- ✓ усвојена Шумскопривредна основа,
- ✓ примјена законских аката у области шума,

Праћење испуњења наведених циљева ће бити осигурано:

- утврђивањем степена узурпације;
- праћењем и надзором од стране шумске управе;
- праћењем стања шумског земљишта;
- мониторингом виталности шумских заједница;
- праћењем извјештаја о здравственом стању шума.

Сектор атмосфере, енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије

Дугорочно гледано, општина Прњавор жели смањити загађење ваздуха проузроковано сагоријевањем фосилних горива за 20%. За остварење овог плана у наредном периоду од 6 година општина Прњавор намјерава достићи следеће оперативне циљеве :

- ✓ прихваћена дугорочна стратегија гријања стамбених, пословних и јавних објеката на градском подручју општине Прњавор;
- ✓ смањена потрошња енергије од фосилних горива до 5% у објектима под власништвом општине Прњавор, примјеном принципа енергетске ефикасности;
- ✓ уштеда кроз производњу електричне енергије настале од обновљивих и/или алтернативних извора енергије на подручју општине Прњавор;
- ✓ смањити потрошњу електричне енергије у систему јавне расвјете у општини Прњавор за 20%;
- ✓ смањена загађеност ваздуха издувним гасовима из аутомобила за 10%.

Праћење испуњења наведених циљева ће бити осигурано:

- праћењем степена финализације општинске стратегије енергетске ефикасности и система гријања;
- праћењем трошкова енергије издвојених из буџета општине Прњавор;
- праћењем количине енергије створене из обновљивих и/или алтернативних извора енергије;
- праћењем смањења количине енергије у систему јавне расвјете.

Планско уређење простора

Дугорочно гледано Општина Прњавор жели унаприједити капацитете у области просторног планирања. За остварење овог плана у наредном периоду општина Прњавор намјерава достићи сљедеће циљеве:

- ✓ набавка ГИС софтера и обуке стручног особља за рад у програму,
- ✓ припрема за израду Урбанистичког плана општине Прњавор, чије се усвајање очекује у току 2016. године,
- ✓ евиденција објеката културно-историјског наслијеђа,
- ✓ уређење руралних подручја да би се омогућило плански развој села општине Прњавор.

Праћење испуњења наведених циљева ће бити осигурано:

- праћењем степена финализације Урбанистичког плана,
- праћењем броја издатих дозвола и докумената просторног планирања,
- праћењем броја идентифицираних културно-историјских објеката, произашлих из евиденције.

Биодиверзитет и заштита природе

Дугорочно гледано, општина Прњавор жели сачувати, адекватно вредновати и у функцију одрживог развоја ставити биолошку различитост, природно и културно-историјско наслијеђе општине Прњавор. За остварење овог плана у наредном периоду од 6 година општина Прњавор намјерава достићи сљедеће оперативне циљеве:

- ✓ валоризовано стање и идентификоване мјере заштите биолошке различитости и културно историјског наслијеђа,
- ✓ заштићен феномен воденог цвијета на ријечи Укрина од нестанка (уништења)
- ✓ уређење постојећих и изградња нових зелених површина
- ✓ заштићене шуме од противправног дјеловања човјека

Праћење испуњења наведених циљева ће бити осигурано:

- праћењем степена финализације општинске студије о обиму деградације;
- праћењем броја пројеката којима се ревитализује биолошка различитости;
- праћењем броја пројеката везаних за феномен воденог цвијета на Укрини;
- праћењем броја идентифицираних културно-историјских објеката, произашлих из регистра.

Јавно здравље и безбједност становништва

Дугорочно гледано, општина Прњавор ће успоставити одрживи, интегрални систем процјене, праћења, превенције свих врста ризика који повезују животну средину, здравље и сигурност становништва. За остварење овог плана у наредном периоду од 6 година општина Прњавор намјерава достићи сљедеће оперативне циљеве:

- ✓ успостављање квалитетног система мониторинга свих медија животне средине;
- ✓ успостављање јединственог система за прикупљање, евидентирање, обраду и размјену података у области заштите животне средине;
- ✓ едукација, здравствено и еколошко просвјешћивање локалног становништва

- ✓ израда катастра загађивача на подручју општине;
- ✓ унапређење рада ЈЗУ „Дом здравља“ кроз обезбјеђивање средстава за програме здравствене заштите и едукације;
- ✓ збрињавање паса луталица - азил за псе.

Праћење испуњења наведених циљева ће бити осигурано:

- праћењем и анализирањем извјештаја о стању животне средине;
- праћењем здравственог стања становништва;
- праћењем реализације пројеката у области јавног здравља

Јавна свијест, информисаност и образовање

Дугорочно гледано, општина Прњавор ће преузети главну улогу у развијању свијести и јачању примјене доступности информацијама, повећању еколошких тема и садржаја у медијима, учешћу јавности у рјешавању питања загађења и заштите животне средине. Општина Прњавор ће подржати организације које се баве овом проблематиком приликом имплементације еколошких пројеката и подстакнути развој свијести и еколошке културе код ученика кроз обезбјеђивања средстава за рад секција и организација.

За остварење овог плана у наредном периоду од 6 година општина Прњавор намјерава достићи слиједеће оперативне циљеве:

- ✓ унапређење имплементације и измјене у хоризонталној законској регулативи (свих релевантних прописа којима се уређују области: грађење, концесије, водопривреда, заштита животне средине, у односу на већину идентификованих недостатака);
- ✓ обавештавање јавности о активностима и анимирање јавности;
- ✓ подизање свијести јавности о значају учешћа, али првенствено значају животне средине за живот свих будућих генерација;
- ✓ јачање капацитета удружења грађана и организација како би квалитетније и смисленије могли приступити информацијама, формулисати захтјеве, те на адекватан начин учествовати у доношењу одлука;
- ✓ преиспитивање јавног интереса при доношењу одлука значајних за животну средину
- ✓ подршка образовном систему у развоју еколошких програма и акција.

Праћење испуњења наведених циљева ће бити осигурано:

- праћењем броја захтјева за приступ информацијама;
- праћењем броја жалби и притужби на рјешавање управних органа у области заштите животне средине;
- праћењем реализације пројеката НВО сектора у овом сектору;
- праћењем еколошке тематике и садржаја у јавним медијима и веб страницама.

СТРАТЕГИЈА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЗА ПЕРИОД 2017-2026-НАЦРТ

Стратегија управљања отпадом представља основни документ којим се оцјењује стање управљања отпадом, одређују дугорочни циљеви управљања отпадом и

обезбјеђују услови за рационално и одрживо управљање отпадом на нивоу Републике Српске

Када је у питању усклађеност са Стратегијом управљања отпадом за период 2017-2026, Урбанистички план третира питања отпада у склопу својих циљева који су у складу са рјешењима и плановима из републичке Стратегије.

1.2. Преглед постојећег стања и квалитета животне средине на подручју на које се извјештај односи

Општина Прњавор се налази у средишњем дијелу Републике Српске, односно средишњем дијелу Босне и Херцеговине. Простор општине обухвата површину од 630 km², што чини 2,55 % Републике Српске и око 1,23 % површине Босне и Херцеговине. Према попису из 1991.год. општина Прњавор има 63 насељених мјеста организованих у 29 мјесних заједница. Према процјени из 2004.године на овом простору је живјело 49 821 становника. Данас је територија општине Прњавор организована у 32 мјесне заједнице и 19 мјесних канцеларија.

Општина се граничи са општинама Дервента, Добој, Теслић, Челинац, Лакташи и Србац. На само једном дијелу општине, према општинама Дервента и Добој граница је природна и чини је ријека Укрина. У географском смислу општина припада најраспрострањенијој доњоврбаско – доњобосанској субрегији, у долини Укрине.

Геоморфолошке карактеристике терена

Геоморфолошке карактеристике терена су посљедица геолошке грађе терена и геоморфолошких процеса који су учествовали у стварању истог. Имајући у виду геолошку разноликост на територији Прњавора као и интензивну тектонику, не предметном обухвату су заступљени разновсни геоморфолошки процеси.

Предметно подручје Прњавора карактерише брдско планински тип рељефа са израженим благим рељефним формама који су заступљени у ободном дијелу обухвата, док је у централном дијелу обухвата заступљен равничаст терен у долинама ријека Вијаке и Лишње и њихових притока.

Од геоморфолошких процеса на предметном простору заступљени су флувијални, делувијални, и пролувијални геоморфолошки процеси.

Флувијални процес настаје као посљедица сталних површинских токова. Од флувијалних облика на територији општине су најзаступљенији алувијони и терасе водотока као акумулациони облик. Посебно се истичу акумулациони облици уз два највећа тока у обухвату и то ријеке Лишњу и Вијаку и њихових притока.

Делувијално и пролувијални геоморфолошки процес, који врло често дјелује истовремено, настаје као посљедица дифузних или линијских повремених токова. Делувијални и пролувијални процеси готово увијек дјелују заједно те их је тешко на терену раздвојити. Делувијално-пролувијални застори као акумулациони облик овог процеса се јављају у нижим, благо нагнутим дијеловима падина а посебно су изражени у зони распрострањења миоценских седимената, као што је ободни дио обухвата урбанистичког плана Прњавора.

Геолошке карактеристике терена

На територији обухвата урбанистичког плана Прњавора у геолошком и литолошком погледу карактеристична је литолошка разноврсност. Геолошке карактеристике терена су обрађене на основу ОГК лист Дервента, припадајућег тумача,

те на основу остале доступне литературе и геолошког рекогносцирања обављеног у току израде овог просторно-планског документа.

Најстарије стијене на предметом подручју су негеоне тј. миоценске старости док су најмлађе стијене квартарне старости.

Приказ литолошких чланова просторно је дефинисан геолошког карти која је у прилогу плана, а описује се у наставку:

Кенозоик

Све стијене откривене у обухвату УП Прњавора су кенозојске старости, и подјељене су на теријарне седименте (неоген тј. миоцен) и квартарне седименте.

Терцијар

Терцијар је заступљен неогеним седиментима и то:

Тортон (М22)

Седименти маринског тортонa заузимају јужни дио обухвата УП Прњавора у зони Лужана и Марковића луга. Највеће распрострањење тортоних седимената имају глине и лапори који се јављају на великом броју локалитета. На неким пјестима бочно се смјењују са органогено-спрудним или субспрудним литотамнијским или кречњацима. У дијелу распрострањења конгломерата, они прелазе у пјешчаре и пјесковите лапоре са сочивима шљунковитих пјескова.

Сармат (М31)

Наслагама доњег сармата припада значајно мјесто са геолошког аспекта на територији урбанистичког плана Прњавора и ови седименти заузимају централни дио обухвата. У литолошком погледу ове седименте изграђују лапоровите и пјесковите глине, пијескови, лапори, лапоровити и оолитични кречњаци, конгломерати и карбонатни пјешчари.

Горњи миоцен-меот (М32)

Ови седименти су највећим дијелом заступљени у сјеверним дијеловима обухвата у зони Коњуховци-Бабановци. У литолошком погледу ове творевине изграђују лапоровите и пјесковите глине, глиновити пијескови, гвожђевити трошни пјешчари и лапори, а веома ријетко се могу јавити шљункови и конгломерати.

Доњи плиоцен (Р11)

Седименти доњег плиоцена су мањим дијелом заступљени на крајњем сјеверо-истоку обухвата УП Прњавора. Ови седименти су представљени различитим литолошким члановима у које спадају разнобојни ситнозрни пијескови, затим шљункови, трошне брече и ријетке глине. Слојевитост ових наслага је слабо изражена, а ријетки падови имају претежно субхоризонтални положај. У њима је запажено смјењивање свијетлих и тамних партија.

Квартар

Квартани седиметни имају значајно распрострањење у равничарском дијелу УП Прњавора а и врло су битни са инжењерскогеолошког аспекта обзиром да се на њима темељи већина објеката. Од седимената кварталне старости заступљени су делувијално-пролувијални седименти, фација поводња, терасни седименти и алувион.

Делувијално - пролувијални седименти (dpr)

Ови седименти заузимају значајне површине у зони гдје су у основи наслаге које су подложне промјенама а посебно су заступљени западно од самог Прњавора. Настају као резултат заједничког дејства пролувијалних и делувијалних процеса тј. повремених линијских и дифузних токова. У литолошком смислу ови седименти су сачињени од супјескова и суглина заједно са одломцима матичних стијена. Хетерогеног су гранулометријског и петрографског састава. Дебљина ових седимента се креће и до десет метара.

Фација поводња (ар)

Прати широке ријечне долине Вијаке и Лишње. Настала је као резултат обилних водених падавина и постфазног процеса изливања ријеке у депресионе дијелове околног рељефа. На глиновито-пјесковитој подлози образује се баруштински тип седимената и ствара муљевити материјал.

Ријечна тераса (t)

Поред алувијални седимената представља најзаступљеније седименте кварталне старости на територији УП Прњавора. Представљају напуштене алувионе већих токова, гдје је дошло до спуштања ерозионог базиса. У литолошком погледу ови седименти су сачињени од супјескови и суглина, са врло малим процентом шљунковите фракције. Ови седиметни су хетерогени у петрографском погледу.

Алувион (al)

Разграната хидрографска мрежа је проузроковала и значајно развиће алувиона на територији општине Прњавор. Алувиони су последица сталних већих токова као што су Вијака и Лишња. Дебљина ових седимената је до 15 м. У литолошком погледу су грађени од пјескова, глина а у мањој мјери и шљункова. Ови седименти су хетерогени и у петрографском и гранулометријском смислу.

Тектоника

Према геотектонској шеми К.Петковића (1961) подручје УП Прњавора припада Јужном дијелу панонске потлине. То су млади седименти који припадају структурној јединици Прњаворског басена. Ова структурна јединица се налази између хорста Мотајице на сјеверу и изразитих дислокација праваца на југу. Изграђен је од бурдигал-хелветских, тортонских, сарматских, меотских и плиоценских седимената који граде благе синформне и антиформне структуре. Данашњи облик је повезан са неотектонским покретима који су се одразили у стварању више тектонских блокова.

Инжењерскогеолошке карактеристике терена

На основу инжењерскогеолошких карактеристика све стијене на територији општине Прњавор су подјељене на :

1. Невезане стијене (не постоји веза између стијена) у које су сврстани алувијални седименти. Ове стијене карактерише различит петрографски састав као и гранулометријске карактеристике. Мада се на основу анализе, може закључити да ове стијене имају лошија водопрпусна својства;
2. Невезане до слабовезане стијене у које су сврстани разнобојни пијескови и глине и рожначки шљункови. Ово су добро консолидоване стијене које су подложне процесима површинске ерозије и плитког клизања.
3. Слабовезане стијене су значајно заступљене на територији урбанистичког плана Прњавора а представљене су нижом ријечном терасом и делувијално-пролувијалним седиментима. Алувијални седименти су генетски везани за веће ријечне токове и у питању су добро носиве и добро консолидоване наслаге. Ниво подземних вода може бити плитко од површине терена што терен чини условно повољним за градњу. Делувијално-пролувијални седименти граде ободни дио обухвата. Ове стијене карактерише укрштена слојевитост, а у необезбјеђеним усјецима су могуће нестабилности.
4. Везане стијене су представљене фацијом поводња, а које су генетски везане за мирну седиментацију бујичних токова. У овом наслагама су могуће појаве прослојака муљева што их чини условно повољне за градњу објеката. На овим теренима је неопходно извршити адекватно дренарање терена да би се могла несметано извести градња објеката.
5. Везане до слабоокамењене стијене су највише распрострањене на територији урбанистичког плана Прњавора. У литолошком погледу су грађени од глиновитих и пјесковитих лапора, лапоровито-пјесковитих глина и трошних гвожђевитих пјешчара (меот) и од лапоровито- пјесковитих глина, лапорци, оолитични кречњаци, карбонатни пјешчари и конгломерати (сармат). Ове стијене су у површинском дијелу подложне процесима клизања.
6. Слабоокамењене стијене су заступљене у оквиру лапоровито-пјесковитих глина, лапораца, оолитичних кречњака, карбонатних пјешчара и конгломерата (сармат). Овај комплекс има хетерогене и анаизотропне инжењерскогеолошке карактеристике терена. Предходно наведене геолошке карактеристике узрокују и хетерогене инжењерскогеолошке карактеристике.

На овом нивоу истражености и на оснвоу прикупљених информација територија урбанистичког плана Прњавора се може подјелити на више категорија:

- Стабилан терен, повољан за планирање и градњу. На овом дијелу терена нема ограничења по питању инжењерскогеолошких карактеристика терена
- Претежно стабилан терен, је повољан за градњу са аспекта носивости, али је са аспекта стабилности претежно повољан, тј. стабилан је у природним условима тако да се приликом градње ова стабилност мора очувати
- Условно стабилна терен је подручје које је подложно ерозији под утицајем вертикалне и хиризонталне ерозије. У овим теренима су могуће мање нестабилности у природним условима
- Условно повољан терен представља простор који је повољан за градњу под одређеним условима, којих се неопходно придржавати у току грађења терена.

То се прије свега односи на изградњу потпорних конструкција, затим кампадно копање приликом ископа за темељење објеката и слично

- Условно повољан терен који је под утицајем високог нивоа подземних вода је простор у близини површинских токова, гдје је заступљен терен који карактерише висок ниво подземних вода или су на површини терена заступљени глиновити седименти који су хидрогеолошки изолатор и доводе за задржавања површинских вода приликом обилних падавина
- Претежно лабилан терен је подложен клизању и у природним условима није стабилан. Приликом градње објекта неопходно је извести детаљна геотехничка испитивања и градњу објеката је неопходно прилагодити условима на терену.

Савремени егзогени геолошки процеси и појаве

Од савремених егзогених геолошких процеса и појава нарочито су значајни вертикална и хоризонтална ерозија те клижење терена.

Нестабилни терени су лоцирани на основу геолошких карактеристика и падова терена те геолошког рекогносцирања изведеног за потребе израде овог планског документа.

На територији општине Прњавор на овом нивоу истражености и нивоу детаља констатовано је више клизишта. Сва клизишта су формирана у дијелу распрострањења терцијарних тј. миоценских седимената гдје долази до клизања површинских делујалних седимената који се налазе преко миоцена и плиоцена. Хидролошки режим значајно утиче на инжењерско-геолошке карактеристике терена. У зависности од геолошких и геоморфолошких карактеристика значајан је и процес појава нестабилности. Подизање нивоа подземне воде настало инфилтрацијом може бити узрок клизања, посебно у условима када је терен, односно падина у директној вези са ерозијом бујичних поточних токова са великим подужним нагибом. Нестабилности и клизишта су констатована у зони локалитет Долине у сјеверном дијелу обухвата, затим на локацији Бабановци, Радуњевац, Мачковац.

За свако од клизишта неопходно је да се изведу геолошка истраживања на основу којих ће се извршити израда пројекта санације као и санирање истог. Том приликом је веома битно да се отклони разлог за формирање клизишта (постојње извора, ријечна ерозија, итд.)

Хидрогеолошке карактеристике терена

Приликом хидрогеолошког рејонирања обухвата урбанистичког плана Прњавора узети су у обзир литолошки састав картираних јединица, тектонски склоп терена, геоморфолошке карактеристике, типови издани и њихово распрострањење, затим њихова издашност, услови прихрањивања и дренирања подземних вода.

На основу наведених чинилаца на истражном простору издвојен су следећи типови издани:

- збијени тип издани
- хидрогеолошки комплекс;
- условно "безводни" дијелови терена.

Збијени тип издани формиран је у алувијалним и терасним седиментима, затим у фацији поводња те у разнобојним пијесковима плиоценске старости. Према водопропусности ови седименти се могу подјелити на

- добру водопропустљивост: алувијални седиментни
- средњу водопропустљивост: ријечна тераса и разнобојни пијескови плиоценске старости
- лоша водопропустљивост: фација поводња

Најзначајни су алувиони Лишње и Вијакe, са најдебљим слојевима седимената и до 15 m. Са хидрогеолошког аспекта најзначајнији су шљунковити и пјесковити седименти који имају највеће коефицијенте филтрације и трансмисибилности. У овим седиментима је формиран збијенти тип издани са слободним нивоом издани. Смјер кретања подземних вода зависи од нивоа воде у површинским токовима, тако да у периоду високих вода ријека "храни" издан, док у периоду ниских вода издан "храни" ријеку. Прихрањивање издани се врши на рачун инфилтрације атмосферских талоба, те прихрањивањем из ријеке или других издани. Дренирање се обавља вјештачки преко бунара или других водозахватних објеката, као истицањем вода у ријеку. Имајући у виду да је у овим седиментима преовлађујући пјесковити седимент, воде ове издани се могу користити само у индивидуалне сврхе и мање потрошаче. Важно је истаћи и функцију плиоценских пијескова као транзитне зоне у прихрањивању миоценских кречњака који се користе за водоснабдијевања Прњавора и сјеверног дијела општине.

Хидрогеолошки комплекс је формиран у миоценским седиментима. Обзиром на изразиту хетерогеност овог комплекса није могуће извојити појединачне типове издани већ су они у хидрауличкој вези. На овом нивоу истражености, у хидрогеолошком комплексу се могу издвојити следећи типови издани:

- збијени тип издани: пијескови, пјесковите глинде,
- карстни тип издани: кречњаци, оолитични кречњаци, пјесковити кречњаци,
- пукотински тип издани: конгомерати, пјешчари,
- условно "безводни" дијелови терена: глине, лапори, туфови, глинци

За овај хидрогеолошки комплекс је везано и извориште "Повелич" (које је ван обухвата) али је важно за водоснабдијевање већег дијела сјеверног дијела општине. И у другим седиментима миоцена који су окarakterисани као хидрогеолошки комплекс, могу се детаљним хидрогеолошким истраживањима лоцирати зоне са повољним условима за формирање подземних вода.

Условно "безводни" дијелови терена су представљени делувијално-пролувијалним седиментима и седиментима меота (глине, пјесковити лапори, лапоровито-пјесковите глине), сенонсим седиментима (пјешчари, алеворилит, глиновити шкриљци). Ови седименти су хидрогеолошки изолатори, али је и у њима могуће формирање мањих количина подземних вода које се могу локално користити за водоснабдијевање. На ово указује и појава већег броја мањих изора (до 1 l/s) који карактеришу ову област.

Руде и други минерални ресурси

На територији предметног обухвата општине Прњавора нису констатоване минералне сировине које се могу билансно и економски експлоатисати. Постоје одређене појаве пијескова, глина и слично али због саме близине насељених мјеста није могуће да се уђе у одређене процесе истраживања и експлоатације ових минералних сировина.

Геотермална енергија

Цјелокупна општина Прњавор као и сам обухват стратешке процјене има значајан геотермални потенцијал. Он се огледа у могућности коришћења геотермалне енергије високе енталпије као што су појаве термалних вода у Кулашима и Кокорима. Међутим изгледнија је могућност коришћења субгеотермалне енергије, тј. енергије ниске енталпије. У том случају се може корисити систем вода-вода или земља-вода.

Климатске карактеристике

Анализирано шире подручје општине Прњавор одликује се умјерено-континенталном климом са средњом годишњом температуром ваздуха од 10 до 110С, средњим годишњим колебањем температуре од 32.3°С, и високом амплитудом екстремних температура ваздуха која у овом крају износи око 70°С.

Расподјела падавина показује да се на анализираном подручју у току године у просјеку излучује 1000 mm до 1100 mm воденог талога. У погледу карактеристика режима падавина, анализирано подручје се налази на граници зоне прелаза из континенталног у маритимни плувиометријски режим са максимумом падавина у јуну мјесецу, и секундарним максимумом у новембру и децембру мјесецу. Због присутног маритимног утицаја, на анализираном подручју је количина воденог талога по сезонама доста уједначена.

У погледу режима вјетра уочава се доминантан утицај локалних орографских препрека како на правац, тако и на интензитет вјетра. У току године преовлађују сјевероисточни, југозападни и јужни вјетрови, а сразмјерно висока фреквенција тишина показује да је на овом подручју у току године око трећина дана без вјетра. У просјеку се јавља 20 дана са јаким вјетром и само 2-4 дан са олујним вјетром. Поред утицаја на режим вјетра, локални топографски услови, ријечни токови и површине водених акумулација доприносе појави релативно великог броја дана са маглом (у просјеку 47 дана годишње). Релативна влажност ваздуха је такође висока и у просеку годишње износи 80%.

На континенталност климе указују и подаци о стварном трајању сијања сунца са просјечном годишњом сумом од 1800 часова, затим повећан степеном облачности од 60% покривености неба, као и сразмјерно велики број тмурних дана (просјечно у току године 112) са просјечном облачношћу изнад 80% покривености неба.

Становништво

Обухват СП Прњавор се налази у централном дијелу општине Прњавор и заузима цјелокупна насељена мјеста Околица и Прњавор, те дијелове насељених мјеста Горњи Штрпци, Долине, Коњуховци, Лужани, Машино Брдо, Насеобина Бабановци и Ратковац.

Број становника према прелиминарним резултатима пописа становништва из 2013. године у обухвату плана се процјењује на 11710 становника. Међутим, према коначним резултатима овог пописа становништва за Републику Српску из јануара 2017. године број становника је нешто мањи и процјењује се на 10544 становника (разлика од око 10 %).

Популација обухвата СП Прњавор чини 30.69 % укупног становништва општине. Највећи број становника је присутан на подручју насељеног мјеста Прњавор - 7651 становника или 72.56 % укупног становништва обухвата плана.

У периоду 1948 - 2013. година број становника у обухвату плана је континуирано растао. Највећи раст је био забиљежен у периоду 1971 - 1981. година, када је број становника порастао за чак 48.26 %. Просјечна годишња стопа раста у периоду 1948 - 2013. година за обухват плана је износила око 1.65 %.

Треба нагласити да је у стално становништво у пописима 1948 - 1991. година улазило и становништво у иностранству, док је овај дио популације у посљедњем попису искључен из сталног становништва РС. Тако се број становника у земљи у обухвату УП Прњавор 1991. године може процјенити на 9817 становника. У иностранству је те године живјело 693 становника или 6.59 % укупног становништва обухвата плана.

У расту становништва у периоду након Другог свјетског рата највећу улогу је имало механичко кретање, осим у периоду 1948 - 1961. година, када је природно кретање имало значајнију улогу. Континуирани раст популације у периоду 1948 - 1991. година су остварила само насељена мјеста Коњуховци и Прњавор. У периоду 1991 - 2013. година примјетан је раст броја становника на подручју насељених мјеста Долине, Мађино Брдо, Насеобина Бабановци, Околица и Ратковац. С друге стране, у овом периоду је дошло до пада популације на подручју насељених мјеста Коњуховци и Прњавор. Међутим, уколико се као стално становништво насељеног мјеста Прњавор 1991. године рачуна само становништво у земљи (7584 становника) може се закључити да је и ово насељено мјесто забиљежило минималан раст у периоду 1991 - 2013. година од 0.4 %. Иначе, дио насељеног мјеста Горњи Штрпци који улази у састав обухвата УП Прњавор нема становника, односно заузима само пољопривредно и шумско земљиште (атар).

Сличне тенденције, као и код броја становника у обухвату плана су остварене и у погледу броја домаћинстава као другог значајног демографског параметра, с тим да је стопа раста броја домаћинстава била већа (око 2.4 %) у читавом периоду 1948 - 2013. година због смањења просјечне величине домаћинства.

Просјечна величина домаћинства у 2013. години се процењује на свега 2.74 члана према коначним резултатима Пописа 2013. године. Иначе, просјечна величина домаћинства 1948. године износила је 4.37 члана, а 1991. године је пала на 3.3 члана. Укупан број домаћинстава 2013. године у обухвату плана се процењује на 3847 домаћинстава.

Природни ресурси

Ресурсе представљају сви природни, финансијски и људски ресурси који локалној заједници, у датом тренутку, стоје на располагању. Сваки расположиви ресурс је неопходно посматрати кроз призму његових потенцијала.

Потребно је, када се говори о расположивим ресурсима, имати у виду не само њихово тренутно стање, него и процјене о томе шта ће да се дешава у будућности.

Природне ресурсе у обухвату урбанистичког плана Прњавор, представљају :

1. земљишта
 - пољопривредно земљиште,
 - грађевинско (спој природних и створених ресурса)
2. шуме и шумско земљиште,
3. воде и водно земљиште и

Пољопривредно земљиште

Површина и структура пољопривредног земљишта

Укупна површина обухвата урбанистичког плана износи 2.083,8 ха од чега пољопривредно земљиште заузима површину од 1.030,48 ха или 49,5% што је приближно половина површине обухвата плана.

Од укупног пољопривредног земљишта обрадиво пољопривредно земљиште (оранице, баште (окућнице), ливаде и воћњаци) заузима површину од око 986,0 ха или 95,7% од укупног пољопривредног земљишта.

У структури пољопривредног земљишта највише су заступљене оранице са 64,68% или 667,09 ха, затим ливаде са 239,04 ха или 23,24%. Најмање површина се налази под воћњацима, 22,22 ха или 2,16% и баштама, односно окућницама 57,65 ха или 5,6% које су углавном заступљене у оквиру индивидуалних домаћинстава.

Категорија остало пољопривредно земљиште заузима 4,32% или 44,48ха. То су пољопривредне површине које су запуштене и тренутно се не обрађују.

Поднебље општине Прњавор као и природни положај, рељеф традиционално су кориштени за ратарство, повртларство, воћарство.

У структури намјене пољопривредног земљишта површине под воћњацима су најмање заступљене. Налазе се у оквиру окућница јер се ради о мањим површинама. Веће површине под воћњацима се налазе ван граница предметног плана. Углавном су заступљени јабучасто, коштуничаво, језграсто, јагодичасто и бобичасто воће.

Воћарство је претежно екстензивно, у оквиру индивидуалних домаћинстава док се на већим површинама подижу засади у скалду са интензивном производњом.

Општина Прњавор располаже са значајним природним ресурсима а посебно пољопривредним земљиштем, које пружа веома повољне услове за интензивну пољопривредну производњу.

Под обрадивим пољопривредним земљиштем подразумијевају се површине погодне за интензивну, тј. ораничну производњу до око 20% нагиба терена. У обухвату плана преовладавају површине са нагибима до 15% и то су углавном површине које се налазе у средишњем дијелу обухвата док према ободу обухвата плана, југозападу и сјевероистоку нагиб се повећава и креће се од 15-20% на блажим падинама гдје преовладавају површине под воћњацима и ливадама.

Под необрадивим пољопривредним земљиштем подразумијевају се површине које нису погодне за интензивну пољопривреду производњу због нагиба, него су погодне за ливаде, пашњаке и у неким дијеловима за воћњаке. Углавном се налазе под ливадама и шумама. То су углавном површине изнад 20% нагиба терена и таквих предјела има мање у обухвату плана. Углавном се налазе на брежуљкастим ободним подручјима обухвата плана, на југозападу и сјевероистоку.

Према ранијим анализама Одјељења за пољопривреду, водопривреду и шумарство утврђено је да само 4,7% газдинстава има већи посјед од 8,0 ха а највећи број газдинстава је са посједом величине до 3,0 ха (укупно 54,3%). Просјечна величина посједа по домаћинству износи 3,5ха.

Са аспекта власничке структуре 88% пољопривредног земљишта се налази у приватном а 22% у државном власништву. Овај однос, са аспекта развоја пољопривреде у контексту профитабилне производње због уситњености посједа у индивидуалном сектору, представља један од основних ограничавајућих фактора развоја.

Употребна вриједност земљишта

Земљишта намијењена искључиво пољопривредној производњи су квалитетна пољопривредна земљишта II и III, у неким дијеловима и IV категорије. То су земљишта која захтијевају планску заштиту.

Ова пољопривредна земљишта се углавном налазе у равничарским подручјима, до максимално 20% нагиба терена, у долинама ријека Лишње и Вијаке и мањих рјечица, земљишта која се агротехничким и хидротехничким мелиорацијама могу користити за интензивну пољопривредну производњу.

Квалитетна земљишта добрих бонитетних категорија заузимају подручје уз главни магистрални пут и уз ток ријеке Лишње, равничарско алувијално тло. Такође, квалитетно пољопривредно земљиште се налази и у близини градске зоне.

Пољопривредно земљиште у равничарско подручју уз водотоке (ријека Лишња, Вијака) је подложно плављењу за вријеме великих падавина.

Пољопривредно земљиште на обронцима брежуљака као и на вишим предјелима је лошије бонитетне категорије која карактеришу одређени нагиб и која представљају ограничења у погледу обраде земљишта.

Прве четири бонитетне категорије су погодне за интензивну производњу, првенствено ораничну док остале категорије углавном служе за ливаде и пашњаке.

Бонитетне категорије од пете до осме категорије се налазе углавном на нагибима већим од 20%. То су подручја на ободу обухвата плана и углавном су неповољна за пољопривредну производњу. То су еродиране површине на већим стрминама, неплодне површине и остала земљишта која нису интересантна за пољопривредну производњу.

Природни ресурси

Са аспекта природних ресурса, у обухвату урбанистичког плана, евидентно је да се може рачунати на експлоатацију земљишта, како пољопривредног, тако и шума и шумског земљишта, грађевинског земљишта као својеврсне комбинације природног и антропогеног ресурса, те минералних сировина, енергије воде, вјетра и земље, као и постојеће флоре и фауне.

Општина Прњавор располаже са значајним природним ресурсима а прије свега са значајним и квалитетним пољопривредним земљиштем и шумама те налазиштима минералних сировина (жељезне руде, глине, шљунка и др). Богатство наведеним природним ресурсима представља значајан предуслов за развој примарних и прерађивачких капацитета у области пољопривреде, шумарства, и других облика привредних активности.

Значајне привредне активности (пољопривредна производња, експлоатација минералних сировина, развој прерађивачких капацитета и сл.) базиране су на кориштењу и експлоатацији земљишта.

Шумско земљиште

На подручју општине Прњавор шумско земљиште и шуме заузимају укупну површину од 306.7 ха или 14.72% од укупне општинске територије.

Шуме и шумска земљишта на територији општине Прњавор налазе се у склопу Шумско - привредног подручја "Посавског". Шумама и шумским земљиштем у државном власништву на територији Општине газдује Влада РС преко ресорног министарства.

Шуме овог Шумско - привредног подручја су дате на коришћење Јавном предузећу " Шуме" РС, односно Шумском газдинству "Градишка" из Градишке, а преко Шумске управе Прњавор.

Приватним шумама газдују њихови власници, а у складу са законом о шумама, док локално газдинство врши стручне услуге.

Општина Прњавор располаже са значајним шумским потенцијалом. Геолошки састав, киселе силикатне стијене које углавном чине матичну подлогу на којој су настала земљишта ових простора, условили су појаву различитих специфичних рељефних форми и типова земљишта на локалном подручју. Посматрано са геоморфолошког аспекта, подручје под шумским земљиштем и шумом у оквиру урбанистичког плана простире се између 150 до 246 m надморске висине.

Шумско подручје је веома хетерогено и орографски изражено на цијелом простору.

Еколошка подлога, орографија на терену као и богата хидрографска мрежа са уским долинама многобројних водотока, имале су одлучујући значај за појаву специфичне и разноврсне вегетације односно распоред шумских заједница.

Шумско земљиште, шумске заједнице, биљни и животињски свијет су природно добро од општег и јавног интереса за локалну заједницу. Веома је важно трајно бринуту о овим расположивим ресурсима кроз одрживо интегрално планирање, кориштење и заштиту.

Законски оквир којим се уређује политика и планирање, управљање и газдовање шумама и шумским земљишем, заштита шума, финансирање и вриједност шума, катастар шума и шумског земљишта и информациони систем у шумарству, имовинско-правни односи, као и друга питања од значаја за шуму и шумско земљиште ради унапређивања и одрживог коришћења шума и шумског земљишта и развоја шумарства је Закон о шумама („Службени гласник Републике Српске“, број 75/08 и 60/13).

Воде и водно земљиште

Површинске воде и хидроенергетски потенцијали

Подручје општине Прњавор је богато површинским и подземним водама, које у хидро- геолошком смислу чине дио слива ријеке Укрине, која је подслив ријеке Саве. Најзначајнији водотоци у општини Прњавор су дио тока ријеке Укрине и њене притоке: Вијака и Лишња (протичу кроз обухват урбанистичког плана) са мањим притокама: Илова, Слатина, Радуловац, Гњицац, Грабинац.

У општини Прњавор се налазе и вјештача вода тијела: акумулација Дренова са насутом браном и рибњак Укрински луг. Површина акумулације „Дренова“ је 110 ha (при минималном нивоу 75 ha, максимални ниво осцилације 5 m), грађевинска висина бране 15 m. Укупна површина рибњака Укрински луг износи 715 ha. Акумулација Дренова је лоцирана на горњем дијелу слива ријеке Вијаке, запремина $9,4 \times 10^6 \text{ m}^3$, врши активну улогу од поплавних бујичних вода ријеке Вијаке. Акумулација је изграђена 1978. године. Вијака је највећа десна притока Укрине, са површином слива $316,09 \text{ km}^2$, дужина тока $13,45 \text{ km}$. Главне притоке Вијаке су Дреновица (дужина тока $3,59 \text{ km}$, улива се у акумулацију Дренова) и Тополова (дужина тока $6,76 \text{ km}$, улива се у Вијаку).

Основне хидролошке карактеристике рибњака су: површина 700 ha, запремина $12,60 \text{ hm}^3$, потребне количине воде: пуњење $12,6 \text{ hm}^3/\text{god}$, допуна $16,556 \text{ hm}^3/\text{god}$, укупно $29,156 \text{ hm}^3/\text{god}$, средњи протикај $0,924 \text{ m}^3/\text{sek}$. Захваћене количине воде за рибњак у 2004. години су износиле $155 \text{ m}^3/\text{sek}$, односно $4.888.000 \text{ m}^3/\text{god}$.

Ријека Укрина дренира релативно нижа подручја уз ријеку Саву и између сливова Врбаса и Врбање са једне стране и Усоре са друге стране. Средњи годишњи протицај износи: на ушћу 19,8 m³/sek, на водомјерној станици Дервента 18,3 m³/sek, на водомјерној станици Брестово 9,1 m³/sek.

Подземне воде

Значајне акумулације подземних вода у сливу ријеке Укрине се налазе у оквиру пјесковити- шљунковитог наноса ријеке на простору између Зборишта, ушћа Укрине, Брода, Лијешћа и Винске. У новије вријеме тортонске насlage регистроване у околини Прњавора су добиле на значају након истражних радова који су показали да се снабдијевање водом може вршити помоћу вертикално бушених бунара (локалитет Повелић) који ће каптирати издан формирану у наведеним стијенама што ће ријешити већ дуго присутан проблем водоснабдијевања које се тренутно врши са акумулације Дренова.

Значајан природни ресурс представља и налазиште термоминералних вода на подручју Кулаша, који се све више користи у терапеутске сврхе (лијечење кожных и реуматских оболења). Ове воде карактерише висок степен алкалности, ниска минерализација и температура 29°C. У хемијском саставу преовладавају Na, K, Ca и Cl, рН вриједност 11,2 – 11,55. Вода припада сумпорним хидротермама, благо је радиоактивна. Вода је широко примјенљива у балнеолошке сврхе, а посебно је чувена по лијечењу псоријазе.

Квалитет површинских вода

Према Уредби о класификацији вода и категоризацији водотока (Сл. Гласник Републике Српске бр.42/2001), ријека Укрина са притокама је цијелим својим током па тиме и на дијелу подручја општине Прњавор, сврстана у прву категорију. Воде ових водотока би требало да имају висок статус квалитета, дефинисан табелама 1, 3 и 4 предметне уредбе.

Кроз обухват урбаног подручја Прњавора пролазе и водотоци ријека Лишње и Вијаке са притокама. Канализациони колектори фекалних отпадних вода се упуштају у водотоке без претходног пречишћавања, што се негативно одражава на квалитет површинских водотока (повећан садржај бактерија у лјетњем периоду и сл).

На локалитету Лужани на ријеци Укрини се врши оперативни мониторинг у сврху оцјене квалитета воде у водотоку.

Резултати мониторинга од 2009. године су: од укупно анализирана 54 физичко – хемијска параметра, који су норимрани, 85% задовољава Уредбом прописани класу. Преосталих 15% који не задовољавају прописану класу, се односе на концентрације суспендованих материја, биохемијске потрошње кисеоника и укупан фосфор.

Квалитет подземних вода

Према Уредби о категоризацији водотока, све подземне воде осим прве издани у подручју насеља, категоришу се у прву категорију квалитета. Подземне воде у оквиру насеља категоришу се у другу категорију. На дијеловима насеља гдје нема изграђене јавне канализације, преливи од бројних септичких јама негативно утичу на квалитет подземних вода.

Ерозије и бујице

Бујични процеси су нарочито изражени у сливу ријеке Вијакe. Поплавама су изражене нарочито дионице узводно од рибњака до бране Дренова (што дјелимично припада и обухвату градског подручја Прњавора). Планирано је да се изврше регулациони радови у дужини око 2,5 km.

Водомјерне станице

На водотоцима у обухвату Урбанистичког плана не постоје инсталиране водомјерне станице за мјерење водостаја. На ријеци Укрини подаци о протицајима постоје на профилима Брестово и Дервента.

Минерална богатства

Минерални ресурси су минералне резерве које се могу економски (рентабилно) експлоатисати. По Закону о геолошким истраживањима (Сл.гл. РС 110/13) минерални ресурси су:

- све врсте угља, битуминозне, течни и гасовити угљоводоници и други природни гасови,
- радиоактивни минерални ресурси,
- метални минерални ресурси,
- неметални минерални ресурси, обухватајући и ресурсе за производњу грађевинских материјала,
- све врсте соли и вода,
- подземне воде (питке, индустријске, минералне, термалне, термоминералне), по чл. 3. Закона о рударству питке воде нису обухваћене,
- геотермални ресурси и
- техногени минерални ресурси.

Општина Прњавор располаже значајним минерално сировинским потенцијалом. Најзначајније су површинске експлоатације – каменоломи:

- експлоатација „Грич“ у мјесној заједници Дренова, површине око 30 ha;
- експлоатација серпентинита и серпентинисаног перидотита на лежишту „Кремна“, површине експлоатационог поља 6,2 ha;
- експлоатација техничког грађевинског камена кречњака на површинском копу „ЧелаР“ Горњи Вијачани, површине експлоатационог поља око 4,9 ha;
- експлоатација техничког грађевинског камена перидотита на лежишту „Љубић“, површине експлоатационог поља 39,6 ha.

На иницијативу и финансирање општине Прњавор, покренуто је истраживање руде бакра на планини Чавка. На основу Студије „Минерално-сировинска потенцијалност планине Чавке за истраживања и експлоатацију руде бакра подручја општине Прњавор“

Значајна су и налазишта туфа у МЗ Кремна (засеок Пиплићи), које се једно вријеме експлоатисало.

На више мјеста на подручју МЗ Отпочиваљка постоје налазишта кварцног пијеска, материјала који је врло интересантан за производњу силикатних подлога.

Ранијих година на неколико локалитета у подножју Љубића вршена је експлоатација магнезита као и минерала стиве.

На територији СП Прњавора према информацијама Министарства привреде, енергетике и рударства Републике Српске, не постоји активно експлоатационо поље неке минералне сировине, односно обухват Урбанистичког плана не обухвата ни један од каменолома.

1.3. Карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају

Сам процес планирања је прилика да се област животне средине истражи и презентује са становишта значаја и заштите појединачних компоненти околине, присуства загађивача и угоржености природне и створене средине на конкретном подручју, а све у сврху дефинисања мјера заштите, односно очувања квалитета и стварања услова за њено побољшање.

Посматрајући основне елементе животне средине (вода, ваздух, тло и биљни и животињски свијет), њихову међусобну повезаност и условљеност, као и њихов однос са околином, стиче се општа слика о стању животне средине и њеној подложности негативним утицајима и социјалним промјенама.

Загађивање ваздуха

Квалитет ваздуха на урбаном подручју Прњавора је одређен концентрацијом загађујућих материја у ваздуху, као и различитим географским и метеоролошким факторима. Обзиром да су мјерења параметара квалитета ваздуха на предметном простору повремена, као таква нису релевантна за оцјену стања квалитета ваздуха на ширем подручју.

Постојећи резултати мјерења параметара квалитета ваздуха (SO_2 , CO , CO_2 , NO_2 , NO , CH_4 и количине укупних лебдећих честица) добијени су за потребе одређивања *нултог стања* квалитета ваздуха у подручјима која би била изложена потенцијалном негативном утицају у зони изградње аутопута и зони утицаја термоелектране. Према овим резултатима, нису прекорачене граничне нити циљане вриједности прописане Правилником о граничним вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске“, број 39/05).20

Иако током досадашњих контрола мјерних параметара квалитета ваздуха нису евидентирана прекорачења дозвољених и граничних вриједности, неоспорно је да негативан утицај на квалитет ваздуха има повећана концентрација полутаната у ваздуху. Концентрације загађујућих материја и честица у ваздуху настају као посљедица различитих индустријских процеса, изградње инфраструктуре, експлоатације и прераде минералних сировина, разградње отпада и сагоријевања моторних горива у саобраћају. Стога се на предметном подручју разликују тачкасти, линијски и површински извори загађења ваздуха.

Топлане и слични појединачни произвођачи топлотне и електричне енергије великог капацитета који се обиљежавају као *тачкасти извори загађења* не егзистирају унутар обухвата урбанистичког плана, али се у ову групу загађивача убрајају погони за сепарацију камена и производњу асфалта на подручју насеља Горњи Штрпци, производног капацитета 120 t/h и привремена асфалтна база са производним капацитетом 200 t/h. Претовар, складиштење и транспорт сировина, енергената и готових производа у производном процесу асфалта су извори токсичних загађивача

(прашина, водена пара, непријатни мириси, CO, CO₂, NO_x, SO₂) који могу штетно дјеловати на здравље локалног становништва.

Табела 2. Постројења која својим производно-технолошким процесима врше утицај на животну средину

Производни погон	Насељено мјесто	Дјелатност
МГ Минд д.о.о. - ПП Путеви	Горњи Штрпци	сепарација камена и производња асфалта
ГД Гранит (привремени погон)	Горњи Штрпци	сепарација камена и производња асфалта
ГП Градип а.д. Прњавор РЈ „ПОГОН“ Ратковац	Коњуховци	производња бетона
Стандард а.д. Прњавор	Прњавор	производња намјештаја и резане грађе
Торіпох д.о.о. Караћ Прњавор	Прњавор	производња металних конструкција

Поред наведених привредних погона, негативан утицај на квалитет ваздуха и других компонената животне средине имају и бројни погони прехрамбене индустрије (производња млијека, производња и прерада меса и др.), клаонице, фарме пилића, постројења за управљање отпадом, каменоресци, те велики број сервиса и радионица за поправку и одржавање возила друмског саобраћаја.

Линијски извори загађења ваздуха су магистрални и регионални путеви који пресецају урбано подручје. Основу путне мреже на овом подручју чини магистрални пут М 16.1 Клашнице – Прњавор –Дервента и два регионална путна правца Р 476 Челинац – Прњавор и Р 474 Србац- Прњавор-Станари. Повишена концентрација полутаната (CO, NO_x, чађ)нарочито у непосредној зони путева, узрокована је фреквенцијом саобраћаја и факторима попут квалитета возила и саобраћајне инфраструктуре.

Загађења ваздуха издувним гасовима из аутомобила, као и загађења околине излијевањем зауљене отпадне воде, се могу јавити на локалитетима бензинских пумпи у урбаном подручју.

Више појединачних извора емисије полутаната у ваздух мањег капацитета на одређеном простору представља *површинске изворе загађења*. Површински извори загађења ваздуха на подручју урбанистичког плана су и објекти који обезбјеђују топлотну енергију из котловница за централно гријање и из локалних извора топлоте унутар просторија.

Као енергент најчешће користе дрво и дрвне отпатке, а рјеђе угаљ (дом здравља, већа предузећа) и друге енергенте као течено гориво, течни нафтни гас и електричну енергију. Њихов утицај је нарочито изражен током грејне сезоне. Узрок загађења атмосфере често је везан за постојање неефикасних енергетских објеката и нецентрализованог система гријања стамбеног, пословног и јавног простора.

Загађивање вода

Поуздана оцјена квалитета површинских и подземних вода је могућа уколико се за поређење и анализу користе резултати физичких и хемијских параметара који

одређују квалитет вода, забиљежени кроз дужи временски период. У супротном, квалитет или рањивост вода, као и вријеме трајања потенцијалних негативних утицаја на воде, се квалитативно процјењују на основу доступних информација, појединачних резултата мониторинга и научно-стручних сазнања.

На подручју Урбанистичког плана Прњавор протичу ријеке и потоци који припадају сливу ријеке Саве (подслив Укрина): Лишња, Вијака, Слатина, Радуловац, Ратковац и други. Ови водотоци су рецепијенти отпадних вода које се слијевају из испуста канализације и неуређених водопрпусних септичких јама без претходног пречишћавања.

Градско подручје је дјелимично покривено канализационом мрежом (50 % прикључености на канализациону мрежу у општинском центру), а ријеке Лишња и Вијака су у својству градског колектора за прикупљање отпадних вода из објеката. Минимални средњи протицај ријеке Лишње износи 0,32 m³/s, а укупно процјењено оптерећење органском материјом за 10.000 еквивалент становника, тј. повећање концентрације органске материје, износи 21,88 mg/l.

Ширење стамбених насеља у којима изградња канализационих система није пратила њихов развој, довело је до повећања оптерећења вода са комуналним отпадним водама.

Третман индустријских отпадних вода постоји само унутар појединих индустријских погона која подлијежу обавези прибављања еколошке дозволе и њихова технологија третмана је прилагођена врсти отпадних вода, те на тај начин задовољавају одговарајуће критеријуме. Иначе, индустријски отпади су пријетња животної средини због високих концентрација органских материја (крв из клаоница, уља, масти и ефлуенти из различитих производних процеса – дрвопрерада, металопрерада, производња грађевинских материјала и др.).

Поред загађења водотока комуналним и индустријским отпадним водама, квалитет површинских и подземних вода је угрожен потенцијалним расипањем загађивача какви су прашина, нафта и њени деривати, детерџенти, лако разградљиве материје, процједне воде отпадних материја, пестициди и минерална ђубрива. Велики извор загађења површинских и подземних вода представља испирање нитрата из стајског ђубрива у подручјима са интезивним узгојем стоке.

Према подацима из Елабората о испитивању узорак површинских вода из 2013. године, вода ријеке Лишња припада I и IV класи квалитета површинских вода у погледу вриједности укупних чврстих материја, нитратног азота, укупног фосфора, олова, кадмијума и никла, док остали параметри показују вриједности које одговарају II класи квалитета површинских вода.

Планом оперативног и националног надзорног мониторинга квалитета вода на ријеци Укрини обухваћене су и притоке ове ријеке када је на основу израчунатих индекса сапробности утврђено да ријека Вијака на локалитету Мачковац одговара бонитету III класе, што је узроковано органским оптерећењем и фекалним материјама.¹⁴ Вода у ријеци Вијаци се додатно загађује онечишћеном водом из рибњака. Класа квалитета водотока дефинисана је Уредбом о класификацији вода и категоризацији водотка (Службени гласник РС бр. 42/01), према којој воде водотока са урбаног подручја треба да задрже II класу квалитета.

Све подземне воде, осим прве издани у подручју насеља које су у II класи квалитета, категоризују се у I класу.

Недостатак континуираног мониторинга и контроле квалитета површинских и подземних вода отежава анализу стања и значајно утиче на избор одговарајућих мјера заштите.

Градско подручје Прњавора се водом снабдијева са градског водовода, док су на ширем подручју општине у функцији мањи локални системи. Према дугорочном програму снабдијевања питком водом становништва и привреде, водоводни систем Прњавор упућен је на вишефункционалну акумулацију Дренова.

Према резултатима испитивања квалитета вода акумулације Дренова и ријека Вијака и Дреновица, која су обављена 2003. године, уочен је негативан антропогени утицај и тренд пораста трофије који убрзано води ка све већој еутрофизацији акумулације Дренова. У испитиваном периоду, у акумулацији је доминирала зелена алга (*Pediastrum simplex*) која је индикатор већег органског оптерећења, са максимумом развоја у топлијем делу године. На основу бактериолошке анализе, квалитет вода акумулације Дренова и водотока Дреновица и Вијака се кретао у оквиру II класе бонитета, док је на основу састава и присуства кључних група макроинвертебрата, квалитет воде испитиваних водотока одговарао III класи бонитета.

Квалитет воде за водоснабдијевање из акумулације Дренова на ријеци Вијака је често лош и упућује на велики садржај фосфора, амонијака, органских материја и жељеза, као и велико бактериолошко загађење.

Практична имплементација плана заштите акумулације Дренова није проведена због чега функционалне зоне заштите нису постављене.

У оквиру контроле хигијенске исправности воде градског водовода Прњавор, током 2014. године узето је укупно 504 узорак воде. Резултати анализе показују да је вода у микробиолошком погледу хигијенски исправна, односно 2,77 % узорака нису задовољили исправност према одредбама Правилника.¹⁵ Резултати анализе воде на хемијске параметре показују да је вода у 40,08% случајева хигијенски неисправна и то због повећане концентрације калијум- перманганата (KMnO_4) и повећане концентрација жељеза.

Контролом хигијенске исправности воде за пиће потврђен је лош квалитет и присуство негативних антропогених утицаја. Људски фактор је узрочник и негативног утицаја на квалитет вода локалних водоводних система.

У току 2014. и 2015. године извршене су санације и уређења корита ријека Лишње (од Насеобине Лишње до ушћа у ријеку Вијаку), Вијаке (од ушћа ријеке Лишње до ушћа са током Радуловац), Радуловца и других (Илова, Мравица), чиме су се значајно смањиле потенцијалне штете од поплава и загађења.

Загађивање земљишта

Земљиште је условно обновљив ресурс који је често загађен и деградиран загађивачима из локализованих или расутих извора загађења, смањењем органске материје у земљишту, ерозијом, заузимањем земљишта изградњом, депоновањем отпадних материјала, бујицама и ерозијом и угрожавањем биодиверзитета.

Земљишни ресурси у обухвату урбанистичког плана Прњавор су изложени различитим негативним утицајима од којих су најчешћи непланска изградња објеката, неадекватно одлагање чврстог отпада, као и загађења материјама у ваздуху и отпадним водама.

Значајан дио пољопривредног земљишта трајно се изгуби услед бујичних поплава и ерозије земљишта на подручјима већег нагиба и уз ријечне токове.

У онечишћујуће материје спадају тешки метали и потенцијално опасни елементи (Cd, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb и Zn), полициклични угљиководици (ПАН), као и све штетне материје које услед нестручне примјене доводе до штете у животној средини.

Анализа квалитета земљишта је спроведена на појединим локалитетима у општини Прњавор који су изван обухвата урбанистичког плана, те одређују квалитет

земљишта у његовом ширем окружењу.¹⁶ Резултати мјерења параметара квалитета земљишта, у насељима Кулаши и Насеобина Лишња, показују задовољавајуће стање, обзиром на граничне вриједности параметара одређених Правилником о утврђивању количина штетних и опасних твари у земљишту („Службене новине Федерације БиХ“, број 72/09).

Испитивање хемијског састава земљишта и контролу плодности земљишта на којем се узгајају различите културе (рН, садржај хумуса, садржај лакоприступачног фосфора и садржај физиолошки активног калијума) врши Пољопривредни институт Републике Српске, Завод за агрохемију и агроекологију Бања Лука.

Управљање комуналним и осталим отпадом

Отпад са подручја обухвата стратешке процјене Прњавор се организовано сакупља и одвози на регионалну депонију на локалитету Рамићи у Бањој Луци. Удаљеност општинског центра од локалитета регионалне санитарне депоније је 54 km.

На основу броја становника по насељеним мјестима која припадају обухвату урбанистичког плана (12 837 становника према попису становништва 1991. године), као и броја корисника услуга комуналног предузећа, приказана је процентуалана покривеност домаћинстава услугом прикупљања и одвоза комуналног отпада која је у насељима Лужани (100%), Ратковац (100%), Мађино брдо (96%) и Прњавор (77%) највећа.

Према подацима јавног комуналног предузећа из 2013. године, организовано сакупљање и транспорт отпада се врши од 3.074 домаћинства на подручју града. Према резултатима из 2014. године укупна маса збринутог неопасног отпада на подручју општине износила је 5426 тшто је просјечна дневна количина отпада од 14, 87 t.

Отпад се сакупља у кантама и контејнерима запремине 120 l, 1,1 m³, 5 m³ или другим типским посудама за отпад у зависности од намјене објекта. Селективно прикупљање отпада врши јавно комунално предузеће (пет амбалажа, стакло, картон, најлон) и привредни субјекти регистровани за дјелатност рециклаже, откупа и продаје секундарних сировина (папир, картон, метални отпад у откупној станици Лишња и др.). Картон и папир се прикупљају и у намјенске контејнере који су постављени испред већих трговачких центара.

Јавно комунално предузеће врши сакупљање и одлагање посебних врста отпада, те према подацима из 2013. године сакупљено је и одложено 9,60 t отпада из клаоница и месница.¹⁹ Овај отпад се одвози на регионалну депонију у Рамиће. У 2014. години је била велика потражња за ову врсту услуге.

Одговорна лица у индустријским погонима су дужна прибавити План управљања отпадом, одредити одговорно лице за управљање отпадом, те склопити Уговор о преузимању и коначном збрињавању разних врста отпада са овлашћеним предузећима.

Медицински отпад се сакупља у намјенске контејнере и одвози у сарадњи са јавним комуналним предузећем.

Електронски и електронички отпад се привремено складишти и предаје овлашћеном предузећу за прикупљање и збрињавање опасног електронског отпада.

Сакупљање и третман грађевинског отпада није организовано.

Отпад са подручја обухвата стратешке процјене се организовано збрињава, те се само локализовано и у појединим случајевима може уочити непрописно складиштен отпад (велике количине расутог отпада око контејнера и сл.). Сметљишта са отпадним

материјама различитог састава и поријекла се могу запазити на одређеним локалитетима удаљеним од града.

Како би се у потпуности реализовао одржив систем упарвљања отпадом на подручју регије Бањалука, стратешким смјерницама и препорукума је предложена изградња трансфер станица на подручју припадајућих општина. На подручју општине Прњавор планирана је изградња трансфер станице на локалитету планиране индустријске зоне Вијака која се налази унутар обухвата стратешке процјене.

Бука

Појава буке у урбаним срединама је веома изражен проблем. Иако нема података о нивоу буке и акустичном оптерећењу у обухвату предметног плана, чињеница је да се у зонама саобраћајница, индустријских, услужних и других објеката могу забиљежити повишени нивои буке. Нарочито изражен утицај буке и вибрација се може јавити на локалитетима привредних објеката који се налазе уз магистрални пут М 16.1, јер укупан ниво буке потиче од више различитих извора (производни процеси, саобраћај и друго).

Мониторинг буке се врши само у близини објеката за које је према прописима из области животне средине неопходно прибавити еколошку дозволу, а у складу са Правилником о дозвољеним границама интензитета звука и шума („Службени лист СРБиХ“, број 46/89).

Сеизмолошке карактеристике

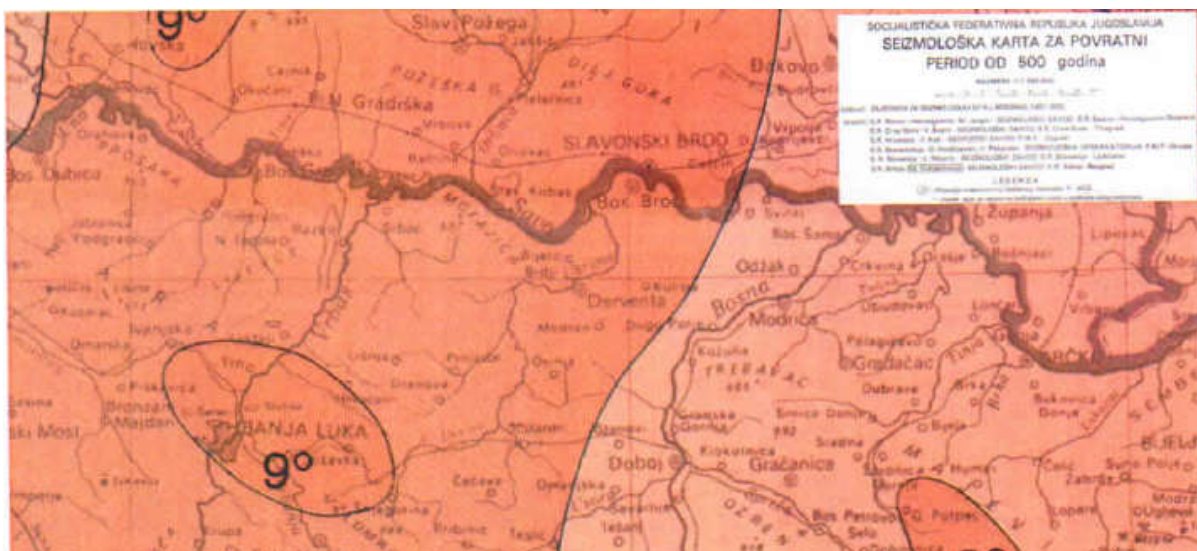
Шире подручје општине Прњавор припада подручју унутрашњих Динарида и Панонског базена. Због близине бањалучке сеизмичке зоне, савремена тектонска активност у овом региону се може оцијенити као високо интензивна о чему свједоче повремени јачи земљотреси генерисани током 19. и 20. вијека у неколико сеизмогених жаришта у ближој околини посматране области. Према подацима карата из Правилника о техничким мјерама и условима за грађење у сеизмичким подручјима, предметни простор се налази у зони максималног очекиваног интензитета потреса 8° MSK-64.

Синтеза основне сеизмичке активности, односно земљотреси који су се десили на подручју радијуса до 50 км од Прњавора у периоду до 2015.године а који су екстраховани из каталога земљотреса за БиХ са момент магнитуда $M_w > 4,0$ степена Рихтерове скале дате су у наредној табели:

Година	Лат.	Лонг.	Дубина	Магнитуда Mw
1969	45.04	17.55	17	4
1861	45.23	17.38	10	4.1
1935	44.72	17.17	3	4.1
1969	44.87	17.12	35	4.1
1984	44.53	17.19	4	4.1
1993	44.908	17.277	10	4.1
2009	45.07	17.04	3	4.1
2014	44.992	17.134	3	4.1
2015	44.517	17.56	2.6	4.1
1935	44.8	17.2	17	4.2
1936	44.77	17.92	23	4.2
1937	45.25	17.83	9	4.2
1955	45.13	17.68	21	4.2
1970	44.74	17.21	16	4.2
1984	44.57	17.18	10	4.3
1939	44.6	18.1	10	4.4
2011	44.748	17.366	3.8	4.4
1902	44.5	17.5	30	4.5
1968	45.03	17.14	16	4.5
1977	44.87	17.33	10	4.5
1990	44.65	17.63	1.6	4.5
1935	44.85	17.18	17	4.6
1940	44.79	18.23	17	4.6
1998	44.73	17.78	16	4.6
1935	44.9	17.1	8	4.7
1969	44.98	17.05	20	4.7
1970	44.77	17.19	8	4.7
1996	44.49	17.32	22	4.7
1935	44.9	17.1	11	4.8
1969	44.92	17.13	31	4.9
1950	44.88	17.36	18	5
1897	44.9	17.9	12	5.1
1969	44.88	17.22	18	5.2
1969	44.9	17.25	15	5.5
1981	44.85	17.33	16	5.7
1969	44.85	17.22	25	6.5

Из табеле се види да се најснажнији земљотрес догодио 1969. године са епицентром на подручју града Бања Лука.

Учесталост појављивања земљотреса, њихова врменско-просторна дистрибуција и јачина земљотреса условљене су сезмогеним карактеристикама жаришних зона којима земљотреси настају. Због тога се проучавањем законитости њиховог појављивања у одређеном региону уз примјену статистичких метода обраде података могу посредно проучавати и сеизмогене карактеристике самих сеизмоактивних зона.

Слика бр. 1. Сеизмолошка карта (Заједница за сезмологију СФРЈ, Београд 1987.)

Заштиту од земљотреса представљаће примјена принципа сеизмичког пројектовања објеката односно примјена сигурносних стандарда и техничких прописа о градњи у сеизмички активним областима. Тако се обезбјеђује одговарајући степен заштите људи, минимална оштећења грађевинских конструкција и континуитет у експлоатацији објеката од виталног значаја у периоду након земљотреса.

Фактори који имају значајан утицај на смањење повредљивости територије у случају земљотреса су изграђеност земљишта, густина насељености, системи изградње, спратност објеката, мрежа неизграђених површина и др. Због тога приликом планирања и градње сви ови фактори треба да буду оптимални како би се непосредно утицало на смањење негативних посљедица које земљотрес може проузроковати. Приликом планирања и пројектовања потребно је стриктно поштовати одредбе важећих законских и подзаконских прописа о техничким нормативима за пројектовање и изградњу објеката у сеизмичким подручјима.

1.4. Разматрана питања и проблеми животне средине у плану или програму и приказ разлога за изостављање одређених питања и проблема из поступка процјене за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају

Питања заштите животне средине су разматрана кроз валоризацију постојећег стања, процјену еколошког потенцијала зона и локација, утврђивање еколошког ризика из чега произилазе циљеви заштите животне средине које обухватају смјернице за безбједно коришћење простора, природних ресурса и мјере заштите животне средине.

Животна средина урбаног подручја Прњавора је изложена утицају различитих фактора који могу довести до њеног онечишћења, а који се најчешће манифестују као загађења околине отпадним водама из домаћинства и индустрије, емисијама полутаната из извора који обезбјеђују топлотну енергију, емисијама полутаната из процеса сепарације камена и производње асфалта, те као загађења настала од активности на изградњи инфраструктуре, стамбених и пословних објеката и кориштења земљишта у сврху пољопривредне производње.

На основу анализе стања по компонентама у области животне средине, најизраженији проблеми у урбаном подручју су:

- недовољно изграђен канализациони систем, као и

- испуштање отпадних вода у рецепијенте без претходног пречишћавања чиме се угрожавају екосистеми у површинским и подземним водама, те
- квалитет вода за водоснабдијевање становништва.
- Инфраструктура за управљање отпадом у простору није довољно развијена, а
- искориштавање рециклабилних компоненти је заступљено у недовољној мјери.

Ово је разлог стварања великих количина чврстог отпада различитих категорија које је потребно коначно одложити и збринути.

Мониторинг у животној средини је локализован и неконтинуиран. Проблеми у животној средини настају и као посљедица недовољно развијене свијести становништва о значају заштите животне средине и важности њеног унапређења.

На основу постојећих проблема дефинисани су општи и посебни циљеви заштите животне средине:

Општи циљ заштите животне средине за израду Урбанистичког плана општине Прњавор јесте:

- Одрживи развој здраве животне средине на цијелој територији града
- Рационално кориштење природних ресурса и енергената
- Очување и презентација природног и културно-историјског наслеђа.

Посебни циљеви заштите животне средине:

- Заштита свих изворишта за водоснабдевање питком водом, заштита водотока, заштита природних добара и шумских површина као природне основе за развој и заштиту животне средине.
- Заштита квалитета ваздуха кроз планирање заједничког система топлификације већих просторних цјелина гдје год је могуће и кориштење алтернативних и обновљивих извора енергије.
- Концепција управљања отпадом који подразумијева адекватно збрињавање свих врста отпада, изградњу рециклажног центра, и увођење система за рециклажу отпада.
- Институционално јачање одјељења за заштиту животне средине при општини, што има за циљ стварање основе за предузимање конкретних активности у рјешавању еколошких проблема општине.
- Имплементација мјера из локалног еколошког акционог плана (ЛЕАП-а).
- Израда катастра загађивања животне средине на подручју општине као основу за успостављање еколошког информационог система и система мониторинга животне средине.
- Дефинисање паркова природе, заштићених предјела и других категорија којима се поједина подручја издвајају, штите и са посебном пажњом користе.
- Сачувати површине обрадивог пољопривредног земљишта дјелотворном заштитом најплоднијег земљишта од преузимања у непољопривредне сврхе.
- Планирани нови инвестициони објекти морају задовољити ниво квалитета средине према одговарајућим стандардима и прописаним нормама. При издавању урбанистичке документације и техничких услова за све инвестиционе објекте – потенцијалне загађиваче, морају се обезбједити све потребне

сагласности и урадити анализе утицаја на животну средину. Инвестиционо технички програми морају да садрже техничко-технолошко рјешење за минимизирање емисије загађујућих материја у животну средину, а према важећим нормама и стандардима.

Стратешка процјена утицаја је урађена као свеобухватна процјена планских активности на животну средину, сагледавајући могуће глобалне негативне ефекте са приједлогом превентивних мјера заштите и унапређења животне средине.

Стратешком процјеном нису разматрани проблеми појединачних извора загађења, већ су дефинисане зоне могућих утицаја гдје су груписани према вјероватноћи испољавања. Такође нису разматрани прекогранични утицаји јер се такви не очекују.

1.5. Приказ припремљених варијантних рјешења која се односе на заштиту животне средине у плану и програму, укључујући варијантно рјешење нереализовања плана и програма и најповољније варијантно рјешење са становишта заштите животне средине

У поступку израде УП Прњавор нису разматрана варијантна рјешења која би имала утицаја на заштиту животне средине.

1.6. Резултати претходних консултација са заинтересованим органима и организацијама битне са становишта циљева и процјене могућих утицаја стратешке процјене

У складу са чланом 51. Закона о животној средини (Сл. Гласник РС бр. 71/12, 79/15) приликом израде Извјештаја о стратешкој процјени утицаја на животну средину обавезно је учешће јавности. Учесће јавности се остварује кроз мишљење заинтересованих страна и организација и учешће јавности.

Учесће заинтересованих страна и организација је остварено тако што је општински орган надлежан за припрему плана, Одјељење за просторно уређење и стамбено – комуналне послове Општине Прњавор, Нацрт Стратешке процјене утицаја на животну средину Урбанистичког плана ставио на јавни увид дана 06.11.2017. год. који је трајао 30 дана. Нацрт Извјештаја о стратешкој процјени био је иложен у просторијама Одјељења за просторно уређење и објављен је на званичној интернет страници www.opstina-prnjavor.net. У току трајања јавног увида, свако заинтересовано правно и физичко лице могло је дати своје мишљење, примједбе и приједлоге уписом у књигу примједби Одјељења за просторно уређење, у форми дописа путем општинске управе, у писменој форми путем поште или e-mail поштом opstina@prnjavor.ba.

У предвиђеном законском року Одјељење за просторно уређење примило је Мишљење у писаној форми на Нацрт Извјештаја од стране слиједећих институција:

- ЈП „Аутопутеви Републике Српске“ д.о.о.,
- Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС,
- Републички хидрометеоролошки завод Бања Лука,
- Републички завод за заштиту природног и културно-историјског наслијеђа Бања Лука,
- ЈП Пuteви Републике Српске д.о.о. Бања Лука.

Све пристигле примједбе у писаној форми су биле потврдног карактера на Нацрт Извјештаја о стратешкој процјени с тим да је:

- Републички хидрометеоролошки завод Бања Лука; доставио је одређене податке о сизолошким карактеристикама општине Прњавор а исте су у потребном домену уврштене у финални Извјештај о стратешкој процјени,
- ЈП „Аутопутеви Републике Српске“ д.о.о; достављене су примједбе које се односе на евалуацију планираних активности и то на аутопут Добој – Прњавор – Бањалука; примједба је уважена у складу са подацима из Урбанистичког плана јер се Извјештај о стратешкој процјени односи на Урбанистички план а не на постојеће стање.

У складу са законским прописима за предметни документ одржана је и јавна расправа о чијој организацији је извршено обавјештавање на огласној плочи и интернет страници општине Прњавор. Јавни позив за учешће на јавној расправи извршен је 28.11.2017. год. Јавна расправа одржана је 08.12.2017. год. у просторијама Скупштине општине Прњавор са почетком у 11.00 часова у сали Скупштине Општине Прњавор. На јавној расправи представник ЈНУ Института, заштите, екологије и информатике РС је презентовао Нацрт Извјештаја о стратешкој процјени који је трајао 30 минута. Представљена је методологија израде Извјештаја, законски основи израде, циљеви дефинисани урбанистичким планом, однос плана са другим стратешким плановима и др. подаци. Јавној расправи су поред представника Института били присутни и прдставници општине Прњавор и прдставник КП Парк. Након одржане презентације дата је могућност присутнима да дају примједбе и сугестије. Од стране еколошког инспектора општине Прњавор Милкице Митрић, дат је приједлог да се у тачки односи плана и програма са другим плановима и програмима уврсти и Стратегија управљања отпадом Републике Српске (2017-2026), што је и прихваћено.

На Нацрт Извјештаја о стратешкој процјени утицаја на животну средину Урбанистичког плана општине Прњавор у току јавне расправе нису дате друге сугестије нити примједбе.

У процедури учешћа јавности нису укључене консултације са заинтересованим органима, организацијама и јавности другог ентитета, Брчко Дистрикта или друге земље, с обзиром да реализација предметног пројекта неће имати значајан утицај на животну средину другог ентитета, Брчко Дистрикта или друге земље.

2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЈЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Општи и посебни циљеви стратешке процјене дефинишу се на основу захтјева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и приједлога у погледу заштите животне средине у плану или програму. На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процјене.

2.1. Општи и посебни циљеви

Основни циљ стратешке процјене је припремити стручну подлогу на основу које се питања животне средине и здравља људи, узимају у обзир приликом планирања развоја и на основу које се обезбјеђује одрживи развој. Поред овога, јавним расправама се омогућује учешће јавности, као и унапређује ниво очувања и побољшања стања животне средине.

Просторним планом Републике Српске, Стратегијом заштите природе и Националним акционим планом заштите животне средине (NEAP) дефинисани су општи циљеви у области заштите животне средине – очување природних добара у највећој могућој мјери и задржавање свих вриједности - почев од квалитета ваздуха и вода, биљног покривача, фауне, до глобалне заштите предјела и области, очување високог степена биолошке и пејзажне разноврсности и осигурање мјера за заштиту и оптимално коришћење природних ресурса.

Општи циљеви заштите животне средине на подручју Општине Прњавор проистичу из општих циљева заштите животне средине дефинисаних Законом о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Српске", бр. 71/12, 79/15), као што је:

- ✚ одрживо управљање, очување и заштита природних ресурса, рационално коришћење ресурса и такав начин рада привреде којим се осигурава обнова ресурса,
- ✚ смањење коришћења, спречавање оптерећивања, загађивања и нарушавања животне средине, побољшање и обнова оштећене животне средине,
- ✚ заштита људског здравља и побољшање услова животне средине за квалитет живота,
- ✚ међународна сарадња у заштити животне средине,
- ✚ пружања могућности за иницијативе и учешће јавности у дјелатностима које имају за циљ заштиту животне средине.

На основу захтјева и циљева у погледу заштите животне средине наведеним у плановима и стратегијама за потребе израде овог извјештаја дефинисани су општи циљеви стратешке процјене:

- ✚ Очување идентитета Прњавора као општине са ненарушеном животном средином;

- ✚ Одрживи развој здраве животне средине на цијелој територији општине кроз заштиту ваздуха, заштиту и одрживо коришћење вода и земљишта;
- ✚ Заштита биодиверзитета и станишта на подручју општине очувањем генетског и екосистемског биодиверзитета формирањем базе података кроз програме и пројекте очувања животне средине;
- ✚ Очување и презентација природног и културно-историјског наслеђа;
- ✚ Рационално и одрживо коришћење природних добара и ресурса;
- ✚ Унапређење управљања отпадом (по принципу смањење количине–поновна употреба–рециклажа–депоновање);
- ✚ Веће коришћење обновљивих извора енергије (биомасе, хидроенергије, соларне, геотермалне и енергије ветра);
- ✚ Смањење притиска од привредних, саобраћајних и стамбених активности на животну средину;
- ✚ Смањење и контрола антропогених активности који доводе до негативних климатских промјена;
- ✚ Развијање мониторинга стања животне средине;

2.2. Избор индикатора

За сваки од постављених посебних циљева стратешке процјене изабрани су индикатори у односу на које се оцјењују планска рјешења. Контролом индикатора планска рјешења се усмјеравају ка остварењу изабраних циљева.

Табела 3. Општи и Посебни циљеви и индикатори вредновања значајних утицаја урбанистичког плана на животну средину

Општи циљеви	Посебни циљеви	Индикатори за праћење стања
Очување идентитета Прњавора као општине са ненарушеном животном средином;	Заштита и очување постојећих паркова и планирање нових на подручју урбаних дијелова општине	-Површима под парковима у односу на укупну површину града и у односу на укупну површину урбаних дијелова. -Здравствено стање стабала у парковима
	Заштита и очување зелених појасева уз саобраћајнице	-Постојање зелених појасева уз саобраћајнице. -Број и дужина саобраћајница уз које не постоје зелени заштитни појасеви -Здравствено стање стабала уз саобраћајнице
Одрживи развој здраве животне средине на цијелој територији општине кроз	Заштита вода од загађења	-Начин снабдијевања водом односи се на питање о удјелу становништва које се снабдијева водом са централног система и удјелу становништва које се снабдијева водом из других извора.

заштиту
ваздуха,
заштиту и
одрживо
коришћење
вода и
земљишта;

Заштита земљишта од загађења

-Физичко-хемијске и бактериолошке карактеристике воде, тј. карактеристике воде које указују на њен квалитет и однос у поређењу са прописаним или препорученим вриједностима за квалитет воде за пиће.

-БПК₅ у водотоцима, тј. количина кисеоника потребна или потрошена за микробиолошко разлагање (оксидацију) органских материја у води (mg/l кисеоника потрошеног у пет дана на константној температури 20°).

-Присуство фекалних бактерија у води за пиће, тј. удио воде за пиће која садржи концентрације фекалних бактерија (%).

Начин пречишћавања отпадних вода, односи се на питање постојања уређаја за пречишћавање отпадних вода и проценат отпадних вода које се пречишћавају, тј. удио отпадних вода које се подвргавају неком облику третмана (%).

Карактер и структура отпадних вода, тј. квалитет отпадних вода у односу на прописани ниво (за рецепијента).

-Загађивање, деградација и деструкција земљишта (од чега су поједини негативни утицаји разматрани појединачно) односи се на промјене физичког и хемијског стања земљишта, изражена кроз величину подручја (ha) и интензитет промјена са погоршањем или побољшањем стања.

-Земљиште угрожено процесом ерозије, тј. мјера величине земљишта (ha) угрожена ерозивним процесима и његов удио у укупној предметној територији (%).

-Употреба минералних ђубрива, тј. обим кориштења ђубрива у пољопривреди по јединици површине пољопривредног земљишта (kg/ha).

-Употреба пестицида, односно кориштење пестицида по јединици површине пољопривредног земљишта.

-Контрола и мјерење квалитета земљишта, тј. начин на који се врши контрола земљишта (организована контрола земљишта или појединачна мјерења).

		-Присуство опасних и штетних органских и неорганских материја, тј. присуство потенцијално штетних еколошких утицаја на земљиште (садржај радионуклида и др.). -Амбијенталне концентрације загађујућих материја у урбаним срединама, тј. подаци о квалитету ваздуха изражени просјечним вриједностима концентрација полутаната за поједине године у поређењу са вриједностима према важећим законским прописима. Дакле, загађења ваздуха озонем, CO, суспендованим честицама, CO₂, NOx, лебдеће честице (µg/m³, ppm или ppb; или број дана % када су прекорачене граничне вриједности емисије). -Статистика обољелих, односно број обољелих, нарочито од респираторних обољења, узима се као показатељ загађења (сумпордиоксид, азотни оксиди и озон уз фотохемијске ефекте).
Заштита ваздуха од загађења		
Заштита биодиверзитета и станишта на подручју општине очувањем генетског и екосистемског биодиверзитета формирањем базе података кроз програме и пројекте очувања животне средине;	Заштита станишта	-Број и величина предјела са малим антропогеним утицајем који омогућују природне услове за живот и боравак биљног и животињског свијета
	Заштита биолошке разноврсности	-Површине под изабраним значајним екосистемима, односно процјена трендова у постојећим областима идентификованих значајних екосистема (површина одабраних врста екосистема km² или ha).
Очување и презентација природног и културно-историјског наслеђа;	Заштита природних добара и предјела и њихово одрживо кориштење	-Удио заштићених области у односу на укупну површину тј. површина заштићених екосистема изражена као удио у укупној површини екосистема (%). -Број споменика културе на подручју града који је заштићен од стране Републичког завода за заштиту природног и културно-историјског наслеђа Републике Српске
Рационално и одрживо коришћење природних добара и	Повећање површина под органском пољопривредном производњом	-Површина пољопривредног земљишта на којем се примјењује органска производња
	Заштита шума и шумског земљишта	-Удио шумског земљишта (%) у укупном земљишту, тј. удио природног и засађеног шумског

ресурса;		земљишта у укупном земљишном фонду.
	Рационална експлоатација минералних сировина	-Потрошња енергије, тј. укупна потрошња енергије (нафта, гас, угаљ, електрична енергија) на годишњем нивоу или укупна потрошња енергије према броју одређених потрошача. Количина експлоатисаних минералних сировина у односу на укупне билансне резерве те сировине (t/god или %).
	Повећање покривености прикупљања отпада на подручју града	-Сакупљање отпада, удио становништва у укупном броју становника подручја Плана који користи услуге организованог сакупљања отпада (%).
Унапређење управљања отпадом (по принципу смањење количине-поновна употреба-рециклажа-депоновање);	Уклањање дивљих депонија	-Депоније отпада, постојање дивљих одлагалишта отпада на предметном подручју.
	Смањивање количина отпада кроз поновну употребу и рециклажу отпада	-Стварање отпада, односно годишња количина комуналног чврстог отпада и других врста отпада (t/становнику). -Стварање опасног отпада, односно укупна годишња количина опасног отпада настала при индустријским и другим активностима. Према дефиницији опасног отпада (t/јединици БДП). -Количина отпада који се подвргава третману, тј. удио отпада који се подвргава рециклажи, компостирању и др.
Веће коришћење обновљивих извора енергије (биомасе, хидроенергије, соларне, геотермалне и енергије ветра)	Промовисање и увођење у јавне и приватне објекте обновљиве изворе енергије	-Број објеката који користе обновљиве изворе енергије соларне панеле, вјетроенергију, геотермалну енергију. -Број енергетских постројења која користе обновљиве изворе енергије, ради производње електричне или топлотне енергије, хидроелектране, вјетроенергане. -Кориштење и учешће обновљивих извора енергије у укупној потрошњи енергије.
Смањење притиска од привредних, саобраћајних и стамбених активности на животну средину	Смањити потрошњу воде у индустрији и у домаћинствима Смањити емисију буке из саобраћаја и индустријских постројења	Евиденција о потрошњи воде у индустрији и домаћинствима кроз обавезу уградње водомјера Еквивалтни ниво буке измјерен на границама саобраћајних коридора и на границама индустријских постројења
Смањење и контрола антропогених активности	Смањити емисију гасова који доводе до ефекта стаклене баште	Праћење климатских екстрема који се појављују на подручју града и то екстремних температура и падавина

који доводе до
негативних
климатских
промјена;

Развијање
мониторинга
стања животне
средине;

Мониторинг основних компоненти животне
средине (ваздуха, површинских и подземних
вода, и земљишта)

Мониторинг буке, вибрација и
електромагнетних зрачења који су последица
људских активности

Провођење бимониторинга

Успостављен мониторинг
основних компоненти животне
средине на подручју општине
којим се сакупљају и систематизују
резултати мјерења квалитета
ваздуха, површинских вода и
подземних вода и земљишта,
Успостављен мониторинг којим се
сакупљају и систематизују
резултати мјерења буке, вибрација
и електромагнетних зрачења,
Успостављен мониторинг биљног
покривача, фауне, здравственог
стања људи

3. ПРОЦЈЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА СА ОПИСОМ МЈЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Процјена могућих утицаја плана на животну средину садржи сlijедеће елементе:

- 1) приказ процјењених утицаја варијантних рјешења плана повољних са становишта заштите животне средине са описом мјера за спречавање и ограничавање негативних, односно повећање позитивних утицаја на животну средину;
- 2) поређење варијантних рјешења и приказ разлога за избор најповољнијег рјешења;
- 3) приказ процјењених утицаја плана и програма на животну средину са описом мјера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
- 4) начин на који су при процјени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине укључујући податке о ваздуху, води, земљишту, клими, јонизујућем и нејонизујућем зрачењу, буци и вибрацијама, биљном и животињском свијету, стаништима и биодиверзитету; заштићеним природним добрима, становништву, здрављу људи, градовима, општинама и другим насељима, културно-историјској баштини, инфраструктурним, индустријским и другим објектима или другим створеним вриједностима;
- 5) начин на који су при процјени узете у обзир карактеристике утицаја: вјероватноћа, интензитет, сложеност/реверзибилност, временска димензија (трајање, учесталост, понављање), просторна димензија (локација, географска област, број изложених становника, прекогранична природа утицаја), кумулативна и синергијска природа утицаја.

3.1. Приказ процјењених утицаја варијантних рјешења плана и програма повољних са становишта заштите животне средине са описом мјера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину

Стратешка процјена заштите животне средине је разматрана упоредо са израдом плана, при чему су разматрана и варијантна рјешења која представљају различите рационалне начине, средства и мјере реализације циљева плана у појединим секторима развоја, кроз разматрање могућности кориштења одређеног простора за специфичне намјене и активности, односно разматрање могућности кориштења различитих простора за реализацију активности која се планира.

Резултати реализације плана, као и утицаји на животну средину, могу се утврдити само поређењем са стањем прије изградње, са циљевима и варијантним рјешењима плана. За планове са дужим планским периодом и са већом неизвјесношћу реализације, метод израде сценарија модела развоја омогућује процјену позитивних и негативних ефеката варијантних рјешења плана.

У овом извјештају приказани су резултати стратешке процјене утицаја двије варијанте:

- план није усвојен, и
 план је усвојен и спроводи се.

У слиједећим табелама даје се процјена утицаја у односу на посебне циљеве стратешке процјене утицаја варијантних рјешења:

Табела 4. Процјена утицаја у односу на посебне циљеве стратешке процјене утицаја у двије варијанте

<i>Циљеви Стратешке процјене</i>		<i>План није усвојен</i>	<i>План је усвојен и спроводи се</i>
Очување идентитета Прњавора као општине са ненарушеном животном средином;	Заштита и очување постојећих паркова и планирање нових на подручју урбаних дијелова општине	—	+
	Заштита и очување зелених појасева уз саобраћајнице	—	+
Одрживи развој здраве животне средине на цијелој територији општине кроз заштиту ваздуха, заштиту и одрживо коришћење вода и земљишта	Заштита вода од загађења	—	+
	Заштита земљишта од загађења	—	М
	Заштита ваздуха од загађења	—	+
Заштита биодиверзитета и станишта на подручју општине очувањем генетског и екосистемског биодиверзитета формирањем базе података кроз програме и пројекте очувања животне средине;	Заштита станишта	—	М
	Заштита биолошке разноврсности	—	М
Очување и презентација природног и културно-историјског наслеђа	Заштита природних добара и предјела и њихово одрживо кориштење	—	М
	Заштита и реконструкција културно-историјског	—	+

	наслеђа		
Рационално и одрживо коришћење природних добара и ресурса	Повећање површина под органском пољопривредном производњом	—	+
	Заштита шума и шумског земљишта	—	+
	Рационална експлоатација минералних сировина	—	+
Унапређење управљања отпадом (по принципу смањење количине-поновна употреба–рециклажа–депоновање);	Повећање покривености прикупљања отпада на подручју града	0	+
	Уклањање дивљих депонија	—	М
	Смањивање количина отпада кроз поновну употребу и рециклажу отпада	0	+
Веће коришћење обновљивих извора енергије (биомасе, хидроенергије, соларне, геотермалне и енергије ветра)	Промовисање и увођење у јавне и приватне објекте обновљиве изворе енергије	0	+
Смањење притиска од привредних, саобраћајних и стамбених активности на животну средину	Смањити потрошњу воде у индустрији и у домаћинствима	—	+
	Смањити емисију буке из саобраћаја и индустријских постројења	—	М
Смањење и контрола антропогених активности који доводе до негативних климатских промјена	Смањити емисију гасова који доводе до ефекта стаклене баште	—	М
Развијање мониторинга стања животне средине	Мониторинг основних компопонети животне средине (ваздуха,	—	+

	површинских и подземних вода, и земљишта)		
	Мониторинг буке, вибрација и електромагнетних зрачења који су посљедица људских активности	—	+
	Провођење биомониторинга	—	+

+ тенденција позитивног тренда (унапређење животне средине)

- тенденција негативног тренда (деградација животне средине)

0 без значајних промјена (постојеће стање животне средине)

М зависи од примјене мјера заштите

3.2. Поређење варијантних рјешења и приказ разлога за избор најповољнијег рјешења

Поређена су варијантна рјешења према посебним циљевима стратешке процјене и секторима у плану. Варијантно рјешење 1 које се односи на неусвајање, а самим тим и неспровођење Плана очигледно је неповољније са свих аспеката области које је третирао План:

- 1) Природни ресурси (Пољопривредно земљиште и пољопривреда)
- 2) Природни ресурси (Шуме и шумско земљиште)
- 3) Хидротехничка инфраструктура
- 4) Становништво
- 5) Привреда
- 6) Стамбени фонд
- 7) Непривреда (Јавне службе)
- 8) Саобраћајна инфраструктура
- 9) Заштита животне средине
- 10) Заштита природних добара
- 11) Заштита непокретних културних добара.

Пољопривредно земљиште и пољопривреда

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Без плана	-	-деградација обрадивих и повећање еродибилних површина у брежуљкастом дјелу територије Града, повећање ризика од поплава загађење подземних и површинских вода -смањење и деградација квалитетног пољопривредног земљишта на пордучју града -загађивање земљишта чврстим отпадом и отпадним

		водама угрожавање екосистема депопулација села и смањење запослености
Са планом	-заштита пољопривредног земљишта од нерационалног/непланског заузимања у грађевинске и друге непољопривредне сврхе, -очување плодности земљишта, усвајањем савремених пољопривредних принципа, како би се развила органска пољопривреда, -подршку пошумљавању еродобилних и других пољопривредних земљишта најслабијег производног потенцијала и предузимању других мера заштите од ерозије, према редосљеду приоритета -унапређењем система управљања отпадом смањиће се продукција отпада, и унаприједити прикупљање и безбједно одлагање отпада	заузеће земљишта планираном саобраћајном инфраструктуром

Шуме и шумско земљиште

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Без плана	-	-повећање еродибилних површина земљишта у брежуљкастом дјелу општине, као и повећање ризика од поплава и клизишта.
Са планом	-попуњавање високих разрјеђених шума и вјештачки подигнутих разређених састојина; -реконструкција високих деградираних шума и вјештачки подигнутих деградираних састојина; -искоришћење потенцијала шума за рурални развој, туризам, ловну производњу и заштиту дивљачи; -организована и ефикасна заштита од потенцијалних угрожавајућих фактора (климатске промјене, пожари, вјетрови, загађивање земље, воде и ваздуха) на шумским подручјима; -очување биодиверзитета	-

Хидротехничка инфраструктура

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Без плана	-	-неконтролисано испуштање отпадних вода у руралном и периурбаном дјелу -загађење површинских и подземних вода -ризик од поплава и клизишта -контаминација тла и несигуран квалитет у локалним изворима воде за пиће -угрожавање биодиверзитета
Са планом	-унапређење квалитета вода -смањење ризика од поплава и клизишта -унапређење квалитета воде за пиће -праћење изворишта у периоду интензивног мућења изворишта -урађен план санитарне заштите изворишта -утврђене зоне и појасеви санитарне заштите на којима се налазе изворишта -извршена санација понора и ерозивних подручја -већа покривеност системом водоснабдјевања	-

Становништво

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Без плана	-	-дио становништва уз магистралне путеве и у урбаном дијелу изложен повишеном нивоу буке -дио становништва у урбаном дијелу града у току грејне сезоне изложен повишеним концентрацијама полутаната у ваздуху -изградња у поплавним подручјима и клизиштима повећава ризик за живот грађана и њихову имовину -изградња на плодном земљишту -контаминација земљишта чврстим и течним отпадом -депопулација и слаба запосленост
Са планом	-утврђивање нове стамбене	-

	политике -планом се избјегава градња на поплавним површинама и клизиштима -режимима заштите ограничава се могућност контаминације земљишта -ублажавање депопулације -развој система даљинског гријања -унапрјеђење обновљивих извора енергије	
--	---	--

Привреда

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Без плана	-	-емисије штетних материја у ваздух, -слабо третиране отпадне воде, -изградња нових објеката на пољопривредном земљишту, -небезбједно руковање индустријским отпадом, -нерационална потрошња енергетских ресурса, -неадекватна заштита животне средине
Са планом	-смањење штетних емисија у ваздух, -ефикасно пречишћавање отпадних вода услов за рад нових погона -изградња нових погона само у планираним зонама -руковање индустријским отпадом на безбједан начин -рационална потрошња енергетских ресурса -успостављен систем управљања заштитом животне средине, мониторинг и информисање	-

Стамбени фонд

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Без плана	-	-повећана загађеност ваздуха у урбаним зонама -повишена бука уз

		магистралне саобраћајнице -ризик од поплава и клизишта -депопулација сеоских насеља
Са планом	-избјегава се градња у поплавним подручјима и клизиштима -успоравање депопулације јачањем сеоских центара -организацијом насеља стварају се бољи услови за развој и запошљавање	-

Непривреда (Јавне службе)

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Без плана	-	-садашњи распоред и опремљеност јавних служби негативно утиче на задржавање становништва у селима и на ефикасност здравствених услуга
Са планом	-унапређење услуга	-

Саобраћајна инфраструктура

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Без плана	-	-повећање емисије и загађивања ваздуха -повећан ниво буке -изазива контаминацију тла утиче на повећање емисије гасова стаклене баште -повећана потрошња необновљивих ресурса -недовољна саобраћајна доступност села убрзава њихову депопулацију
Са планом	-квалитет путева допринијеће развоју привреде и порасту запослености, као и ублажавању депопулације руралног подручја. -изградња обилазница допринеће смањењу емисија и нивоа буке у граду и изграђеним дијеловима његове рубне зоне -повећање саобраћајне	-

	доступности	
--	-------------	--

Заштита животне средине

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Без плана	-	-повећање загађености ваздуха, вода и земљишта -неуспостављен систем управљања отпадом -угроженост здравља људи повећаним нивоом буке и вибрација
Са планом	-очување и побољшање квалитета животне средине (ваздух, вода, земљиште) -планским рјешењима заштите животне средине и режимима коришћења земљишта ограничава се могућност изградње нових објеката који могу да угрожавају животну средину -успоставља се систем за управљање животном средином и унапређење информисања јавности	-

Заштита природних добара

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Без плана	-	-недовољна брига о природним добрима
Са планом	-предложене мјере за дјелотворну заштиту, очување и унапређење природних добара	-

Заштита непокретних културних добара

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Без плана	-	-недовољна брига о заштићеним добрима
Са планом	-предложене планске мјере заштите	-

Могући позитивни и негативни ефекти варијанти плана показују слиједеће:

- У варијанти да се Урбанистички план не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду могу се очекивати само негативни ефекти код сваког сектора и ниједан позитиван ефекат у односу на циљеве стратешке процјене утицаја.
- У варијанти да се Урбанистички план имплементира могу се очекивати бројни позитивни ефекти у сваком сектору, који отклањају већину негативних тенденција у развоју општине Прњавор. У овој варијанти могу се очекивати и појединачни негативни ефекти у одређеним секторима плана, а који су неизбјежна цијена друштвено-економског развоја општине. То су слиједећи ефекти:
 - конверзија пољопривредног земљишта услед изградње, објеката саобраћајне инфраструктуре, пошумљавања, туристичких и пословних објеката,
 - у појасевима непосредно уз планиране путеве и центру општине могуће је повремено прекорачење граничних вриједности загађености ваздуха,
 - у појасевима непосредно уз планиране путеве и центру општине могуће је повремено прекорачење граничних вриједности нивоа буке.

На основу изнијетог може се закључити да је варијанта доношења предложеног плана знатно повољнија у односу на варијанту да се план не донесе.

3.3. Приказ процјењених утицаја плана и програма на животну средину са описом мјера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину

Вредновање значајних утицаја планских активности на животну средину извршено је путем квалитативне анализе и евалуације могућих утицаја. Значај утицаја могуће је утврдити према критеријумима који се користе као правила, норме или мјерила које треба уважавати у поступку оцјењивања и утврђивања циљева и одређивању приоритета у планирању простора.

Као кључни критеријуми за вредновање утицаја истичу се значај и величина утицаја. Значај утицаја представља обим физичког простора који може бити изложен дјеловању промјена у средини. Величина утицаја представља приказ негативних или позитивних ефеката од процијењеног дјеловања на животну средину, који се према величини промјена оцјењују као негативне и позитивне промјене. Вредновање карактеристика значајних утицаја извршено је према критеријумима који одговарају врсти планског документа.

Значај утицаја процјењује се у односу на величину (интензитет) утицаја и просторне размјере на којима се може остварити утицај. Утицаји, односно ефекти, планских рјешења, према величини промјена се оцјењују бројевима од -3 до +3, како је приказано у слиједећој табели. Овај систем вредновања примјењује се како на

појединачне индикаторе утицаја, тако и на сродне категорије преко збирних индикатора.

Табела 5. Критеријуми за вредновање величине утицаја

Величина утицаја	Ознака	О п и с
Критичан	- 3	Јак негативан утицај
Већи	- 2	Већи негативан утицај
Мањи	- 1	Мањи негативни утицај
Нема утицаја или нејасан утицај	0	Нема утицаја, нема података или није примјетиво
Позитиван	+ 1	Мањи позитивни утицај
Повољан	+ 2	Већи позитиван утицај
Врло повољан	+ 3	Јак позитиван утицај

Критеријуми за оцјењивање просторних размјера утицаја и њихово вредновање дати су у наставку СПУ:

Размјере утицаја	Ознака	О п и с
Глобални	G	Могућ глобални утицај
Државни	N	Могућ утицај на националном нивоу
Регионални	R	Могућ утицај у оквиру простора - регије
Општински	O	Могућ утицај у простору општине
Локални	L	Могућ утицај у некој зони или дијелу општине

Вјероватноћа да ће се неки процијењени утицај догодити у стварности такође представља важан критеријум за доношење одлука у току израде плана.

Скала за процјену вјероватноће утицаја која је кориштена приликом израде СПУ дата је у наставку:

Вјероватноћа	Ознака	Опис
више од 80%	VV	утицај извјесан
више од 50%	V	утицај вјероватан
мање од 50%	M	утицај могућ
мање од 1%	N	утицај није вјероватан

Поред тога, додатни критеријуми могу се извести према временској димензији утицаја. У том смислу може се дефинисати скала за процјену вјероватноће утицаја:

Временска димензија утицаја	Временска димензија, односно трајање утицаја у односу на временски хоризонт плана	Трајање утицаја	краткорочан (k) средњорочан (sr) дугорочан (d)
		Учесталост утицаја	повремен (p) сталан (St)

На основу критеријума процјене величине, просторних размјера, те на основу вјероватноће и учесталости утицаја планских рјешења на циљеве стратешке процјене, врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева стратешке процјене. Као општи циљеви стратешке процјене усвојено је слиједеће:

1. Очување идентитета Прњавора као општине са ненарушеном животном средином;
2. Одрживи развој здраве животне средине на цијелој територији општине кроз заштиту ваздуха, заштиту и одрживо коришћење вода и земљишта;
3. Заштита биодиверзитета и станишта на подручју општине очувањем генетског и екосистемског биодиверзитета формирањем базе података кроз програме и пројекте очувања животне средине;
4. Очување и презентација природног и културно-историјског наслеђа;
5. Рационално и одрживо коришћење природних добара и ресурса;
6. Унапређење управљања отпадом (по принципу смањење количине-поновна употреба–рециклажа–депоновање);
7. Веће коришћење обновљивих извора енергије (биомасе, хидроенергије, соларне, геотермалне и енергије ветра);
8. Смањење притиска од привредних, саобраћајних и стамбених активности на животну средину;
9. Смањење и контрола антропогених активности који доводе до негативних климатских промјена;
10. Развијање мониторинга стања животне средине;

Утицаји од стратешког значаја за су они који имају јак или већи (позитиван или негативан, нпр. у рангу –2, –3, +2,+3) ефекат на цијелом подручју плана или на вишем (регионалном, државном или националном) нивоу планирања, чији је утицај извјестан и који имају сталан карактер. На основу процјене утицаја појединачних планских рјешења на циљеве стратешке процјене, утврђују се значајни стратешки утицаји који су дати у наставку и представљају евалуацију утицаја:

Врста утицаја/ утицаја	Стратешки значајан утицај	Стратешки веома значајан утицај
позитиван	+2, O, VV, St,	+3, R или N, VV, St,
негативан	-2, O, VV, St,	-3, R или N, VV, St,
неутралан	-	-

У складу са врстом Плана и карактеристикама планског подручја одређене су карактеристике које одређују значајан утицај и то:

- Вјероватан и веома вјероватан утицај - **V и VV**
- Средњорочан и дугорочан утицај - **Sr и d**
- Повремен и сталан утицај - **p и St**

Дефинисана планска рјешења Урбанистичким планом, чија се евалуација врши су:

А. Становништво

1. Подизање стопе наталитета и елиминисање негативног природног прираштаја на нивоу обухвата плана до 2020. године;
2. Повратак дијела предратног становништва, превасходно из иностранства;
3. Смањивање емиграције из обухвата плана према ентитетском центру и иностранству;
4. Доношење општинске популационе политике.

В. Пољопривреда

1. Рационално коришћење и чување квалитетног расположивог пољопривредног земљишта за пољопривредну производњу,
2. Уређење и култивисање запушеног пољопривредног земљишта примјеном савремених агротехничких и хидротехничких мјера,
3. Наводњавање плодног пољопривредног земљишта,
4. Изградња неопходне инфраструктуре у области пољопривреде (сушаре, хладњаче, клаонице, изградња стакленика, пластеника, производња садног материјала...),
5. Привођење дијела неплодних и деградираних површина одговарајућој намјени,
6. Вршити сталну контролу плодности пољопривредног земљишта (сваке пете године) и смањивање на прописане стандарде штетних материја употребом пестицида и минералних ђубрива,
7. Подстицање процеса укрупњавања, специјализације и интензификације породичних пољопривредних газдинства,
8. Покретање и оживљавање пољопривредне производње у свим областима чиме би се створили услови за успјешније очување и побољшање пољопривредног земљишта у руралним дијеловима,
9. Издавање друштвене земље у вишегодишњи закуп пољопривредницима,
10. Обнова и развој задругарства или других облика организовања пољопривредних произвођача,
11. Производња ратарских култура прилагођених за брежуљкасто-брдско подручје као и воћарских култура,
12. Производња крмног биља, концентроване сточне хране за исхрану стоке, обзиром на велике површине под ливадама тј.максимално укључивање ливада у функцију сточарства,
13. Увођење органске пољопривредне производње,
14. Код коришћења пољопривредног земљишта, морају се уважити еколошки принципи коришћења пољопривредног земљишта који се

огледају у сталној контроли плодности пољопривредног земљишта и кориштење на прописане стандарде хемијских инпута (пестициди, минерална ђубрива),

15. Законски регулисати бесправну изградњу на пољопривредном земљишту.

С. Шумарство

1. Повећање стабилности шумских екосистема,
2. Трајно задржати садашње стање вриједности и шумовитост и радити на побољшању тога стања ради општекорисних функција шума и очувања животне средине,
3. Трајно остварење што веће продукције дрвне масе по величини и квалитету, трајно остварење што већег приноса, у складу са потребама по квалитету и врстама дрвећа,
4. Превођење ниских и високих деградираних шума, у високе шуме,
5. Остварење дугорочног циља, етапно остварујући што веће учешће вриједнијих врста дрвећа и што боље кориштење природних услова станишта,
6. Стварање услова за што већу продуктивност рада у области узгоја, заштите и искоришћавања шума,
7. Шумско-узгојни радови на мелиорацији и конверзији шума у више узгојне и састојинске облике,
8. Подизање нових шума вјештачким путем, садњом шумских садница и сјетвом сјемена шумског дрвећа, као и утврђивање станишта за подизање плантажа топола, нарочито у приватном власништву,
9. Остварење што повољнијих економских ефеката власника шума,
10. Промоција шуме као мјеста за одмор, туризам, спорт и рекреацију,
11. Анимирање шире друштвене заједнице на заштити природе.

Д. Становање

1. Оптимално коришћење простора урбаног подручја, за складан друштвено-економски развој и просторни размјештај физичких структура, рационално коришћење изграђених капацитета и максимална заштита природних и културних вриједности животне средине,
2. Стварање функционално просторне организације града у циљу превазилажења разлика између села и града, између осталог и кроз дисперзију становања,
3. Обезбједити здраве услове становања кроз задовољавање основних потреба становника (физиолошких, психолошких, социолошких и др),
4. Створити равноправне и уједначене услове за живот у свим зонама становања,

5. Реализацији стамбене изградње треба да претходи и да је прати, јединствено истраживање, планирање и пројектовање,
6. Мјерама економске и урбанистичке политике миграције пожељно је усмјерити становништва, како би се на простору града постигло, максимално 60% становништва цијеле Општине,
7. Полазећи од пројектованог броја становника у обухвату урбанистичког плана Прњавора, потребно је мјерама популационе, социјалне, економске и урбанистичке политике, обезбиједити глобални размјештај, тако да се број становника у ужем урбаном подручју повећа са садашњих 10544 становника на 11626 становника,
8. Сваком домаћинству, планерски обезбиједити могућност да до 2037. године има стан, подразумијевајући и замјенске станове, иако је стамбени суфицит изражен,
9. Повећати стандард становања са 24 m² корисне стамбене површине по становнику на 30 m² по становнику у становима у вишепородичним објектима - зградама, а с обзиром на суфицит стамбеног фонда у индивидуалном сектору, задржати достигнуту корисну површину од 56m² по становнику у становима у објектима индивидуалног становања,
10. Остваривање планиране програмске величине просјечног стана од 73m² бруто грађевинске површине по домаћинству као усвојени стандард становања за 2037. годину,
11. Повећати укупни комфор становања у смислу обезбјеђења пратећих садржаја за квалитетно становање, као што су снабдјевачки, услужни и културни садржаји, потребне површине отвореног простора јавних, поплочаних и зелених површина, дјечијих игралишта, зона мирујућег саобраћаја итд,
12. Омогућити разноврсну понуду локација и услова за стамбену изградњу у смислу дефинисања нових локалитета за различите типове стамбене изградње и усвајања система ревитализације и уређења запуштених стамбених четврти у циљу њихове боље функционалне и просторне искориштености, те заштите постојећим квалитетних стамбених насеља од девастације,
13. Постизање оптималних густина и квалитета становања у свим дефинисаним зонама, у циљу формирања квалитетне континуалне урбане матрице града и заштите ресурса шумског и пољопривредног земљишта у ширем урбаном подручју,
14. Увођење јасне стамбене политике за угрожене категорије становништва у складу са европским стандардима,
15. Стварање мјешовитих зона становања, пратећих садржаја и рада у складу са новим тенденцијама планирања градова у смислу остваривања компактне, атрактивне и разноврсне урбане матрице,
16. Омогућити изградњу стамбених насеља и групација за одређене рањиве категорије становништва
17. Поддржати изградњу стамбених групација за младе , перспективне људе.

Е. Инфраструктура

1. Предвидјети нова, квалитетна и дугорочна рјешења,
2. Извршити изградњу и повезивање нових саобраћајница кроз урбано подручје, како би се стекли услови за диференцирање локалног и транзитног саобраћаја и смањила непотребна кружења,
3. Реконструисати и доградити путну мрежу за све видове саобраћаја, изградњом нових дионица, обезбиједити алтернативне правце кретања дуж најоптерећенијих видова кретања,
4. Формирати основну уличну мрежу у функцији планираног размјештаја активности и становања,
5. Изградити површине за мирујући колски саобраћај, а посебно у централној зони града,
6. Предвидјети раздвајање пјешачког и колског саобраћаја у централној зони са остваривањем одговарајућих пјешачких зона (тргова, паркова, стаза и сл.),
7. Санација, реконструкција и проширење водоводне и канализационе мреже,
8. Елиминација губитака у водоводној мрежи,
9. Смањење степена мијешања оборинских и фекалних вода,
10. Програм заштите површинских вода и приобаља,
11. Прилагођавање постојећих и изградња нових електроенергетских капацитета у циљу обезбјеђења и сигурности напајања постојећих и нових потрошача на подручју општине Прњавор,
12. Да би се обезбједила квалитетнија испорука електричне енергије потрошачима и да би се напојни извори приближили потрошачима потребно је планирати изградњу 110 kV постројења са прикључним далеководом. Наведеном изградњом дистрибутивно подручје РЈ „Електродистрибуција“ Прњавор снабдијевало би се електричном енергијом из двије (2) напојне тачке, чиме би се смањиле дужине средњенапонских водова, а тиме би се смањила преоптерећеност 20 kV мреже, те смањили и губици електричне енергије у средњенапонској мрежи,
13. Реконструкцију 20 kV кабловске мреже на градском подручју (неке од планираних траса су реконструисане) уз новоизградњу више дионица кабловских водова, који ће допринијети квалитетнијем снабдијевању градског подручја у складу са регулационим плановима града,
14. Реконструкцију и модернизацију постојећих дистрибутивних ТС и изградњу одређеног броја нових трафо-станица 20/04 kV на градском подручју,
15. Планирано смањење губитака у електроенергетским дистрибутивним мрежама и приближавање републичком просјеку од 14 % губитака.

16. Изградњом привредних капацитета потребно је више пажње посветити изградњи преносних водова, што ће проузроковати и већу потрошњу електричне енергије и мање губитке у водовима,
17. На основу програмских елемената развоја општине који су обухваћени урбанистичким планом и регулационим плановима подручја Прњавора, те услова за димензионисање електроенергетских мрежа, процијениће се потрошња енергије и планирати изградња нових електро-енергетских постројења за плански период. Према условима планских потреба одредиће се услови и планови обезбјеђења ел. енергије у границама општине Прњавор,
18. Планским документом планирана је типизација свјетиљки уз побољшање карактеристика освјетљености постојећих и планских саобраћајница. Расвјету у насељима извести у складу са важећим ЈУ стандардима и препорукама ЈКО за поједине типове расвјете,
19. Постојећу поштанску мрежу реконструисати и доградити тако да се створе могућности за пружање ширег обима поштанских услуга,
 - повећати број поштанских шалтера,
 - планирати увођење савремених електронских система у процес поштанског саобраћаја,
20. Омогућити поуздану телекомуникациону мрежу, која је у стању пратити и у зависности од заинтересованости корисника омогућити увођење модерних телекомуникационих технологија,
21. Обезбједити довољан капацитет и за будућа проширења мреже,
22. Телекомуникационе каблове што више склонити под земљу како због естетике простора тако и због њихове заштићености
23. Развијати нове услуге и сервисе у складу са интересом корисника.
24. Концепција развоја је произишла из Просторног плана Републике Српске у којем се предвиђа изградња аутопута Лакташи - Прњавор- Добој. Дионица Добој – Прњавор је већ пуштена у рад док су у току извођење радова на дионици Прњавор – Бањалука (Лакташи). Планирани аутопут представљаће везу између два аутопута Бањалука - Градишка и аутопута коридора VС. Постојећи магистрални пут М16.1 Лакташи - Прњавор - Дервента преузима функцију главне градске саобраћајнице (обилазнице) око централног подручја насељеног мјеста Прњавор.
Измјештање трасе регионалног пута Р 474 Прњавор - Србац долином ријеке Вијаке и Илове, кроз Бабановце до насеља Караћ гдје би се траса регионалног пута спојила на постојећу трасу пута.

Г. Систем зелених површина

1. Унаприједити постојећи систем зелених површина, тако да буде у корелацији са осталим функцијама града,
2. Приликом планирања и реализовања нових стамбених насеља планирати и уређење стамбених блокова који треба да садрже простор нормиран за потребе свих корисника,

3. Са аспекта заштите и унапређења амбијенталног простора на урбаном подручју Прњавор, потребно је анализирати зелене површине и амбијенталне садржаје градског подручја општине Прњавор. Може се констатовати да су у том погледу нарушени амбијентални услови живота. Зелена површина од 22.854 m² је недовољна за прописане стандарде за насељено мјесто величине Прњавора.

G. Заштита животне средине

1. Заштиту подземних и површинских вода од загађења путем свеобухватног каналисања и пречишћавање отпадних вода из насеља и индустрије;
2. Заштиту земљишта од загађења хемикалијама током интензивних пољопривредних активности, изградње објеката и инфраструктуре, загађења аероседиментима, одлагањем отпада на неподвижним мјестима, итд.;
3. Успостављање одрживог система управљања отпадом који подразумијева смањење стварања отпада, поновну употребу и рециклажу економски оправданих компоненти отпада за које постоји тржиште, као и пружање комуналних услуга свим корисницима на предметном подручју;
4. Заштиту ваздуха од загађења путем обезбјеђења јединственог систематоплификације, контролисања аерозагађења од саобраћаја, као и поштовање микроклиматских услова при избору локација за производне објекте, активирањем постојећих и изградњом нових постројења за пречишћавање ваздуха код индустријских погона, кориштењем алтернативних горива, итд.);
5. Рационално кориштење електричне енергије и изградњу енергетски ефикасних објеката;
6. Заштиту од буке кроз адекватно планирање саобраћајница и регулисање саобраћајних токова, правилно лоцирање извора буке у односу на пријемник, контролисање буке, пројектовање заштитних зона и појасева за спречавање ширења буке у околину, итд.);
7. Заштиту вегетације и унапређење пејзажних вриједности (заштиту одсјече дрвећа, различитих болести и елементарних непогода).

H. Културно-историјско наслеђе

1. Утврђивање систематске евиденције свих објеката културно-историјског наслеђа (укључујући и оне који нису била на списку заштићених у претходном режиму заштите);
2. Прикупљање података о уништеним археолошким локалитетима и отуђеном покретном археолошком материјалу;

3. Утврђивање приоритета у археолошким истраживањима, те конзерваторско- рестаураторским радовима на основу валоризације и утврђеног степена угрожености археолошких локалитета;
4. Спровођење планова за заштиту (идентификација, проучавање, валоризација, конзервација, презентација) и ревитализацију која подразумијева цјеловиту обнову, оживљавање укупног културно-историјског наслеђа на територији обухвата Урбанистичког плана а и шире (на територији општине Прњавор);
5. Чување и унапређење градитељског наслеђа као културно-умјетничког остварења и свједочанстава историје и културе;
6. Очување и унапређење културно-историјског наслеђа кроз принципе одрживе заштите;
7. Активација локалне заједнице - корисника простора, промовисањем значаја културно- историјског наслеђа, односно подизање свијести и разумијевање шире јавности о његовој важности за идентитет и друштвену заједницу.

I. Урбани стандард

1. Циљ је стварање савременог европског града у мјери човјека, уважавајући одрживи развој,
2. Урбани стандард ће представљати оптималне величине стамбене површине, слободних јавних површина, зелених површина по кориснику, оптималне величине отворених и затворених простора у области школства, здравства, социјалних установа, установа културе, у области спорта и рекреације, снабдијевању , трговини, услугама , угоститељству., у свим областима инфраструктуре, са посебним освртом на оптимално рјешење мирујућег саобраћаја,
3. Висок ниво заштите човјекове средине као и оптималне густине становања, привреде и насељености ,такође представљају циљ у остварењу урбаног стандарда.

J. Урбани развој

1. Инфраструктура која доприноси еколошки одрживом коришћењу ресурса;
2. Смањење отпада и одговарајуће управљање отпадом;
3. Енергетски ефикасан саобраћај;
4. Компактне форме коришћења земљишта;
5. Интегрисано планирање саобраћаја и коришћења земљишта;
6. Процјена и надгледање локалне животне средине;
7. Сарадња са удружењима грађана у спровођењу програма заштите животне средине;
8. Смањење економске и друштвене поларизације;

9. Интеграција маргинализованих друштвених група у активности усмерене ка одрживости.

К. Организација простора

1. Дефинисање реалних просторних могућности за раст и развој града. Истовремено, ово подразумијева успостављање хармоничног односа развоја града према природном и створеном окружењу, односно, очувању и унапређењу животне средине,
2. Оптимално коришћење простора урбаног подручја, за складан друштвено-економски развој и просторни размјештај физичких структура, рационално коришћење изграђених капацитета и максимална заштита природних и културних вриједности животне средине као услова природне репродукције човјека и друштва,
3. Стварање функционално просторне организације града у циљу превазилажења разлика између села и града, између осталог и кроз дисперзију становања,
4. Дефинисање и реализовање квалитетних регионалних односа,
5. Стварање просторне организације «града» која омогућује сталан и перспективан развој и стварање услова за складан развој. Ово подразумијева задовољавање основних човјекових потреба,
8. Формирање и усавршавање урбане структуре «града» кроз дефинисање регулације и услова изградње и реконструкције за поједине зоне (цјелине),
9. Заштита човјекове средине у сврху стварања оптималних услова за здрав и пријатан живот. То представља успостављање склада креативне хармоније природних и створених вриједности, његовање и подизање зеленила, заштита водотока као општег друштвеног добра, постизање таквих густина насељености које омогућују здраве и хумане градске амбијенте у којима се лако успостављају друштвени контакти,
10. Утврђивање мјера заштите средине и заштите културно-историјског наслеђа.
11. Стварање оптималних просторних услова за несметани развој привредних капацитета и њихово укључивање у међународне економске токове,
12. Учинити град безбједним од елементарних и других катастрофа у будућем развоју кроз планирање мјера заштите у физичким и просторним структурама,
13. Дефинисање потребних објеката и мрежа техничке инфраструктуре и саобраћаја за период до 2037. године.

У наставку се даје процјена планских циљева урбанистичког плана у односу на опште циљеве стратешке процјене посматрајући величину утицаја, просторне размјере утицаја, процјену вјероватноће и скалу вјероватноће утицаја:

Редни број	Планска рјешења урбанистичког плана	Општи циљеви стратешке процјене у односу на величину утицаја, просторне размјере утицаја, процјену вјероватноће и скалу вјероватноће утицаја									
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1.	Становништво: тачке 1, 2, 3 и 4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	Пољопривреда: тачке 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15	+1, O, M, d	+1, O, M, d	-1, O, M, st	-1, O, M, d	0, O, M, d	0	0	-1, O, M, sr	0, N	+1, O, M, sr
3.	Пољопривреда: тачка 4	N	-1, L, M, d	-1, L, M, d	-1, L, M, sr	-1, L, M, d	-	-	-1, L, M, sr	-1, L, M, sr	-
4.	Шумарство: тачке 1 до 11	+2, O, V, d	+2, O, V, st	+2, O, V, d	+1, O, V, d	+1, O, V, d	-	+1, O, M, d	-	-	-
5.	Становање: тачке 1 до 17	-	0, L, M, sr	-	-	-	+1, L, M, d	-	+1, O, V, d	-	-
6.	Инфраструктура: тачке 1, 4, 6, 8, 9, 10, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 23	N	+1, L, M, d	N	-	-	-	N	+1, L, M, d	N	-
7.	Инфраструктура: тачке 2, 3, 5, 7, 11, 12, 13, 14, 16, 22	N	-1, L, M, kr	N	-	N	-	N	N	N	-
8.	Инфраструктура: тачка 24	-2, O, VV, st	-2, O, VV, st	-2, O, VV, st	-2, O, VV, st	-	-	N	N	N	-
9.	Систем зелених површина: тачке 1, 2 и 3	+2, O, V, d	+1, O, V, d	+1, O, V, d	+1, O, V, d	-	-	-	+1, O, M, d	N	N
10.	Заштита животне	+2,	+2,	+2,	+2,	+2,	+2,	+2,	+2,	+2,	+2,

	средине: тачке 1 до 7	O, VV, st	O, VV, st	O, V, d	O, V, d	O, V, d	O, VV, st	O, M, d	O, V, d	O, M, d	O, M, d
11.	Културно-историјско наслијеђе: таčke 1 до 7	+2, O, VV, st	+2, O, V, st	+2, O, V, st	+2, O, VV, st	+2, O, V, d	N	N	N	N	N
12.	Урбани стандард: таčke 1, 2 и 3	+2, O, VV, st	+2, O, V, st	+2, O, M, d	+2, O, M, d	+2, O, M, d	+1, O, M, d	+1, O, M, d	N	N	+1, O, M, d
13.	Урбани развој: таčke 1 до 9	+2, O, M, d	+2, O, M, d	+2, O, M, d	+2, O, M, d	+2, O, M, d	+2, O, M, d	+2, O, M, d	+2, O, M, d	+2, O, M, d	+2, O, M, d
14.	Организација простора:	+2, O, M, d	+2, O, M, d	+1, O, M, d	+1, O, M, d	+1, O, M, d	+1, O, M, d	+1, O, M, d	+2, O, M, d	+1, O, M, d	+1, O, M, d

Евалуација утицаја

На основу претходних анализа утицаја извршена је идентификација значајних и веома значајних утицаја планских рјешења и њихова евалуација, што је представљено у наставку:

✓ Знајани утицаји:

Редни број	Мјера/активност из Плана управљања	Ознака циља СПУ	Ранг	Образложење
1.	Сектор Заштита животне средине: планиране активности таčke од 1 до 7, напред наведено у СПУ	1, 2 и 6	+2, O, VV, St	планиране активности ће имати веома позитиван дугорочан ефекат на очување идентитета општине, одрживи развој животне средине и унапређење управљања отпадом, у складу са циљевима стратешке процјене бр.1, 2 и 6
2.	Сектор Културно-историско наслијеђе: планиране активности таčke од 1 до 7 напред наведено у СПУ	1 и 4	+2, O, VV, St	планиране активности ће имати веома позитиван дугорочан ефекат на очување идентитета општине и очување природног и културно-историјског

				наслијеђа општине, у складу са циљевима стратешке процјене бр.1, и 4
3.	Сектор Урбани стандард: планиране активности тачке од 1 до 3 напред наведено у СПУ	1	+2, O, VV, St	планиране активности ће имати веома позитиван дугорочан ефекат на очување идентитета општине са ненарушеном животном средином, у складу са циљевима стратешке процјене бр.1,
4.	Сектор Инфраструктура: планирана активност тачка бр. 24 напред наведено у СПУ	1, 2, 3 и 4	-2, O, VV, St	планиране активности ће имати већи негативан утицај на животну средину општине у смислу циљева стратешке процјене бр.1, 2, 3 и 4

✓ Веома значајни утицаји:

- нису идентификовани током евалуције утицаја.

Из анализе утицаја планских рјешења у односу на стратешке циљеве заштите животне средине приказе у претходној табели може се закључити слиједеће:

- Од укупно 113 планираних активности подијељених у 11 сектора Урбанистичког плана општине Прњавор, идентификовано је 18 значајних утицаја који остварују значајан ефекат у односу на циљеве СПУ док веома значајни утицаји нису идентификовани. Од 18 значајних утицаја свих 17 има позитиван утицај на одређене сегменте животне средине и очување идентитета општине Прњавор док 1 активност има значајно негативан утицај изградња аутопута Прњавор – Добој, дионица Прњавор – Лакташи чији су радови у току извођења кроз територију општине. Ова активност ће се детаљније регулисати приликом израде документације нижег реда, односно прибављања документације до добијања еколошке дозволе.

3.3.1. Мјере за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину

На основу идентификованих значајних утицаја, који се јављају као посљедица планских рјешења предвиђених Планом, у наставку су дефинисане мјере за поједине сегменте животне средине, које потребно предузимати током реализације плана:

Мјере за заштиту квалитета ваздуха:

- Заштиту ваздуха од загађивања спроводити спровођењем континуираног мониторинга квалитета ваздуха,
- Коришћење енергената (гас, биомаса и сл.) са мањим емисијама загађујућих материја у ваздух, у топланама које служе за градско гријање,
- Измјештање теретног саобраћаја из градског језгра,
- Очување и проширење површина под парковима,
- Увођењем обавезне процјене утицаја појединачних Пројеката на стање и квалитет ваздуха, уз постицање избора најбоље понуђених рјешења и еколошки прихватљивих технологија и енергената,
- Процјеном еколошког капацитета зона и локација при реализацији појединачних Пројеката и зона (индустријских зона прије свега) са аспекта утицаја на квалитет ваздуха,
- Препорукама, обавезујућим и стимулативним мјерама за коришћење обновљивих извора енергије при реализацији Пројеката - објекта већих капацитета и инфраструктурно значајних,
- Обавезним мјерама биолошке заштите (озелењавање, пејзажно уређење) при формирању зона и појасева са приоритетном функцијом заштите, посебно у зонама утицаја емитера загађујућих материја (пословне зоне, каменоломи, депонија комуналног отпада, фреквентни саобраћајни правци и сл),
- Израде катастарга загађивача ваздуха по јединственој методологији,
- Обавезом уградње уређаја за пречишћавање ваздуха (ефикасних филтерских система) за објекте и пројекте потенцијалне изворе аерозагађења,
- Стимулација и препорука за коришћење еколошких горива у саобраћају.

Мјере за заштиту квалитета површинских и подземних вода:

- Заштита изворишта водоснабјевања поштовањем услова зона санитарне заштите;
- Израда катастра загађивача вода и катастра отпадних вода;
- Све активности у простору (производне, прерађивачке технологије) које утичу на промјену квалитета воде у водоносним слојевима или површинским токовима, морају бити усмјерене на спрјечавање штетног утицаја и обезбјеђивање захтјеваног квалитета воде, тј. увођењем предтретмана до нивоа за захтјевану класу према Уредби о класификацији вода и категоризацији водотока („Службени гласник Републике Српске" број 42/01), и према Правилницима о условима испуштања отпадних вода у површинске токове и систем јавне канализације („Службени гласник Републике Српске" број 44/01);
- Истовремено са изградњом градског постројења за пречишћавање отпадних вода треба осигурати правилну манипулацију и диспозицију свих муљевитих материја које настају у процесу пречишћавања вода; исто се односи и за појединачна постројења мањих капацитета,
- Забрана испуштања загађених и отпадних вода у ријеке, потоке и приобаља, као и поштовање свих мјера заштите вода;
- Адекватно одвођење отпадних вода у свим насељима у општини, ширење канализационе мреже,

- У дјеловима насеља гдје не постоји канализациона мрежа, или гдје ће се касније фазно реализовати, обавезан услов је диспозиција отпадних вода у прописне септичке јаме,
- Постојеће септичке јаме које не задовољавају санитарно-хигијенске услове потребно је санирати и ревитализовати према нормативима и условима заштите,
- Забрана одлагања отпада свих врста у приобаљу, односно санација дивљих депонија и рекултивација земљишта;
- Изградња заштитних појасева на водотоцима и бујичним токовима је неопходна за спречавање ширења загађења из загађених водотока,
- Заштиту вода од концентрисаних и расутих извора загађивања и ревитализацију деградираних рјечних токова, заштиту од поплава, бујица и успјешно коришћење рјечних вода,
- Искључивање изградње објеката потенцијалних извора загађења у приобаљу;
- За све објекте и радове, потенцијалне изворе загађивања површинских и подземних вода, обавезна је израда Процјене утицаја на животну средину,
- Контролисано примјеном хемизације и органских ђубрива, утицати на очување квалитета површинских и подземних вода,
- Водене површине намијењене спорту и рекреацији неопходно је користити и одржавати у складу са важећим прописима уз обавезно континуирано праћење стања квалитета воде у купалишној сезони.

Мјере за заштиту квалитета земљишта:

- Израда еколошко-биолошке основе са избором одговарајућих врста за озелењавање и пејзажно уређење јавних површина и функционалних заштитних зона,
- Мјере забране депоновања свих врста отпада на површинама које за ту намјену нису стриктно одређене и процјеном утицаја утврђене,
- Потпуна рекултивација земљишта напуштених јаловишта и површина под дивљим депонијама, чишћење и уношење хумуса, биолошка рекултивација,
- Мјере забране просипања и излијевања свих врста отпадних вода на земљиште,
- Заштита пољопривредног земљишта од губитка из примарне пољопривредне производње - забрана градње на квалитетном пољопривредном земљишту,
- Израда Програма за процјену квалитета и праћење стања пољопривредног земљишта, као ресурса за производњу биолошки вриједне хране,
- Подстицати органско - биолошку пољопривреду уз помоћ информација и едукацијом,
- Предвидјети превентивне и оперативне мјере заштите, реаговања и поступке санације за случај хаваријског излијевања опасних материја у околину,
- Код одређивања траса инфраструктурних система у простору, пољопривредно земљиште се мора у највећој могућој мјери штитити, нарочито избјегавањем фрагментације.

Мјере за заштиту од буке и вибрација

- Подићи заштитне зоне и појасеве избором зеленила пејзажно -заштитне функције, уз објекте и функције значајне емитере буке, (индустријске зоне, фреквентни саобраћајни коридори), са приједлозима ширине засада.

- Усавршавање машина, уређаја и транспортних средстава чијим радом бука настаје и ограничењем брзине кретања возила у насељима,
- Створити услове за преусмјеравање саобраћаја на мање оптер ећене правце,
- При реализацији појединачних Пројеката - производних погона, обавезна је Процјена утицаја са аспекта процјене очекиваних интензитета буке у окружењу и реализација техничких, организационих и биолошких мјера заштите.
- Најефикаснија заштита постиже се када се зграде подижу на 25-30 метара од саобраћајница и зеленог појаса пошто интензитет буке опада са квадратом растојања.

Мјере за заштиту биљног и животињског свијета, екосистема, станишта и биодиверзитета

- Заштиту биодиверзитета и биолошких ресурса са еколошких цјелина на подручју Плана, остварити очувањем и заштитом аутохтоних станишта
- Очување аутохтоности биљних и животињских врста и њихових ареала на подручју Општине са препорукама очувања у непосредној зони окружења.
- Очување природне геометрије површина шумских екосистема, спрјечавањем фрагментације шума и шумских комплекса,

Мјере за заштиту природних и културних добара

- Уколико се током грађевинских и других радова на свим облицима инфраструктуре, наиђе на археолошко налазиште или предмете односно на природно добро геолошко-палеонтолошког и минеролошко-петрографског поријекла, радови се морају прекинути и о свом налазу информисати Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске и предузети све мјере да се налазиште не оштети или уништи.
- Спроводити стално чување, одржавање и правилно кориштење добара;
- Спријечити уништење природних и културних добара и забрана сваке радње којом би се могао посредно или непосредно промјенити облик или нарушити својство добара;
- Извршити конзервацију и рестаурацију, адаптацију и ревитализацију природних и културних добара;
- Створити услове који омогућавају да заштићена добра културно-историјског и природног наслеђа буду доступна јавности ради задовољавања васпитно - образовних, културних и научних потреба радних људи и грађана

Мјере за управљање отпадом

- Санацију, рекултивацију и безбједно затварање свих локација неконтролисаног одлагања отпада,
- Постепено - фазно увођење шема раздвојеног сакупљања и сортирања отпада и увођење рециклаже,
- Побољшање организације, оптимизација учес талости сакупљања и транспорта отпада, оптимизација рута у зависности од функција и садржаја, густине становања, броја становника, туриста и осталих корисника,

- Фазно увођење модерних судова за одвојено сакупљање отпада и савремене специјализоване опреме за транспорт,
- Адекватан третман свих врста опасног отпада у складу са Законом.

Мјере заштите у домену саобраћаја

- Придржавати се постојећих законских прописа и правилника, у циљу смањења деградације природе и смањења заузимања пољопривредног земљишта.
- У оквиру постојеће изграђености путева, а и при изградњи нових саобраћајница (ако не постоје) морају се установити пролази за миграторне таласе појединих група фауне (водоземаца и сл.)
- У циљу смањења свих облика загађења услед саобраћајних кретања, неопходно је формирати заштитне појасеве у функцији саобраћајница, као и вјетрозаштитне појасеве који ће обезбједити квалитетну средину становништву у близини саобраћајних коридора.

3.4. Начин на који су при процјени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине укључујући податке о ваздуху, води, земљишту, клими, јонизујућем и нејонизујућем зрачењу, буци и вибрацијама, биљном и животињском свијету, стаништима и биодиверзитету, заштићеним природним добрима, становништву, здрављу људи, градовима, општинама, и другим насељима, културно-историјској баштини, инфраструктурним, индустријским и другим објектима или другим створеним вриједностима

Приликом процјене утицаја полази се од чињенице да ће се приликом реализације активности Урбанистичког плана поштовати све законске одредбе и позитивни прописи из области заштите животне средине и управљања простором. Процјена утицаја темељи се на стратешком нивоу, који искључује појединачне захвате и специфичну пројектно везану процјену утицаја на животну средину.

У складу са методолошким препорукама за израду стратешких процјена које анализирају стратегије, планове и програме на кровном нивоу, процјена утицаја извршена је путем одабира стратешког циља. Стратешки циљ на који се процјењује утицај је „Усуглашеност активности Урбанистичког плана са захтјевима заштите животне средине“. У складу с тим видљиво је да је главна методолошка смјерница за процјену утицаја анализа прихватљивости активности које предлаже план у односу на релевантне компоненте животне средине. Методологија процјене утицаја укључује анализу и оцјену утицаја мјера предложених планом у односу на компоненте животне средине, као и у односу на стратешки циљ Студије. Уз анализу свих мјера даје се оцјена њихове оправданости у односу на еколошке захтјеве компоненти животне средине те се процјењују могући непосредни, посредни, краткорочни, средњорочни, трајни, и други утицаји. Анализа утицаја предложених мјера спроведена је за сваку активност појединачно. Завршно, процјењује се утицај на испуњеност стратешког циља „Усуглашеност активности Урбанистичког плана са захтјевима компонента животне средине“.

Сврха завршне процјене је провјера успјешности Урбанистичког плана у прописивању мјера у односу на захтјеве и потребе свих релевантних компоненти животне средине како би се утицај мјера на стратешкој разини свео на најмању могућу прихватљиву мјеру. За поједине мјере прописане су мјере заштите односно

побољшања. Ове мјере прописују се са сврхом ублажавања посљедица спровођења Плана те побољшања његових мјера.

Кроз процјену утицаја планираних активности Урбанистички план општине Прњавор, сагледан је утицај на све компоненте животне средине, на становништво, климу, материјалну имовину, културно-историјску баштину, и тд. узимајући у обзир њихове међусобне односе. У групу мјера усмјерених према постизању контроле и смањења загађености вода из тачкастих и дифузионих извора спадају и конкретне активности као што су: изградња/доградња канализационих система, система за прочишћавање урбаних и индустријских отпадних вода, и активности уклањања дивљих депонија и сл.. Од примјене ових активности очекују се дугорочно позитивни утицаји на животну средину док се краткотрајно негативни утицаји могу очекивати током извођења грађевинских радова на инфраструктурним објектима и приликом изградње путева.

Негативни утицаји у фази грађења углавном су краткорочног карактера и престају након завршетка грађења. Негативни утицају се односе, прије свега, на фазу ископа и збрињавања материјала из ископа, који укључује и материјал од рушења путне конструкције и друге изграђене инфраструктуре, а затим функционисање грађевинског кампа са пратећим емисијама у животну средину (отпад, емисије у ваздух, отпадне воде и сл). Уз примјену мјера превенције и мјера збрињавања отпада, који се требају прописати еколошком дозволом, ови се утицаји могу спријечити и минимизирати. Мјере превенције се требају дефинисати за сваки појединачни случај и интегрисати у еколошку дозволу, а све у складу са Законом о животне средине РС (Службени Гласник РС, број 71/12 и 79/15).

Еколошком дозволом и Планом управљања отпадом дефинисаће се мјере заштите животне средине у току грађења и кориштења инфраструктурних објеката који ће имати негативан утицај на животну средину током градње или током кориштења.

Положај објеката културно-историјског наслијеђа у односу на планирану инфраструктуру неће бити познат све до израде пројектне документације. Стога је у фази израде пројектне документације неопходно консултовати надлежне институције за заштиту културно-историјског наслијеђа, те утврдити да ли се неке вриједности налазе на траси пројектоване инфраструктуре.

У односу на потенцијална Натура 2000 подручја, ублажавање постојећих притисака може се очекивати на подручјима гдје се буду градили, или дограђивали канализациони, водоводни системи, далеководи и путна инфраструктура.

3.5. Начин на који су при процјени узете у обзир карактеристике утицаја, вјеројатноћа, интензитет, сложеност/реверзибилност, временска димензија (трајање, учесталост, понављање), просторна димензија (локација, географска област, број изложених становника, прекогранична природа утицаја), кумулативна и синергијска природа утицаја

Приликом процјене утицаја активности предложених Урбанистичким планом, кориштене су двије категорије утицаја:

- Позитиван утицај (+): Утицај је окарактерисан као позитиван ако предложена мјера побољшава постојеће стање компоненти животне средине у односу на садашње стање или тренд. До побољшања може доћи услед рјешавања неког од постојећих проблема или услед позитивне промјене постојећег негативног тренда.

- Негативан утицај (-): Утицај се оцјењује као негативан ако се процијени да се спровођењем мјера значајно негативан утицај не може искључити. За ову категорију утицаја дефинишу се мјере заштите животне средине које могу искључити/умањити могућност значајно негативног утицаја. Утицај је неутралан уколико мјере на стратешком нивоу на компоненте животне средине не генеришу ни позитивне ни негативне утицаје. За ову категорију утицаја могу се дефинисати мјере побољшања.

Приликом описа утицаја предложених мјера на животну средину, користе се следећи термини који служе за детаљније дефинисање врсте и опсега појединачних утицаја:

- Повремен –ако предложена активност генерише промјену која је повременог карактера,
- Краткорочан утицај – ако дјеловање утицаја на животну средину престаје унутар 5 година,
- Средњорочан утицај – ако дјеловање утицаја на животну средину престаје између 5. и 10. године од почетка развоја утицаја,
- Сталан утицај – ако утицај има трајне посљедице по животну средину те не престаје ни након 10 година,
- Кумулативан утицај – ако предложена активност може међудјеловати са другим предложеним мјерама или постојећим или планираним активностима, трендовима и захватима у простору, што генерише утицаје чије је заједничко дјеловање веће од суме дјеловања појединачних утицаја,
- Прекограничан утицај – ако предложена активност може утицати на животну средину других држава.

Свака промјена једног од горе наведених фактора може да утиче на промјену свих других фактора у зависности од степена загађења и врсте загађујућих материја.

Спровођење мјера које укључују извођење различитих захвата у простору (нпр. изградња/доградња система водоснабдијевања и одводње, ревитализације, итд.) могу да резултују неповољним углавном локално ограниченим утицајем током извођења појединих захвата (нпр. привремено узнемиравање животињских врста, дугорочан и/или привремен губитак, деградација и фрагментација станишта, ширење инвазивних страних врста) на еколошку мрежу у смислу очувања циљних врста и станишта везаних уз водене екосистеме, али и околне копнене екосистеме на подручју извођења појединих захвата.

Наведени негативни утицаји, уколико постоје, могу се ублажити или избјећи у фази пројектовања појединог захвата, односно одређивањем мјера у поступку оцјене прихватљивости захвата за еколошку мрежу те су прихватљиви на стратешком нивоу. Такође, како би се избјегли потенцијални негативни утицаји или како би се још више допринијело постизању бољег стања животне средине за циљне врсте и станишта, потребно је уважити мјере везане уз боље дефинисано административно спровођење. Притом је током ране фазе израде планова/пројеката неопходно контактирати одговарајуће стручњаке у подручју заштите природе и Републички Завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа како би се спријечио потенцијалан негативан утицај на заштићена подручја и планирану еколошку мрежу.

4. СМЈЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКИХ ПРОЦЈЕНА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА ПРОЦЈЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

На основу Правилника о садржају извјештаја о стратешкој процјени утицаја на животну средину (“Службени гласник Републике Српске”, број 28/13) и члана 7. Смјернице за израду стратешких процјена на нижим хијерархијским нивоима и процјене утицаја пројеката на животну средину обухватају дефинисање потребе за израдом стратешких процјена и процјена утицаја пројеката на животну средину, одређују аспекте заштите животне средине и друга питања од значаја за процјену утицаја на животну средину планова и програма нижег хијерархијског нивоа.

За све планове нижег реда, орган надлежан за припрему плана може донјети Одлуку о изради Стратешке процјене утицаја на животну средину, према критеријумима, прописаним Правилником о критеријумима за одлучивање о потреби спровођења стратешке процјене утицаја на животну средину (“Службени гласник Републике Српске”, број 28/13), ако утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину, Смјернице Стратешке процјене за планове на нижим хијерархиским нивоима су:

- За реализацију планираних Пројеката обавезно је поштовање урбанистичких, санитарних и свих неопходних услова надлежних органа, организација и предузећа у циљу остваривања еколошке заштите простора,
- Обавезна је Процјена утицаја на животну средину за све Пројекте - објекте, изворе потенцијалног угрожавања животне средине,
- Обавезне су мјере управљања простором и ресурсима и спрјечавање штетних утицаја при уређивању простора, реализацији, редовном раду и у случају акцидента појединачних Пројеката у захвату Плана,
- Успостављање мониторинга животне средине за Законом предвиђене параметре и према Процјени утицаја на животну средину,
- Обавеза је ажурирања битних параметара за постојеће Пројекте, зоне и локације, са аспекта испуњености еколошких услова и захтјева, у складу са процјеном утицаја затченог стања.

Сви документи који се буду израђивали за пратеће садржаје, планиране привредно-радне зоне и објекте комуналне инфраструктуре на територији овог Плана, потребно је на адекватан начин процијенити и валоризовати могући негативни утицај планских рјешења на стање природних вриједности.

У складу са Законом о заштити животне средине (“Службени гласник Републике Српске”, број 71/12 и 79/15) и Правилником о пројектима за које се спроводи процјена утицаја на животну средину и критеријумима за одлучивање о потреби спровођења и обиму процјене утицаја на животну средину (“Службени гласник Републике Српске”, број 124/12) инвеститори су дужни да се обрате надлежним органима за послове заштите животне средине који ће одлучити о потреби израде Процјене утицаја на животну средину, односно донијети Рјешење о потреби израде или ослобађању од израде Процјене утицаја.

Процјена утицаја врши се за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водопривреде, управљање отпадом и комуналних дјелатности, као и за све пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра.

- Инвеститор не може приступити извођењу пројекта тј. радовима без спроведеног поступка процјене утицаја и добијене сагласности надлежног органа на студију о процјени утицаја.
- Инвеститор за чије се планиране објекте и активности може захтијевати процјена утицаја мора поднијети захтјев за одлучивање о потреби процјене утицаја надлежном органу.
- Студија о процјени утицаја је саставни дио документације потребне за прибављањедозволе или одобрења за почетак извођења пројекта (изградња, извођење радова, промјена технологије, промјена дјелатности и друге активности).
- У случају да се на подручју планова нижег реда планирају два или више објеката (пројеката) који се налазе на листи објеката за које се израђује студија о процјени утицаја на животну средину, онда се доноси одлука о приступању изради стратешке процјене. Код свих осталих планова примјењују се мјере и услови заштите животне средине утврђени у овом извјештају.

5. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ТОКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА И ПРОГРАМА

Програм праћења стања животне средине може бити саставни дио постојећег Програма мониторинга животне средине.

Мониторинг је систем праћења стања животне средине, односно загађивања животне средине, праћење емисија и имисија, те природних појава.

Планирање, управљање и мониторинг животне средине на нивоу Републике постиже се сарадњом и заједничким дјеловањем свих субјеката с циљем заштите животне средине, свако у оквиру своје надлежности и одговорности.

Надлежни органи, овлаштене и друге организације дужни су да редовно, благовремено и објективно обавјештавају јавност о стању животне средине, односно о појавама које се прате у оквиру мониторинга емисије и имисије, као и мјерама упозорења или развоју загађења која могу представљати опасност за живот и здравље људи у складу Законом о заштити животне средине (“Службени гласник Републике Српске”, број 71/12 и 79/15) и другим прописима.

Корисници животне средине дужни су да обављају мјерења оптерећивања и кориштења животне средине која су посљедица њихових дјелатности на начин утврђен Законом о заштити животне средине (“Службени гласник Републике Српске”, број 71/12 и 79/15) о чему воде евиденцију и омогућавају надлежним органима приступ тим подацима.

5.1. Опис циљева плана и програма

Циљеви програма праћења стања животне средине треба да обухвате:

- Да се обезбиди адекватан мониторинг параметара животне средине.
- Дефинисање садржине и начина вршења мониторинга, одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга, дефинисање мониторинга загађивача.
- Успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача.
- Увођење обавезе извјештавања о стању животне средине према прописаном садржају извјештаја о стању животне средине.

Програм праћења стања животне средине може бити саставни дио постојећег Програма мониторинга животне средине, а који обезбјеђује Орган надлежан за заштиту животне средине. За предметно подручје основни циљ је:

- Поштовање мониторинга прописаних еколошким дозволама за објекте на подручју Прњавора.
- Обезбјеђивање правовременог реаговања и упозорења на могуће негативне посљедице и инцидентне ситуације.
- Увид у стање природних вриједности - чиниоца животне средине и врсте могућих загађења.
- Формирање катастра загађивача и јединствене базе података са ГИС логистичком подршком.
- Обезбјеђивање правовременог реаговања и упозорења на могуће негативне посљедице и акцидентне ситуације уз израду Плана спречавања несрећа великих размјера за пројекте за које се укаже потреба.

- Увид у стање природних вриједности - чиниоца животне средине и врсте могућих загађења пројекте гдје су планирани радови (изградња и сл.).

Када је у питању програм праћења стања животне средине, обзиром на величину и свеукупне потенцијале датог подручја, за праћење се предлажу сљедећи параметри животне средине:

- Праћење стања квалитета ваздуха - степен аерозагађености на дефинисаним мјерним мјестима.
- Праћење и контрола квалитета вода - из градског водовода (изворишта водоснабјевања) јавних чесми, купалишта и површинских вода - ријека и потока.
- Контрола квалитета земљишта око индустријских зона и високофреквентних саобраћајница и пољопривредних површина.
- Контрола квалитета отпадних вода.
- Мониторинг отпада кроз Планове управљања отпадом за све локације и објекте гдје се буду изводили грађевински радови.
- Мониторинг нивоа комуналне буке.
- Мониторинг јонизујућег и нејонизујућег зрачења

5.2. Индикатори за праћење стања животне средине

Заштита елемената животне средине подразумијева заштиту квалитета, квантитета и њихових залиха, као и очување природних процеса унутар елемената и њихове природне равнотеже. Елементи животне средине морају бити заштићене појединачно и у склопу осталих елемената животне средине, узевши у обзир њихове међузависне односе. Посебним прописима уређују се поједине области заштите и очувања елемената животне средине, начин оптерећивања и кориштења елемената и заштита од утицаја који представљају опасност по животну средину.

Заштита животне средине представља скуп активности и мјера за спречавање загађења, смањивања и отклањања штете нанешене животној средини и враћања живе и неживе природе у стање прије настанка штете. У систематском мониторингу праћења узајамног дјеловања ових процеса настаје велика количина нумеричких података и индикатора као репрезентативних вриједности које су добијене из скупова тих података. Примјер систематизовања индикатора приказом узајамног дејства људи и животне средине, којим се описује однос између узрока и посљедице проблема, развијен је од стране Европске агенције за животну средину (ЕЕА). Овај систем је познат као *DPSIR framework* (*D - Driving Forces, P – Pressures, S – State, I – Impact, R – Response*). Индикатори требају омогућити праћење степена реализације остварених циљева, односно степена доприноса појединих мјера остварењу циљева.

У наредној табели приказани су индикатори и надлежни органи за праћење стања животне средине и елемената одрживог развоја у општинама планског подручја.

Табела 6. Индикатори и надлежни органи за праћење стања животне средине

Редни број	Области праћења стања	Индикатори	Надлежни органи
1.	Управљање квалитетом ваздуха		Одјељење надлежно за послове из области заштите животне средине
	Смањити ниво емисије штетних материја у ваздух	CO, CO ₂ , NO _x , SO ₂ , честице	
	Смањити степен изложености становништва загађеном ваздуху	Праћење основних параметара за утврђивање квалитета ваздуха предметног подручја: - Сумпор диоксид (SO ₂), - Азотдиоксида: (NO ₂), - Озон (O ₃), Угљенмоноксид (CO) - Суспендоване честице PM ₁₀ , -Метеоролошки параметри: брзина и смјер вјетра, температура, релативна влажност и атмосферски притисак	
2.	Заштита од буке	Број стамбених објеката угрожених буком	Одјељење надлежно за послове из области заштите животне средине
3.	Управљање водама		Одјељење надлежно за послове из области заштите животне средине
	Очувати и унаприједити квалитет површинских и подземних вода	Петодневна биолошка потрошња кисеоника БПК ₅ ,	
	Смањити ризик од поплава	%смањења површина земљишта угрожених поплавама	
4.	Заштита и коришћење земљишта		
	Чување површина обрадивог пољопривредног земљишта	% смањења површина обрадивог	

		пољопривредног земљишта	
	Повећати површине под шумом	% повећања површина под шумом	
	Смањити контаминацију тла	% повећања површина под шумом	
5.	Управљање отпадом	- % домаћинстава укључених у систем - % отпада који се третира - % отпада који се одлаже на санитарну депонију	Одјељење надлежно за послове из области заштите животне средине
6.	Климатске промене		Одјељење надлежно за послове из области заштите животне средине
	Смањити емисију гасова стаклене баште	Емисија CO ₂	
	Унаприједити енергетску ефикасност	% смањења потрошње енергената	
	Смањити потрошњу необновљивих извора енергије	% смањења потрошње угља и нафтних деривата	
7.	Очување биодиверзитета и унапређење предела	Број и површина заштићених природних добара и предјоних цјелина	Одјељење надлежно за послове из области заштите животне средине Завод за заштиту културно историјског и природног наслеђа РС
8.	Заштита културно-историјске баштине	Број и квалитет заштићених непокретних културних добара	Одјељење надлежно за послове из области заштите животне средине Завод за заштиту културно историјског и природног наслеђа РС
9.	Насеља, становништво и људско здравље		Одјељење надлежно за друштвене дјелатности
	Очување насељености руралних подручја	% смањења становника у сеоским насељима	
	Унаприједити здравље становништва	- очекивано трајање живота	

		новорођених, - % становништва са приступом здравствено исправној води за пиће, - % становништва са приступом објектима основне здравствене заштите	
	Раст запослености	% запослених; % незапослених	
10.	Јачање институционалне способности за заштиту животне средине		Одјељење надлежно за послове из области заштите животне средине
	Унаприједити службу за заштиту животне средине и мониторинг	Број развојних програма за заштиту животне средине Број људи задужен за животну средину у Општини, Број мјерних тачака у системима мониторинга	
	Унаприједити информисање јавности по питањима животне средине	Број информација о животној средини у средствима информисања	

5.3. Права и обавезе надлежних органа

Поступак стратешке процјене завршава извјештајем надлежног тијела. Извјештај садржи информацију о начину на који су питања заштите животне средине интегрисана у план или програм, резултате тог поступка те мјере заштите животне средине и начин праћења примјене мјера које су постале садржајем плана или програма као и начин праћења утицаја на околину донесеног плана или програма.

Извјештај мора да садржи и приказ начина на који су примједбе, приједлози и мишљења јавности узети у обзир односно размотрени при доношењу одлуке о усвајању плана или програма. Осим тога, извјештај мора дати и образложење разлога

прихваћања одабраног варијантног рјешења плана или програма у односу на остала размотрена варијантна рјешења.

Надлежно тијело о извјештају стратешке процјене мора информисати јавност, тијела одређена посебним прописом и државе које су судјеловале у прекограничним консултацијама, у случају када су оне биле обавезне.

С обзиром на то да би информације о стратешкој процјени требале бити лако доступне јавности, пропис или праксу би требало надопунити обавезом објављивања информација о свим поступцима и на страницама Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске. Министарство би требало на својим интернетским страницама похрањивати архиву свих спроведених поступака стратешких процјена.

Као и код процјене утицаја на животну средину за поједини захват, јавност очекује одговоре на приједлоге и примједбе упућене током јавне расправе. Међутим, закон не прописује обавезу достављања одговора на адресу пошиљаоца. Утврђено је само да је “надлежно тијело дужно обавијестити јавност о одлуци”.

Одредбама члана 92. Закона о заштити животне средине (“Службени гласник Републике Српске”, број 71/12 и 79/15) прописане су обавезе које мора да обавља одговорно лице у циљу заштите животне средине. А оне су следеће:

- Одговорно лице постројења које представља извор емисија дужно је да обавља мониторинг емисија, обезбјеђује метеоролошка мјерења за велике индустријске комплексе или објекте од посебног интереса за Републику, учествује у трошковима мјерења емисија у зони утицаја по потреби и прати и друге утицаје своје активности на стање животне средине.
- Учесталост мониторинга одређује орган надлежан за издавање еколошке дозволе у еколошкој дозволи, у складу са релевантним законским и подзаконским актима.
- Учесталост мониторинга за постројења за која се издаје еколошка дозвола, орган надлежан за издавање еколошке дозволе одређује и на основу најбољих расположивих техника.
- О резултатима мониторинга, одговорно лице обавјештава орган надлежан за издавање еколошке дозволе и орган надлежан за вршење инспекцијског надзора на начин одређен еколошком дозволом.
- Мониторинг обавља овлаштено правно лице које испуњава услове за обављање дјелатности из области заштите животне средине.

У складу са Законом о заштити животне средине (“Службени гласник Републике Српске”, број 71/12 и 79/15), обавеза надлежних органа је да током спровођења активности:

- Обезбиједе редовно мјерење емисије општих и специфичних полутаната ваздуха, воде и земљишта (мјерење емисија полутаната, буке зрачења и др.).
- Обезбиједе услове за спровођење законске регулативе, норматива и стандарда.
- Обезбиједе поуздано функционисање плана у оквирима пројектованог и процијењеног утицаја на животну средину.
- Правовремено уоче и реагују на евентуална одступања у експлоатацији плана.
- Правовремено обезбиједе услове за адекватан третман чврстог и течног отпада.
- Спровode све мјере за спречавање акцидената у редовном и ванредном раду.
- Спровode све мјере за спречавање евентуалних инцидентних ситуација.

- Заштите постојећи биљни и животињски свијет, спровођењем планских рјешења заштите.
- Обезбиједити спровођење инспекцијског надзора и спровођење закона.

Државни органи, органи локалне самоуправе и овлашћене и друге организације дужни су да редовно, благовремено, потпуно и објективно, обавештавају јавност о стању животне средине, односно о појавама које се прате у оквиру мониторинга квалитета ваздуха и емисије, као и мјерама упозорења или развоју загађења која могу представљати опасност за живот и здравље људи, у складу са Законом о заштити животне средине и другим прописима. Такође, јавност има право приступа прописаним регистрима или евиденцијама које садрже информације и податке у складу са Законом о заштити животне средине.

5.4. Поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја

До неочекиваних негативних утицаја може доћи само у неким неочекиваним-инцидентним ситуацијама, када може да дође до емисије опасних супстанци у животну средину услед саобраћајних удеса возила која превозе опасне материје, хаварије на индустријским постројењима и сл.

У циљу идентификације могућих ризика/несрећа на општини Прњавор, и заштите ризичних група (људи, имовине, животне средине и инфраструктуре), општинска служба цивилне заштите општине Прњавор је у складу са Законом прикупила информације о ризичним објектима и потенцијалним несрећама у општини Прњавор од релевантних служби, установа, предузећа, а на основу историјских података, искустава, извјештаја ватрогасних, спасилачких и хитних служби и др.

Могуће природне несреће:

- земљотрес,
- поплава,
- клизање и одроњавање земљишта,
- високи снијег и сњежни наноси,
- епидемија заразних болести,
- суша,
- високе и ниске температуре ваздуха и појава мраза,
- пролом облака, олујни вјетар и град,
- топлотни таласи.

Техничко-технолошке несреће:

- велики пожари,
- рушење или преливање брана на акумулацијама,
- експанзије или експлозије гасова и опасних материја,
- радиоактивно и друго загађење зрака, воде и земљишта.

Остале пријетње од несрећа већих размјера:

- неексплодирана убојна средства и мине (НУС),
- велике несреће у друмском саобраћају,
- ратна дејства.

За сваки појединачни захват за који се укаже потреба према Закону о заштити животне средине Републике Српске урадиће се План за спречавање несрећа великих размјера којим ће се дефинисати мјере и поступци у случају акцидентних ситуација. Кроз План ће се дефинисати:

- Тимови за реаговање са јасно дефинисаним дужностима и одговорностима;
- Обука чланова тима за реаговање.
- Успостављање процеса извјештавања који укључује обезбјеђивање информација надлежним органима.
- Процјена подручја са високим потенцијалом угрожености.
- Идентификовати процедуре за сигурно отклањање и одстрањивање акцидентних ситуација.
- Протокол за информисање јавности када се појави озбиљно истицање и које се процедуре морају подузети да би се избјегли ризици по здравље и сигурност.
- Имплементација процедуре да би се осигурало да извођачи радова са којима је склопљен подуговор прихвате План за непредвиђено истицање и дјеловање у хитним случајевима те да транспорт отровних материјала морати бити регистрован у уреду пројекта.

У случају нежељених инцидентних ситуација успоставиће се адекватан начин извјештавања који ће обухватити слиједеће:

- У случају инцидента одмах ће се извјестити надлежно Министарство као и локални општински органи у мјесту у коме се инцидент десио.
- Извјештај мора садржати:
 - Врсту инцидента,
 - Опис настанка инцидента,
 - Опис и врсте материје које су учествовале у инциденту,
 - Опасност по здравље људи,
 - Степен загађења животне средине,
 - Активности и мјере које су предузете у циљу спречавања, ублажавања и отклањања инцидента,
 - Мониторинг стања животне средине.

5.5. Други елементи зависно од врсте и обима плана и програма

Основни циљеви земљишне политике на подручју урбанистичког плана Прњавора су:

- рационално коришћење грађевинског земљишта,
- подстицање урбане обнове и погушћавања насеља,
- заштита квалитетног пољопривредног земљишта,
- промовисање инвестирања кроз ефикасно прибављање локација.

Зоне заштите од негативних утицаја индустрије

Приликом формирања нових привредних објекта и зона предлажу се и услови заштите животне средине за одређене еколошке категорије предузећа, која се заснивају на минималним планским површинама круга предузећа и обавезним заштитним растојањима између потенцијалних извора опасности у кругу и стамбених насеља, као што слиједи:

Категорија предузећа	*А	**Б		***В
Површина комплекса (ha)	-	< 3		3-80
Заштитно одстојање (m)	< 50	50	100	100 -500

*Мале фирме чије је еколошко оптерећење незнатно и испод граничних вриједности и које могу бити лоциране унутар стамбеног насеља.

**Мале и средње фирме које могу имати мали и локални утицај на окружење; могуће присуство мање количине опасних материја, ризик од хемијског удеса је мали, ниво буке мали.

***Постројења које могу имати средњи утицај на окружење општинског нивоа, присутне веће количине опасних материја, ризик од хемијског удеса је средњи, ниво буке средњи.

Наведена заштитна растојања користе се за еколошку валоризацију привредних и радних зона у оквиру генералног плана. За конкретне објекте заштитно одстојање се изводи на основу Процјене утицаја на животну средину.

Зоне заштите од негативних утицаја пољопривреде

Предлаже се заштитно одстојање између стамбених објеката туристичко-рекреативних зона према ораницама, односно плантажних воћњака који се интензивно третирају вјештачким ђубривом и пестицидима од најмање 800 метара. У заштитном појасу између границе пољоприврених парцела и обале водотока од 10 метара није дозвољено коришћење пестицида и вјештачких ђубрива. Утврђују се минимална заштитна одстојања између границе комплекса сточних фарми и објеката у сусједству, и то: од стамбених зграда 200 m, од магистралних путева 200 m, од рјечних токова 200 m и од изворишта водоснабдјевања 800 m. Наведена растојања могу бити и већа ако то покаже Процјена утицаја на животну средину.

Зоне заштите од негативних утицаја саобраћаја

Зоне заштите од негативних утицаја, правила и заштитне зоне утврђују се као услови планирања других намјена земљишта уз појас саобраћајница (Закон о јавним путевима, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 89/13). У заштитном појасу пута није дозвољено да се граде зграде, постављају постројења и уређаји и граде други објекти на одређеној удаљености од тих путева, тако да ширина:

- заштитног појаса у коме није дозвољено да се отварају рудници, каменоломи, граде кречане и циглане, подижу индустријске зграде, постројења и депоније отпада и смећа, као и слични објекти од аутопута и брзог пута је 60 метара, од магистралног и регионалног пута 40 метара, а од локалног пута 20 метара.
- заштитног појаса пута у коме није дозвољено да се подижу далеководни стубови, базне станице, стубне трафостанице, као и стубови нисконапонске мреже износи од укрштања са јавним путем за висину стуба истих, а код паралелног вођења је најмање 40 метара од ауто-пута и брзог пута, од магистралног и регионалног пута 20 метара и од локалног пута 10 метара, те код паралелног вођења нисконапонске мреже од магистралног, регионалног и локалног пута најмање за висину стуба нисконапонске мреже.
- заштитног појаса пута у коме није дозвољено да се постављају индустријски колосиједи и подижу непокретна културна добра износи најмање 40 метара од ауто-пута и брзог пута, од магистралног и регионалног пута 20 метара, а од локалног пута 5 метара.
- заштитног појаса пута у коме није дозвољено да се граде стамбене зграде, пословне, помоћне и сличне зграде, копају бунари, резервоари, септичке јаме и слично од ауто-пута, брзог пута и магистралног пута је 20 метара, од регионалног пута 10 метара и од локалног пута 5 метара.
- заштитног појаса пута ван насеља у коме није дозвољено да се постављају рекламне табле и натписи од ауто-пута је 40 метара, од брзог пута 12 метара, од магистралног и регионалног пута 10 метара, а од локалног пута 5 метара.
- Заштитни појас пута мјери се од спољне ивице путног појаса, а примјењује се и у насељеном мјесту, осим када је постојећом просторно-планском документацијом другачије одређено.

Магистрални гасовод

Зона I - појас високог ризика, по 30 m ширине са обе стране цјевовода.

Зона II - појас умјереног ризика, по 180 m ширине са обе стране цјевовода.

6. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЈЕНЕ

Стратешка процјена утицаја на животну средину представља један од најзначајнијих инструмената за доношење одлука у контексту одрживог развоја. У развијеним земљама, а посебно у Европи, стратешка процјена је настала послје више од три деценије искуства са процјенама утицаја пројеката на животну средину, као одговор на ограничења методологије за анализу утицаја пројеката/објеката када је у питању шири простор и његове импликације на свеукупни одрживи развој планског подручја.

Стратешко планирање има сљедеће основне карактеристике:

- *Узима у обзир анализу окружења у којој ради институција* - Стратешко планирање се у великој мјери ослања на резултате анализе окружења у којем организација ради, а на које има врло мало утицаја. Различити фактори из окружења, као на примјер, демографски трендови, макроекономска ситуација, политички трендови, социјална кретања итд, могу имати пресудан утицај на резултате организације.
- *Пружа средњорочни оквир рада институције* - Стратешки план се, између осталог, прави ради постизања континуитета и конзистентности активности организације, што нас упућује на израду плана са што дужим временским оквиром. С друге стране, сталне промјене у окружењу захтијевају флексибилност и дуг период планирања смањује прецизност плана. Ради тога, добар избор временског оквира за који се доноси стратешки план је 3-5 година.
- *Динамичан процес* - Због чињенице да се окружење стално мијења и да је врло тешко са сигурношћу предвидјети будуће догађаје, планирање је континуиран процес. Прилагођавање плана новим условима у окружењу обавља се сваке године.
- *Темељ за алокацију ресурса* - Да би план био остварив, процес стратешког планирања мора бити интегрисан са процесом буџетирања тако да коначна алокација ресурса одражава избор приоритета министарства, који ће придонијети развоју сектора за које је министарство одговорно.

За потребе стратешке процјене примјењена је методологија која је развијана у протеклом периоду и која је углавном у сагласности са новијим приступима и упутствима за израду стратешке процјене у Европској Унији. Процјена је извршена кориштењем аналитичке методе стручног мишљења и поређења са другим, сличним врстама утицаја на животну средину. Кориштене су опште научне методе, као и прилагођене методе, технике и модели за потребе обављања стратешких процјена. За прелиминарне процјене могућих утицаја у аналитичком поступку, кориштено је Упутство ЕУ о процјени утицаја пројеката на животну средину, јер се ради о Плану који је истовремено стратешки, али и извођачки план. У том смислу, процјењено је да се примјени приступ који се користи у процјени утицаја пројеката на животну средину, прилагођеног потребама стратешке процјене.

У смјерницама за нижи хијерархијски ниво, дате су препоруке за израду стратешких процјена и процјена утицаја на нижим нивоима. Општи методолошки поступак који је кориштен код припреме Извјештаја о стратешкој процјени састоји се из неколико општих фаза:

- дефинисање садржаја стратешке процјене,
- дефинисање обима стратешке процјене,
- дефинисање кључних (битних) промјена,
- процјена у ужем смислу,
- предвиђање посљедица,
- одређивање мјера,
- контрола и ревизија,
- имплементација.

7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА, ОПИС РАЗЛОГА ОДЛУЧУЈУЋИХ ЗА ИЗБОР ДАТОГ ПЛАНА И ПРОГРАМА ИЗ АСПЕКТА РАЗМАТРАЈУЋИХ ВАРИЈАНТНИХ РЈЕШЕЊА И ПРИКАЗ НАЧИНА НА КОЈИ СУ ПИТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ УКЉУЧЕНА У ПЛАН ИЛИ ПРОГРАМ

Због значаја могућих негативних и позитивних утицаја предложеног Плана управљања на животну средину, здравље људи, социјални и економски статус локалних заједница нарочито је важно адекватно и "транспарентно" укључивање заинтересованих страна (инвеститора, надлежних државних органа, локалних управа, невладиних организација и становништва) у процес доношења одлука по питањима заштите животне средине. На основу члана 54. и 55. Закона о заштити животне средине дефинише се учешће заинтересованих органа и организација у процес усвајања Извјештаја о стратешкој процјени. Орган надлежан за припрему плана обезбјеђује учешће јавности у поступку разматрања извјештаја о стратешкој процјени прије достављања извјештаја Министарству на мишљење. Заинтересовани органи и организације могу да дају своје мишљење у року од 30 дана. Орган надлежан за припрему плана обавјештава јавност о начину и роковима увида у садржај извјештаја и достављање мишљења, у складу са прописом којим се уређује поступак доношења плана.

Јавност разматра извјештај у оквиру излагања плана на јавном увиду, а учешће надлежних органа и организација обезбјеђује се у свим фазама израде и разматрања стратешке процјене.

Орган надлежан за припрему плана израђује извјештај о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности који садржи образложење о свим прихваћеним или неприхваћеним мишљењима. Министарство 30 дана од пријема извјештаја о стратешкој процјени и извјештаја о спроведеним консултацијама даје мишљење, узимајући у обзир интересе заштите, очувања и унапређења животне средине.

Прије усвајања плана орган надлежан за припрему плана узима у обзир мишљење Министарства у складу с којим усклађује план са интересима заштите, очувања и унапређења животне средине.

Мишљење о извјештају о стратешкој процјени, извјештај о стратешкој процјени, извјештај о резултатима учешћа заинтересованих органа и организација и јавности су саставни дио плана.

Послије прикупљања и обраде свих мишљења орган надлежан за припрему плана доставља приједлог плана заједно са извјештајем о стратешкој процјени надлежном органу на одлучивање.

Урбанистички план Прљавор је у погледу заштите животне средине припремљен као одржив, са предвиђеним одрживим развојем у погледу равномјерног регионалног развоја, развоја инфраструктуре и унапређења квалитета живота. Захтјеви за заштитом животне средине уграђени су највећим дијелом у рјешења Плана, како би био омогућен неопходан развој са минималним посљедицама по животну средину.

У току израде Стратешке процјене разматрана су два варијантна рјешења, нереализовања и реализовања Плана. Због садашњег стања животне средине на овом подручју и потребе за усклађивањем просторног развоја, оцјењено је да је варијантно рјешење реализовања Плана повољно са аспекта заштите животне средине.

8. ЗАКЉУЧЦИ ДО КОЈИХ СЕ ДОШЛО ТОКОМ ИЗРАДЕ ИЗВЈЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЈЕНИ

Заштита животне средине Урбанистичког плана Прњавор разматрана је у оквиру планског документа, али и у склопу Извјештаја о стратешкој процјени утицаја на животну средину. Примјењена методологија је сагласна са претпоставкама које су дефинисане у оквиру Закона о заштити животне средине и Правилника о стратешкој процјени утицаја на животну средину, којим се дефинише садржај Извјештаја.

Циљ израде Извјештаја о стратешкој процјени утицаја на животну средину предметног плана је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских рјешења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мјера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ могао остварити, потребно је било сагледати постојеће стање животне средине и Планом предвиђене активности.

Стратешка процјена утицаја на животну средину Урбанистичког плана Прњавор је урађена као свеобухватна процјена планских активности на животну средину, сагледавајући могуће глобалне негативне ефекте са приједлогом превентивних мјера заштите и унапређења животне средине.

Урбанистичким планом дефинишу се слиједећи циљеви урбаног развоја.

Општи циљеви:

- Оптимално коришћење простора урбаног подручја, за складан друштвено-економски развој и просторни размјештај физичких структура, рационално коришћење изграђених капацитета и максимална заштита природних и културних вриједности животне средине као услова природне репродукције човјека и друштва.
- Стварање функционално просторне организације града у циљу превазилажења разлика између села и града, између осталог и кроз дисперзију становања.
- Дефинисање и реализовање квалитетних регионалних односа.
- Стварање просторне организације "европског града" која омогућује сталан и перспективан развој и стварање услова за складан развој уз задовољавање основних човјекових потреба.
- Стварање "одрживог града" који функционише на такав начин да су сви његови грађани у стању, са свим својим различитостима, као квалитетима, испуне сопствене потребе, а да при томе не угрозе стање природних система или животне услове других људи, како у садашњем времену, тако и у будућности.
- Формирање организованог и рационалног простора грађевинског земљишта, уз обезбјеђење једнаких услова за становање, рад и рекреацију и равномјерну дистрибуцију мреже пратећих садржаја за простор у обухвату Плана.
- Формирање и усавршавање урбане структуре «града» кроз дефинисање регулације и услова изградње и реконструкције за поједине зоне (цјелине).
- Заштита човјекове средине у сврху стварања оптималних услова за здрав и пријатан живот; успостављањем склада природних и створених вриједности, његовањем и подизањем зеленила, заштитом водотока као општег друштвеног добра, постизањем таквих густина насељености које омогућују здраве и хумане градске амбијенте.
- Утврђивање мјера заштите средине и заштите културно-историјског наслеђа.

- Стварање оптималних просторних услова за несметани развој привредних капацитета и њихово укључивање у међународне економске токове.
- Учинити град безбједним од елементарних и других катастрофа у будућем развоју кроз планирање мјера заштите у физичким и просторним структурама.
- Дефинисање потребних објеката и мрежа техничке инфраструктуре и саобраћаја за период до 2037 године.
- Везано за природне услове, циљ је планираним предпоставкама у простору не нарушити природне одлике и карактеристике рељефа, тла, климе, воде, односно, максимално их сачувати за будућа поколења.
- У свим сегментима дјеловати реално и рационално, водећи рачуна о екологији и одрживом развоју свих сегмената.

Са аспекта природних ресурса циљ је:

- Рационално и плански користити земљиште, како пољопривредно, тако, шумско и водно.
- Грађевинско земљиште користити плански, водећи рачуна о могућој санацији и рекултивацији неадекватно коришћеног земљишта, као и земљишта након коришћења у одређене сврхе.
- Сачувати пољопривредно земљиште и адекватно га користити.
- У складу са технолошким и стручним достигнућима повећати употребну вриједност земљишта.
- Заштитити постојеће шуме и повећати површине под шумом, подизањем нових шума и подићи их на виши ниво заштите.
- Експлоатацију шума вршити у складу са позитивним прописима, сачувати флору и фауну шумских станишта,
- Шумско земљиште и шуме инкорпорирати у површине градских паркова и зелених површина, користећи их у сврху спорта и рекреације и у сврху заштите,
- Воду и водене површине, добрим газдовањем сачувати за будући плански период, са посебним акцентом на заштиту, водотокова, обала ријека и потока, очувања флоре и фауне и сл.

Задаци Плана који из ових циљева произилазе су дефинисани по секторима:

- Природни ресурси
- Антропогени ресурси
- Саобраћај и саобраћајна инфраструктура
- Водопривреда и хидротехничка инфраструктура
- Енергетика
- Индустрија и економија
- Друштвена инфраструктура
- Заштита животне средине
- Заштита природног и културно-историјског наслеђења
- Туризам, спорт и угоститељство
- Управљање отпадом; Заштита становника и материјалних добара

Питања заштите животне средине су у Урбанистичком плану разматрана кроз валоризацију постојећег стања, процјену еколошког потенцијала зона и локација, утврђивање еколошког ризика из чега произилазе циљеви заштите животне средине

које обухватају смјернице за безбједно коришћење простора, природних ресурса и мјере заштите животне средине.

Проведена анализа постојећег стања општине Прњавор дала је општу слику стања животне средине посматрајући поједине сегменте, њихову међусобну повезаност и условљеност као што су вода, земљиште, ваздух, те негативни утицаји који се манифестују у већем или мањем обиму као што су отпадне воде, емисије честица гасова у ваздух, девастација земљишта, појава буке и чврсти отпад. Сви претходно наведени облици негативног утицаја су настали услед одређених антропогених активности.

Шумске површине на подручју општине биле су изложене значајној деградацији, како у смислу претварања у пољопривредна земљишта, тако и прекомјерних сјеча. Крчење шума и претварање у пољопривредне површине довело је до значајне појаве ерозије, након чега је напуштањем екстензивне пољопривреде у појединим дијеловима дошло до масовног ошумљавања брезом, као пионирском вегетацијом

Кроз обухват урбаног подручја Прњавора пролазе и водотоци ријека Лишње и Вијаке са притокама. Канализациони колектори фекалних отпадних вода се упуштају у водотоке без претходног пречишћавања, што се негативно одражава на квалитет површинских водотока (повећан садржај бактерија у лјетњем периоду и сл). На локалитету Лужани на ријеци Укрини се врши оперативни мониторинг у сврху оцјене квалитета воде у водотоку.

Резултати мониторинга од 2009. године су: од укупно анализирана 54 физичко – хемијска параметра, који су норимрани, 85% задовољава Уредбом прописани класу. Преосталих 15% који не задовољавају прописану класу, се односе на концентрације суспендованих материја, биохемијске потрошње кисеоника и укупан фосфор.

Према резултатима испитивања квалитета вода акумулације Дренова и ријека Вијака и Дреновица, која су обављена 2003. године, уочен је негативан антропогени утицај и тренд пораста трофије који убрзано води ка све већој еутрофизацији акумулације Дренова. У испитиваном периоду, у акумулацији је доминирала зелена алга (*Pediastrum simplex*) која је индикатор већег органског оптерећења, са максимумом развоја у топлијем делу године. На основу бактериолошке анализе, квалитет вода акумулације Дренова и водотока Дреновица и Вијака се кретао у оквиру II класе бонитета, док је на основу састава и присуства кључних група макроинвертебрата, квалитет воде испитиваних водотока одговарао III класи бонитета.

Квалитет воде за водоснабдијевање из акумулације Дренова на ријеци Вијака је често лош и упућује на велики садржај фосфора, амонијака, органских материја и жељеза, као и велико бактериолошко загађење.

На дијеловима насеља гдје нема изграђене јавне канализације, преливи од бројних септичких јама негативно утичу на квалитет подземних вода.

Третман индустријских отпадних вода постоји само унутар појединих индустријских погона која подлијежу обавези прибављања еколошке дозволе и њихова технологија третмана је прилагођена врсти отпадних вода, те на тај начин задовољавају одговарајуће критеријуме. Иначе, индустријски отпади су пријетња животној средини због високих концентрација органских материја (крв из клаоница, уља, масти и ефлуенти из различитих производних процеса – дрвопрерада, металопрерада, производња грађевинских материјала и др.).

Поред загађења водотока комуналним и индустријским отпадним водама, квалитет површинских и подземних вода је угрожен потенцијалним расипањем загађивача какви су прашина, нафта и њени деривати, детерџенти, лако разградљиве материје, процједне воде отпадних материја, пестициди и минерална ђубрива. Велики

извор загађења површинских и подземних вода представља испирање нитрата из стајског ђубрива у подручјима са интезивним узгојем стоке.

Планом оперативног и националног надзорног мониторинга квалитета вода на ријеци Укрини обухваћене су и притоке ове ријеке када је на основу израчунатих индекса сапробности утврђено да ријека Вијака на локалитету Мачковац одговара бонитету III класе, што је узроковано органским оптерећењем и фекалним материјама.¹⁴ Вода у ријеци Вијаци се додатно загађује онечишћеном водом из рибњака.

Недостатак континуираног мониторинга и контроле квалитета површинских и подземних вода отежава анализу стања и значајно утиче на избор одговарајућих мјера заштите.

Бујични процеси су нарочито изражени у сливу ријеке Вијаке. Поплавама су изражене нарочито дионице узводно од рибњака до бране Дренова (што дјелимично припада и обухвату градског подручја Прњавора). Планирано је да се изврше регулациони радови у дужини око 2,5 km.

На водотоцима у обухвату Урбанистичког плана не постоје инсталиране водомјерне станице за мјерење водостаја. На ријеци Укрини подаци о протицајима постоје на профилима Брестово и Дервента.

Земљишни ресурси у обухвату урбанистичког плана Прњавор су изложени различитим негативним утицајима од којих су најчешћи непланска изградња објеката, неадекватно одлагање чврстог отпада, као и загађења материјама у ваздуху и отпадним водама. Значајан дио пољопривредног земљишта трајно се изгуби услед бујичних поплава и ерозије земљишта на подручјима већег нагиба и уз ријечне токове.

Отпад са подручја обухвата урбанистичког плана Прњавор се организовано сакупља и одвози на регионалну депонију на локалитету Рамићи у Бањој Луци. Удаљеност општинског центра од локалитета регионалне санитарне депоније је 54 km.

Селективно прикупљање отпада врши јавно комунално предузеће (пет амбалажа, стакло, картон, најлон) и привредни субјекти регистровани за дјелатност рециклаже, откупа и продаје секундарних сировина (папир, картон, метални отпад у откупној станици Лишња и др.). Картон и папир се прикупљају и у намјенске контејнере који супостављени испред већих трговачких центара.

Јавно комунално предузеће врши сакупљање и одлагање посебних врста отпада, те према подацима из 2013. године сакупљено је и одложено 9,60 t отпада из клаоница и месница. Овај отпад се одвози на регионалну депонију у Рамиће. У 2014. години је била велика потражња за ову врсту услуге.

Одговорна лица у индустријским погонима су дужна прибавити План управљања отпадом, одредити одговорно лице за управљање отпадом, те склопити Уговор о преузимању и коначном збрињавању разних врста отпада са овлашћеним предузећима.

Медицински отпад се сакупља у намјенске контејнере и одвози у сарадњи са јавним комуналним предузећем.

Електронски и електронички отпад се привремено складишти и предаје овлашћеном предузећу за прикупљање и збрињавање опасног електронског отпада. Сакупљање и третман грађевинског отпада није организовано. Отпад са подручја обухвата урбанистичког плана се организовано збрињава, те се само локализовано и у појединим случајевима може уочити непрописно складиштен отпад (велике количине расутог отпада око контејнера и сл.). Сметлишта са отпадним материјама различитог састава и поријекла се могу запазити на одређеним локалитетима удаљеним од града.

Мјерења параметара квалитета ваздуха на предметном простору повремена, као таква нису релевантна за оцјену стања квалитета ваздуха на ширем подручју.

Иако током досадашњих контрола мјерних параметара квалитета ваздуха нису евидентирана прекорачења дозвољених и граничних вриједности, неоспорно је да негативан утицај на квалитет ваздуха има повећана концентрација полутаната у ваздуху.

Појава буке у урбаним срединама је веома изражен проблем. Иако нема података о нивоу буке и акустичном оптерећењу у обухвату предметног плана, чињеница је да се у зонама саобраћајница, индустријских, услужних и других објеката могу забиљежити повишени нивои буке. Нарочито изражен утицај буке и вибрација се може јавити на локалитетима привредних објеката који се налазе уз магистрални пут М 16.1, јер укупан ниво буке потиче од више различитих извора (производни процеси, саобраћај и друго). Мониторинг буке се врши само у близини објеката за које је према прописима из области животне средине неопходно прибавити еколошку дозволу.

Прњавор нема формиран повезан систем зелених површина, а садржај постојећих паркова и зеленила је оскудан.

Зелена површина од 22.854 m² је недовољна за прописане стандарде за насељено мјесто величине Прњавора. У урбаним подручјима мора се обезбиједити одговарајући стандард зелених површина од 15 m²/становнику и разноврсна заступљеност зеленила (паркови, скверови, дрвореди, шуме, парк шуме). Према томе, садржај паркова и зеленила је оскудан, те је неопходно предузети мјере за побољшање стања и унапређење амбијенталне цјелине општине Прњавор.

У сектору заштите локалног биодиверзитета општина Прњавор ће у наредном периоду, а у складу са Законом о заштити природе („Службени гласник Републике Српске“, број 20/14) и Стратегијом заштите природе Републике Српске из 2011. године приступити изради Локалног плана заштите природе и извршити процјену и покренути поступак заштите нових подручја.

Постојећи ниво мониторинга биодиверзитета може се у најкраћем описати као некомплетан и мозаичан. Квалитет и квантитет постојећих података мониторинга је нехомоген, веома често нестандардизован.

Циљеви и мјере које је неопходно предузети да би се очувао биодиверзитет на подручју општине Прњавор су:

- Израда Локалног плана заштите природе.
- Едукација становништва о љековитом биљу и правилном брању биља и гљива.
- Израда студије о заштићеним, угроженим, љековитим, ендемичним и реликtnим биљкама овог краја.
- Израда елабората о значају заштите феномена „Укрински цвијет“ и покретање поступка проглашавања природне ријеткости и заштићеног подручја.
- Планска сјеча шума, пошумљавање голети.
- Увођење ваннаставних активности у школама које се баве заштитом биодиверзитета и геодиверзитета или обогатити садржаје у наставним активностима овим темама.
- Интензивирање популаризације постојећих заштићених културних и природних добара и заштићених подручја.
- Активирати процедуре заштите и других добара која имају одлике ријетких, вриједних и атрактивних објеката и локација а прије тога израдити катастар.
- При планирању и пројектовању водити рачуна о аутентичној архитектури и аутохтоности биљних врста.
- Поштовање важеће законске регулативе.

Стратешки циљеви су: очување идентитета Прњавора као општине са ненарушеном животном средином, одрживи развој здраве животне средине на цијелој територији општине кроз заштиту ваздуха, заштиту и одрживо коришћење вода и земљишта, заштита биодиверзитета и станишта, очување и презентација природног и културно-историјског наслеђа, рационално и одрживо коришћење природних добара и ресурса, унапређење система управљања отпадом, веће коришћење обновљивих извора енергије, смањење притиска од привредних, саобраћајних и стамбених активности на животну средину, мењање и контрола антропогених активности који доводе до негативних климатских промјена, развијање мониторинга стања животне средине.

Посебни циљеви су: заштита и очување постојећих паркова и планрање нових на подручју урбаних дијелова града, заштита и очување зелених појасева уз саобраћајнице, заштита вода од загађења, заштита земљишта од загађења, заштита ваздуха од загађења, заштита станишта, заштита биолошке разноврсности, заштита природних добара и предјела и њихово одрживо кориштење, заштита и реконструкција културно-историјског наслеђа, повећање површина под органском пољопривредном производњом, заштита шума и шумског земљишта, рационална експлоатација минералних сировина, повећање покривености прикупљања отпада на подручју града, уклањање дивљих депонија, смањивање количина отпада кроз поновну употребу и рециклажу отпада, промовисање и увођење у јавне и приватне објекте обновљивих извора енергије, смањити потрошњу воде у индустрији и у домаћинствима, смањити емисију буке из саобраћаја и индустријских постројења, смањити емисију гасова који доводе до ефекта стаклене баште, мониторинг основних компоненти животне средине (ваздуха, површинских и подземних вода, и земљишта), мониторинг буке, вибрација и електромагнетних зрачења који су последица људских активности, провођење биомониторинга

Процјена утицаја планираних намјена, просторних цјелина, урбанистичких зона (садржаја, функција, објеката и дјелатности) на животну средину вршена је са аспекта могућих утицаја у оквирима еколошких цјелина и зона у односу на осјетљиве чиниоце животне средине. Еколошка процјена Плана је важан аспект у поступку доношења Одлуке за усвајање могућих намјена, начина коришћења и заштите природних ресурса и животне средине, а прије свега:

- са аспекта рационалног, еколошки прихватљивог коришћења природних ресурса,
- оцјене постојећих створених ресурса и њиховог даљег коришћења,
- избора могућих зона и Пројеката (објеката, функција, садржаја и дјелатности),
- избора најбоље понуђених начина за планирање мјера превенције на планском нивоу, планирање мјера за спречавање и минимизирање потенцијално штетних утицаја до нивоа Пројеката,
- обавезних мјера за отклањање могућих последица од планираних али и реализованих-постојећих намјена, цјелина, зона и пројеката и
- успостављања мјера заштите и мониторинга животне средине

У процесу Стратешке процјене анализирани су двије варијанте просторног развоја општине Прњавор, односно:

- Варијантно рјешење 1 – уколико не дође до спровођења односно реализације Урбанистичког плана Прњавор; и

- Варијантно рјешење 2 (варијанта одрживог развоја) - уколико дође у потпуности до спровођења/реализације концепција предложених у Урбанистичком плану општине Прњавор.

Процјена утицаја варијантних рјешења на циљеве Стратешке процјене урађена је како би се омогућило поређење анализираних варијантних рјешења, и указало на повољније рјешење са становишта заштите животне средине. Могући позитивни и негативни ефекти варијанти плана показују следеће:

У варијанти да се Урбанистички план не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду могу се очекивати само негативни ефекти код сваког сектора и ниједан позитиван ефекат у односу на циљеве стратешке процјене утицаја.

У варијанти да се Урбанистички план имплементира могу се очекивати бројни позитивни ефекти у сваком сектору, који отклањају већину негативних тенденција у развоју општине. У овој варијанти могу се очекивати и појединачни негативни ефекти у одређеним секторима плана, а који су неизбјежна цијена друштвено-економског развоја општине. То су слиједећи ефекти:

- конверзија пољопривредног земљишта услед изградње, објеката саобраћајне инфраструктуре, пошумљавања, туристичких и пословних објеката,
- у појасевима непосредно уз планиране путеве, општини и у туристичким центрима могуће је повремено прекорачење граничних вриједности загађености ваздуха,
- у појасевима непосредно уз планиране путеве, у општини и у туристичким центрима могуће је повремено прекорачење граничних вриједности нивоа буке.

На основу изнијетог може се закључити да је варијанта доношења предложеног плана знатно повољнија у односу на варијанту да се план не донесе.

У складу са наведеним предвиђена су слиједећа планска рјешења по појединим областима:

Становништво

1. Подизање стопе наталитета и елиминисање негативног природног прираштаја на нивоу обухвата плана до 2020. године;
2. Повратак дијела предратног становништва, превасходно из иностранства;
3. Смањивање емиграције из обухвата плана према ентитетском центру и иностранству;
4. Доношење општинске популационе политике.

Пољопривреда

1. Рационално коришћење и чување квалитетног расположивог пољопривредног земљишта за пољопривредну производњу,
2. Уређење и култивисање запуштеног пољопривредног земљишта примјеном савремених агротехничких и хидротехничких мјера,
3. Наводњавање плодног пољопривредног земљишта,
4. Изградња неопходне инфраструктуре у области пољопривреде (сушаре, хладњаче, клаонице, изградња стакленика, пластеника, производња садног материјала...),

5. Привођење дијела неплодних и деградираних површина одговарајућој намјени,
6. Вршити сталну контролу плодности пољопривредног земљишта (сваке пете године) и смањивање на прописане стандарде штетних материја употребом пестицида и минералних ђубрива,
7. Подстицање процеса укрупњавања, специјализације и интензификације породичних пољопривредних газдинства,
8. Покретање и оживљавање пољопривредне производње у свим областима чиме би се створили услови за успјешније очување и побољшање пољопривредног земљишта у руралним дијеловима,
9. Издавање друштвене земље у вишегодишњи закуп пољопривредницима,
10. Обнова и развој задругарства или других облика организовања пољопривредних произвођача,
11. Производња ратарских култура прилагођених за брежуљкасто-брдско подручје као и воћарских култура,
12. Производња крмног биља, концентроване сточне хране за исхрану стоке, обзиром на велике површине под ливадама тј.максимално укључивање ливада у функцију сточарства,
13. Увођење органске пољопривредне производње,
14. Код коришћења пољопривредног земљишта, морају се уважити еколошки принципи коришћења пољопривредног земљишта који се огледају у сталној контроли плодности пољопривредног земљишта и кориштење на прописане стандарде хемијских инпута (пестициди, минерална ђубрива),
15. Законски регулисати бесправну изградњу на пољопривредном земљишту.

Шумарство

1. Повећање стабилности шумских екосистема,
2. Трајно задржати садашње стање вриједности и шумовитост и радити на побољшању тога стања ради општекорисних функција шума и очувања животне средине,
3. Трајно остварење што веће продукције дрвне масе по величини и квалитету,трајно остварење што већег приноса, у складу са потребама по квалитету и врстама дрвећа,
4. Превођење ниских и високих деградираних шума, у високе шуме,
5. Остварење дугорочног циља, етапно остварујући што веће учешће вриједнијих врста дрвећа и што боље кориштење природних услова станишта,
6. Стварање услова за што већу продуктивност рада у области узгоја, заштите и искоришћавања шума,
7. Шумско-узгојни радови на мелиорацији и конверзији шума у више узгојне и састојинске облике,
8. Подизање нових шума вјештачким путем, садњом шумских садница и сјетвом сјемена шумског дрвећа, као и утврђивање станишта за подизање плантажа топола, нарочито у приватном власништву,
9. Остварење што повољнијих економских ефеката власника шума,
10. Промоција шуме као мјеста за одмор, туризам, спорт и рекреацију,
11. Анимирање шире друштвене заједнице на заштити природе.

Становање

1. Оптимално коришћење простора урбаног подручја, за складан друштвено-економски развој и просторни размјештај физичких структура, рационално коришћење изграђених капацитета и максимална заштита природних и културних вриједности животне средине,
2. Стварање функционално просторне организације града у циљу превазилажења разлика између села и града, између осталог и кроз дисперзију становања,
3. Обезбједити здраве услове становања кроз задовољавање основних потреба становника (физиолошких, психолошких, социолошких и др),
4. Створити равноправне и уједначене услове за живот у свим зонама становања,
5. Реализацији стамбене изградње треба да претходи и да је прати, јединствено истраживање, планирање и пројектовање,
6. Мјерама економске и урбанистичке политике миграције пожељно је усмјерити становништва, како би се на простору града постигло, максимално 60% становништва цијеле Општине,
7. Полазећи од пројектованог броја становника у обухвату урбанистичког плана Прњавора, потребно је мјерама популационе, социјалне, економске и урбанистичке политике, обезбједити глобални размјештај, тако да се број становника у ужем урбаном подручју повећа са садашњих 10544 становника на 11626 становника,
8. Сваком домаћинству, планерски обезбједити могућност да до 2037. године има стан, подразумијевајући и замјенске станове, иако је стамбени суфицит изражен,
9. Повећати стандард становања са 24 m² корисне стамбене површине по становнику на 30 m² по становнику у становима у вишепородичним објектима - зградама, а с обзиром на суфицит стамбеног фонда у индивидуалном сектору, задржати достигнуту корисну површину од 56m² по становнику у становима у објектима индивидуалног становања,
10. Остваривање планиране програмске величине просјечног стана од 73m² бруто грађевинске површине по домаћинству као усвојени стандард становања за 2037. годину,
11. Повећати укупни комфор становања у смислу обезбјеђења пратећих садржаја за квалитетно становање, као што су снабдјевачки, услужни и културни садржаји, потребне површине отвореног простора јавних, поплочаних и зелених површина, дјечијих игралишта, зона мирујућег саобраћаја итд,
12. Омогућити разноврсну понуду локација и услова за стамбену изградњу у смислу дефинисања нових локалитета за различите типове стамбене изградње и усвајања система ревитализације и уређења запуштених стамбених четврти у циљу њихове боље функционалне и просторне искориштености, те заштита постојећим квалитетних стамбених насеља од девастације,
13. Постизање оптималних густина и квалитета становања у свим дефинисаним зонама, у циљу формирања квалитетне континуалне урбане матрице града и заштите ресурса шумског и пољопривредног земљишта у ширем урбаном подручју,
14. Увођење јасне стамбене политике за угрожене категорије становништва у складу са европским стандардима,
15. Стварање мјешовитих зона становања, пратећих садржаја и рада у складу са новим тенденцијама планирања градова у смислу остваривања компактне, атрактивне и разноврсне урбане матрице,
16. Омогућити изградњу стамбених насеља и групација за одређене рањиве категорије становништва
17. Подржати изградњу стамбених групација за младе , перспективне људе.

Инфраструктура

1. Предвидјети нова, квалитетна и дугорочна рјешења,
2. Извршити изградњу и повезивање нових саобраћајница кроз урбано подручје, како би се стекли услови за диференцирање локалног и транзитног саобраћаја и смањила непотребна кружења,
3. Реконструисати и доградити путну мрежу за све видове саобраћаја, изградњом нових дионица, обезбиједити алтернативне правце кретања дуж најоптерећенијих видова кретања,
4. Формирати основну уличну мрежу у функцији планираног размјештаја активности и становања,
5. Изградити површине за мирујући колски саобраћај, а посебно у централној зони града,
7. Предвидјети раздвајање пјешачког и колског саобраћаја у централној зони са остваривањем одговарајућих пјешачких зона (тргова, паркова, стаза и сл.),
8. Санација, реконструкција и проширење водоводне и канализационе мреже,
9. Елиминација губитака у водоводној мрежи,
10. Смањење степена мијешања оборинских и фекалних вода,
11. Програм заштите површинских вода и приобаља,
12. Прилагођавање постојећих и изградња нових електроенергетских капацитета у циљу обезбјеђења и сигурности напајања постојећих и нових потрошача на подручју општине Прњавор,
13. Да би се обезбједила квалитетнија испорука електричне енергије потрошачима и да би се напојни извори приближили потрошачима потребно је планирати изградњу 110 kV постројења са прикључним далеководом. Наведеном изградњом дистрибутивно подручје РЈ „Електродистрибуција“ Прњавор снабдијевало би се електричном енергијом из двије (2) напојне тачке, чиме би се смањиле дужине средњенапонских водова, а тиме би се смањила преоптерећеност 20 kV мреже, те смањили и губици електричне енергије у средњенапонској мрежи,
14. Реконструкцију 20 kV кабловске мреже на градском подручју (неке од планираних траса су реконструисане) уз новоизградњу више дионица кабловских водова, који ће допринијети квалитетнијем снабдијевању градског подручја у складу са регулационим плановима града,
15. Реконструкцију и модернизацију постојећих дистрибутивних ТС и изградњу одређеног броја нових трафо-станица 20/04 kV на градском подручју,
16. Планирано смањење губитака у електроенергетским дистрибутивним мрежама и приближавање републичком просјеку од 14 % губитака.
17. Изградњом привредних капацитета потребно је више пажње посветити изградњи преносних водова, што ће проузроковати и већу потрошњу електричне енергије и мање губитке у водовима,
18. На основу програмских елемената развоја општине који су обухваћени урбанистичким планом и регулационим плановима подручја Прњавора, те услова за димензионисање електроенергетских мрежа, процијениће се потрошња енергије и планирати изградња нових електро-енергетских постројења за плански период. Према условима планских потреба одредиће се услови и планови обезбјеђења ел. енергије у границама општине Прњавор,
19. Планским документом планирана је типизација свјетилки уз побољшање карактеристика освјетљености постојећих и планских саобраћајница. Расвјету у

насељима извести у складу са важећим ЈУ стандардима и препорукама ЈКО за поједине типове расвјете,

20. Постојећу поштанску мрежу реконструисати и доградити тако да се створе могућности за пружање ширег обима поштанских услуга,

- повећати број поштанских шалтера,

- планирати увођење савремених електронских система у процес поштанског саобраћаја,

21. Омогућити поуздану телекомуникациону мрежу, која је у стању пратити и у зависности од заинтересованости корисника омогућити увођење модерних телекомуникационих технологија,

22. Обезбједити довољан капацитет и за будућа проширења мреже,

23. Телекомуникационе каблове што више склонити под земљу како због естетике простора тако и због њихове заштићености

24. Развијати нове услуге и сервисе у складу са интересом корисника

Систем зелених површина

1. Унаприједити постојећи систем зелених површина, тако да буде у корелацији са осталим функцијама града,

2. Приликом планирања и реализовања нових стамбених насеља планирати и уређење стамбених блокова који треба да садрже простор нормиран за потребе свих корисника,

3. Са аспекта заштите и унапређења амбијенталног простора на урбаном подручју Прњавор, потребно је анализирати зелене површине и амбијенталне садржаје градског подручја општине Прњавор. Може се констатовати да су у том погледу нарушени амбијентални услови живота. Зелена површина од 22.854 m² је недовољна за прописане стандарде за насељено мјесто величине Прњавора.

Заштита животне средине

1. Заштиту подземних и површинских вода од загађења путем свеобухватног канализације и пречишћавање отпадних вода из насеља и индустрије;

2. Заштиту земљишта од загађења хемикалијама током интензивних пољопривредних активности, изградње објеката и инфраструктуре, загађења аероседиментима, одлагањем отпада на неподвижним мјестима, итд.;

3. Успостављање одрживог система управљања отпадом који подразумијева смањење стварања отпада, поновну употребу и рециклажу економски оправданих компоненти отпада за које постоји тржиште, као и пружање комуналних услуга свим корисницима на предметном подручју;

4. Заштиту ваздуха од загађења путем обезбјеђења јединственог систематоплификације, контролисања аерозагађења од саобраћаја, као и поштовање микроклиматских услова при избору локација за производне објекте, активирањем постојећих и изградњом нових постројења за пречишћавање ваздуха код индустријских погона, кориштењем алтернативних горива, итд.);

5. Рационално кориштење електричне енергије и изградњу енергетски ефикасних објеката;

6. Заштиту од буке кроз адекватно планирање саобраћајница и регулисање саобраћајних токова, правилно лоцирање извора буке у односу на пријемник, контролисање буке, пројектовање заштитних зона и појасева за спречавање ширења буке у околину, итд.);

7. Заштиту вегетације и унапређење пејзажних вриједности (заштиту одсјече дрвећа, различитих болести и елементарних непогода).

Културно-историјско наслеђе

1. Утврђивање систематске евиденције свих објеката културно-историјског наслеђа (укључујући и оне који нису била на списку заштићених у претходном режиму заштите);
2. Прикупљање података о уништеним археолошким локалитетима и отуђеном покретном археолошком материјалу;
3. Утврђивање приоритета у археолошким истраживањима, те конзерваторско-рестаураторским радовима на основу валоризације и утврђеног степена угрожености археолошких локалитета;
4. Спровођење планова за заштиту (идентификација, проучавање, валоризација, конзервација, презентација) и ревитализацију која подразумијева цјеловиту обнову, оживљавање укупног културно-историјског наслеђа на територији обухвата Урбанистичког плана а и шире (на територији општине Прњавор);
5. Чување и унапређење градитељског наслеђа као културно-умјетничког остварења и свједочанстава историје и културе;
6. Очување и унапређење културно-историјског наслеђа кроз принципе одрживе заштите;
7. Активација локалне заједнице - корисника простора, промовисањем значаја културно- историјског наслеђа, односно подизање свијести и разумијевање шире јавности о његовој важности за идентитет и друштвену заједницу.

Урбани стандард

1. Циљ је стварање савременог европског града у мјери човјека, уважавајући одрживи развој,
2. Урбани стандард ће представљати оптималне величине стамбене површине, слободних јавних површина, зелених површина по кориснику, оптималне величине отворених и затворених простора у области школства, здравства, социјалних установа, установа културе, у области спорта и рекреације, снабдијевању , трговини, услугама , угоститељству., у свим областима инфраструктуре, са посебним освртом на оптимално рјешење мирујућег саобраћаја,
3. Висок ниво заштите човјекове средине као и оптималне густине становања, привреде и насељености ,такође представљају циљ у остварењу урбаног стандарда.

Урбани развој

1. Инфраструктура која доприноси еколошки одрживом коришћењу ресурса;
2. Смањење отпада и одговарајуће управљање отпадом;
3. Енергетски ефикасан саобраћај;
4. Компактне форме коришћења земљишта;
5. Интегрисано планирање саобраћаја и коришћења земљишта;
6. Процјена и надгледање локалне животне средине;
7. Сарадња са удружењима грађана у спровођењу програма заштите животне средине;
8. Смањење економске и друштвене поларизације;

9. Интеграција маргинализованих друштвених група у активности усмерене ка одрживости.

Организација простора

1. Дефинисање реалних просторних могућности за раст и развој града,
2. Истовремено, ово подразумијева успостављање хармоничног односа развоја града према природном и створеном окружењу, односно, очувању и унапређењу животне средине,
3. Оптимално коришћење простора урбаног подручја, за складан друштвено-економски развој и просторни размјештај физичких структура, рационално коришћење изграђених капацитета и максимална заштита природних и културних вриједности животне средине као услова природне репродукције човјека и друштва,
4. Стварање функционално просторне организације града у циљу превазилажења разлика између села и града, између осталог и кроз дисперзију становања,
5. Дефинисање и реализовање квалитетних регионалних односа,
6. Стварање просторне организације «града» која омогућује сталан и перспективан развој и стварање услова за складан развој. Ово подразумијева задовољавање основних човјекових потреба,
7. Формирање и усавршавање урбане структуре «града» кроз дефинисање регулације и услова изградње и реконструкције за поједине зоне (цјелине),
8. Заштита човјекове средине у сврху стварања оптималних услова за здрав и пријатан живот. То представља успостављање склада креативне хармоније природних и створених вриједности, његовање и подизање зеленила, заштита водотока као општег друштвеног добра, постизање таквих густина насељености које омогућују здраве и хумане градске амбијенте у којима се лако успостављају друштвени контакти,
9. Утврђивање мјера заштите средине и заштите културно-историјског наслеђа.
10. Стварање оптималних просторних услова за несметани развој привредних капацитета и њихово укључивање у међународне економске токове,
11. Учинити град безбједним од елементарних и других катастрофа у будућем развоју кроз планирање мјера заштите у физичким и просторним структурама,
12. Дефинисање потребних објеката и мрежа техничке инфраструктуре и саобраћаја за период до 2037. године.

Узимајући у обзир утицај плана на животну средину може се закључити да већина утицаја планских решења има позитиван утицај на конкретан простор.

Негативни утицаји које је могуће очекивати реализацијом планских рјешења (могући повећан утицај буке, загађење површинских и подземних вода, заузимање пољопривредног земљишта), потребно је детаљно размотрити израдом Процјене утицаја на животну средину појединачних пројеката. Да би се овакви утицаји свели у оквиру који неће оптеретити капацитет простора, потребно је спроводити мјере за спречавање и ограничавање негативних утицаја на животну средину.

Извјештај о стратешкој процјени утицаја који је урађен за Урбанистички план не може дати експлицитне одговоре на прихватљивост појединих планских рјешења. Таква планска рјешења морају се разрађивати и детаљно оцјењивати приликом израде пројектне документације и студија оправданости.

Анализирајући план у цјелини, као и појединачна планска рјешења, на основу евалуације значајних утицаја може се закључити да имплементација плана не производи могуће стратешки значајне негативне утицаје на цијелом планском подручју, већ само на дијеловима (локалитетима, трасама) планског подручја на коме се реализују одређена планска рјешења. У случајевима гдје је процјењено да може доћи

до потенцијално негативног утицаја потребно је предузети одговарајуће мјере заштите прописане овим Извјештајем.

Придржавањем прописаних мјера заштите животне средине у свим фазама реализације појединачних планских циљева и праћењем стања одабраних индикатора стања животне средине, потенцијално негативни утицаји проузроковани усвајањем и спровођењем Урбанистичког плана општине Прњавор, биће елиминисани или у најмањој мејри сведени у прихватљиве границе. На овај начин биће испоштован најважнији принцип одрживог развоја, а то је предвиђање и спречавање узрока деградације животне средине.

9. ДРУГИ ПОДАЦИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА СТРАТЕШКУ ПРОЦЈЕНУ

Приликом израде Стратешке процјене кориштена је сва доступна планска и техничка документација, стручна и научна литература из области процјене утицаја планова на животну средину, као и одговарајућа законска регулатива:

- Планска и просторна документација

1. Урбанистички план "ПРЊАВОР" 2017-2037 - приједлог нацрта плана, Урбис Центар ДОО, Бања Лука, април 2017. године.
2. Измјене и допуне просторног плана Републике Српске до 2025., Нови урбанистички завод а. д. Републике Српске, Бањалука, Бањалука, 2015. год.
3. Стратегија заштите природе Републике Српске,
4. Национални акциони план заштите животне средине БиХ (НЕАП),
5. Локални еколошки акциони план за општину Прњавор 2015-2020 – приједлог, 2016.
6. Просторни план општине Прњавор, "Пројект" а.д. Бања Лука, 2012. Год.

- Законски и подзаконски акти

1. Закон о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Српске" бр. 71/12 и 79/15),
2. Закон о заштити ваздуха ("Службени гласник Републике Српске", бр. 124/11),
3. Закон о водама ("Службени гласник Републике Српске", бр. 50/06, 92/09, 121/12),
4. Закон о управљању отпадом ("Службени гласник Републике Српске", бр. 111/13 и 106/15),
5. Закон о заштити природе („Службени гласник Републике Српске“ број 20/14),
6. Правилник о садржају извјештаја о стратешкој процјени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Српске“ број 28/13),
7. Правилник о критеријумима за одлучивање о потреби спровођења стратешке процјене утцаја на животну средину („Службени гласник Републике Српске“ број 28/13),
8. Директива 2000/60/ЕЗ Европског Парламента и Вијећа о успостави оквира за дјеловање Заједнице у подручју водне политике (2000). Доступно на: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32000L0060>
9. Европска комисија – Радна група за водна тијела (2003): Водич број 2 – Идентификација водних тијела, Заједничка стратегија за имплементацију Оквирне директиве о водама (2000/60/ЕС). Доступно на: <https://circabc.europa.eu/sd/a/655e3e31-3b5d-4053-be19-15bd22b15ba9/Guidance%20No%20%20-%20Identification%20of%20water%20bodies.pdf>